

Sri Camatkara-candrika

Een manestraal van volslagen verbijstering

Sri Camatkara-candrika

Een manestraal van volslagen verbijstering

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura

Uit het Sanskriet vertaald door

Śrī Śrīmad

Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja

ŚRĪ CAMATKĀRA-CANDRIKĀ

Oorspronkelijke titel:

Sri Camatkara-candrika – A Moonbeam Of Complete Astonishment

Auteur: Srila Visvanatha Cakravarti Thakura, 1626

Commentaar: Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja, 1921

3de Uitgave 2011 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel:

Sri Camatkara-candrika – Een manestraal van volslagen verbijstering

Nederlandse vertaling: 2017 Indira dasi

Foto Sri Srimad Bhaktivedanta Svami Maharaja is courtoisie van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com. Gebruikt met toestemming.

Pentekening omslag: © Indira dasi CC-BY-ND

Vector art: Vecteezy.com

Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

Email: banyantree@duck.com

Drukwerk: www.pumbo.nl

Papier: HVO biotop

Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/camatkaracandrika

Alle Nederlandse titels van deze auteurs op één pagina:

www.boekenbestellen.nl – Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;

purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme

NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2020 © I.H.M. GOOSEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE.

Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

Opgedragen aan mijn Heilige Meester

Śrī gauḍīya-vedānta-ācārya-kesarī nitya-līlā-praviṣṭa
Oṃ viṣṇupāda aṣṭottara-śata

Śrī Śrīmad

Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja

De beste van de tiende generatie
opvolgers in de bhagavata-parampara
van Sri Kṛṣṇa Caitanya Mahāprabhu en de
stichter van de Sri Gaudiya Vedanta Samiti
en alle vertakte loten in de wereld

Inhoud

INLEIDING	I
MAṄGALĀCARAṄAM	XXIX
HET EERSTE STOUTE SPEL EN VERMAAK	1
Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa in de doos	
HET TWEEDE STOUTE SPEL EN VERMAAK	21
Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa vermomd als Abhimanyu	
HET DERDE STOUTE SPEL EN VERMAAK	39
Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa vermomd als vrouwelijk arts	
HET VIERDE STOUTE SPEL EN VERMAAK	79
Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa vermomd als zangeres	

Inleiding

IK BEN VANDAAG ZEER VERHEUGD, DAT deze Hindi uitgave van Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura's Śrī Camatkāra-candrikā aan de trouwe lezer kan worden gepresenteerd. Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura is de zeer verheven voorganger (*maha-mahopādhyāya*) en het kroonjuweel van de Śrī Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas*. Van alle kunstenaars, die het spel en vermaak van Śrī Śrī Rādhā-Govinda schetsen, is hij de grootste deskundige. Dit onvergelykbare, epische gedicht is geschilderd met de zachte penseel van zijn uitermate lieflijke en natuurlijke *prema-bhakti* en met de kleur van de alles betoverende nectar van *rasa*. Deze literaire compositie bestaat uit vier verbazingwekkende en zeer bevallige verhalen van de verboden ontmoetingen van het Goddelijk Paar, Śrī Śrī Radha-Kṛṣṇa. Het is geschreven voor *rasika* en *bhāvuka* lezers en voor *sādhakas*, die verlangen naar de smaak van *vraja-rasa*.

Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura heeft dit gedicht briljant geschreven in eenvoudige woorden met grote diepgang en op een manier, waarop de betoverende,

transcendentale sentimenten van deze vier spellen de harten van alle toegewijden verbijsteren en inspireren, die weten hoe ze de transcendentale gevoelens moeten proeven. Dit spel en vermaak is vol transcendentale humor (*hāsyā-rasa*), die de lezer in een oceaan van zegenrijke vreugde onderdompelt. De geschriften over retoriek zeggen, "*rāse sārāḥ camatkārah* – de essentie van *rāsa* is verbazing". Dit boek is de essentie van *rāsa*, waaraan het zijn naam ontleent, *Śrī Camatkāra-candrikā* – een manestraal van volslagen verbijstering.

"*Ramyavastu samāloke lolatā syāt kautūhalam* – 'gretigheid' (*kauthūla*) betekent, dat een gevoel van verlangen, of een hunkering oprijst, wanneer men eenvoudig een betoverend, hartveroverend object ziet". De kern van deze uitspraak wordt automatisch gerealiseerd in het hart van de lezers.

Het gevarieerde spel en vermaak in dit boek is des te wonderbaarlijker, omdat degenen, die het gezelschap van Śrī Rādhā met Śrī Kṛṣṇa proberen tegen te houden, juist een bijdrage leveren aan Hun ontmoeting.

Het eerste ondeugende spel is de ontmoeting in de doos. In het tweede spel verkleedt Śrī Kṛṣṇa Zich als Abhimanyu om Śrī Rādhā te ontmoeten. In het derde spel vermoemt Hij Zich als een vrouwelijk arts en gaat op pad om Śrī Rādhā te behandelen. En in het vierde spel vermoemt Śrī Kṛṣṇa Zich als een knappe zangeres om met Śrī Rādhā in contact te komen.

Dit spel en vermaak wordt in de poëzie en de gezangen van zelfgerealiseerde persoonlijkheden in overvloed beschreven. Men zegt, dat deze vier spellen zijn geschreven voor de vier delen (*yāmas*) van de nacht om wakker te blijven tijdens de nacht van Ekādaśī. Vaiṣṇava's uit vroeger tijden proefden en bespraken het vermaak beschreven in dit boek. Ze deelden met elkaar een aantal verschillende, transcendentale stemmingen en ervoeren verwondering. Op deze manier werden ze buitengewoon zegenrijk.

De levensgeschiedenis van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura verscheen in een brahmaanse familie in de gemeenschap van Rāḍhīya uit het district Nadiyā in West-Bengalen. Hij was gevierd bij de naam Hari-vallabha en had twee oudere broers, Rāmabhadra en Raghunātha. In zijn jeugd volbracht hij zijn studie grammatica in het dorp Devagrāma. Daarna bestudeerde hij devotionele geschriften bij zijn geestelijk leermeester aan huis in het dorp Śaiyadābāda in het district Mursīdābād. Toen hij in Śaiyadābāda woonde, schreef hij *Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*, *Ujjvala-nīlamaṇi-kiraṇa* en *Bhāgavatāmṛta-kaṇā*. Kort daarna onttrok hij zich aan het huiselijke leven en ging naar Vṛndāvana, waar hij diverse andere boeken en commentaren schreef.

Na het verdwijnen van Śrī Caitanya Mahaprabhu en de zes Gosvāmī's van Vraja bleef de stroom onvermengde toewijding (*śuddha-bhakti*) doervloeien onder invloed van drie grote persoonlijkheden: Śrī Narottama dāsa Ṭhākura, Śrīnivāsa Ācārya en Śrī Śyāmānanda Prabhu. Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura is vierde in de disciplinaire opvolging afkomstig van Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura.

De discipel van Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura, Śrīla Gaṅgā-nārāyaṇa Cakravartī Mahāśaya, woonde in Bālūcara Gambhilā in het district Mursīdābād. Hij had een dochter genaamd Viṣṇupriyā, maar geen zoons en hij adopteerde de toegewijde, Śrī Kṛṣṇa-caraṇa. Kṛṣṇa-caraṇa was de jongste zoon van een andere leerling van Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura, genaamd Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭācārya, uit de brahmaanse gemeenschap van Vārendra. Śrī Kṛṣṇa-caraṇa's leerling was Śrī Rādhāramaṇa Cakravartī, de geestelijk leermeester van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura.

In *Sārārtha-darsinī*, Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura's commentaar op *Śrīmad-Bhāgavatam*, heeft hij het volgende vers geschreven aan het begin van de vijf hoofdstukken, die de *rāsa*-dans (*Rāsa-pañcādhyāyī*) beschrijven.

*śrī-rāma-kṛṣṇa-gaṅgā-caraṇānnavā gurūnuru-premnaḥ
śrīla-narottama-nātha śrī-gaurāṅga-prabhuṁ naumi*

Hier verwijst de naam 'Śrī Rāma' naar Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura's geestelijk leermeester Śrī Rādhāramaṇa; 'Kṛṣṇa' verwijst naar zijn grootvader geestelijk leermeester Śrī Kṛṣṇa-caraṇa; 'Gaṅgā-caraṇa' verwijst naar zijn overgrootvader geestelijk leermeester Śrī Gaṅgā-caraṇa; 'Narottama' verwijst naar zijn betovergrootvader geestelijk leermeester Śrīla Narottama dāsa Ṭhākura; en het woord *nātha* verwijst naar Śrī Lokanātha Gosvāmī, de geestelijk leermeester van Śrīla Narottama Ṭhākura \. Op deze manier biedt hij zijn eerbetuigingen aan allen in zijn disciplinaire opvolging tot en met Śrīman Mahāprabhu.

Afwijzing van de opvattingen van de atibāḍī¹ Rūpa Kavirāja

Hemalatā Ṭhākuraṇī was de geleerde Vaiṣṇavī dochter van Śrīnivāsa Ācārya. Een vervreemde leerling van haar, genaamd Rūpa Kavirāja, bedacht zijn eigen doctrine, die de filosofische conclusies van het Gauḍīya Vaiṣṇavisme tegenspraken. Hij leerde, dat de positie van *ācārya* alleen kon worden bekleed door iemand in de wereldverzakende levensorde – nooit door een burger. Rūpa Kavirāja veronachtzaamde de noodzaak om *vidhi-mārga* (het pad van gereguleerde, devotionele beoefening) te volgen

---

¹ Een lid van een van de elf ongeautoriseerde gemeenschappen van *sahajiyā*, die hun eigen methoden voor toegewijde dienst bedenken.

en propageerde een zogenaamde *rāga-mārga* (doctrine van spontane affectie), die ongedisciplineerd en onorderlijk was. Zijn nieuwe leer stelde, dat men horen en chanten achterwege kon laten en *rāgānuga-bhakti* kon volgen door middel van herinnering alleen. Hierdoor heeft Hemalatā Ṭhākuraṇī ervoor gezorgd, dat Rūpa Kavirāja werd geroyeerd uit de Gauḍīya Vaiṣṇava gemeenschap. Sindsdien kennen de Gauḍīya Vaiṣṇava's hem als een *atibādī*.

Gelukkig was in die tijd Śrīla Cakravartī Ṭhākura aanwezig en hij weerlegde de verkeerde conclusies van Rūpa Kavirāja in zijn *Sārārtha-darsinī* commentaar op het Derde Canto van *Śrīmad-Bhāgavatam*. Śrīla Cakravartī toonde onweerlegbaar aan, dat gekwalificeerde, burgerlijke nakomelingen van een *ācārya* als *ācārya* mogen optreden. Hij zei, dat het onwettig is en tegen de stellingen van de geschriften indruist, wanneer ongeschikte nakomelingen van *ācārya*-families de titel 'Gosvāmī' aannemen door hun begeerte naar discipelen en rijkdom.

De burgerleerlingen in de lijn van de zoon van Śrī Nityānanda Prabhu, Virabhadra, en de nakomelingen van de gediskwalificeerde zonen van Śrī Advaita Ācārya kennen de titel 'Gosvāmī' toe aan anderen en aanvaardden zelf de titel, maar dit wordt door Vaiṣṇava *ācāryas* als onjuist beschouwd. Hoewel Śrīla Cakravati Ṭhākura als *ācārya* optrad, gebruikte hij nimmer de titel 'Gosvāmī', waarmee hij de dwaze en ongeschikte nakomelin-

gen van de tegenwoordige *ācārya*-families een voorbeeld geeft.

***Het beschermen van de standaard van de Gauḍīya
Vaiṣṇava Sampradāya door Śrīla Baladeva Vidyābhū-
ṣaṇa***

Op oudere leeftijd bevond Śrīla Viśvanātha Cakravati Ṭhākura zich meestentijds in een halfbewuste of innerlijke staat en was diep verzonken in *bhājana*. In die tijd barstte een debat los in Jaipur tussen de Gauḍīya Vaiṣṇava's en de Vaiṣṇava's, die de leer volgden van *svakīyā*, Kṛṣṇa's spel en vermaak in de relatie van echtelijke liefde.

De Vaiṣṇava's uit het vijandelijke kamp (in de lijn van Śrī Rāmānuja) hadden Koning Jaya Singh II van Jaipur doen geloven, dat de verering van Śrīmatī Rādhikā samen met Śrī Govindadeva door de geschriften niet wordt onderbouwd. Hun overtuiging was, dat de naam van Śrīmatī Rādhikā in de *Śrīmad-Bhāgavatam*, noch in de *Viṣṇu Purāṇa* wordt genoemd en dat Ze nooit met Śrī Kṛṣṇa door een Vedisch ritueel in de echt werd verbonden.

De tegendraadse Vaiṣṇava's beweerden verder, dat de Gauḍīya Vaiṣṇava's niet tot een erkende *sampradāya*, een disciplinaire opvolging, behoorden. Sinds mensengeugenis zijn er vier Vaiṣṇava *sampradāyas* geweest: de Śrī *sampradāya*, de Brahmā *sampradāya*, de Rudra *sampradāya* en de Sanaka (Kurmāra) *sampradāya*. In dit

tijdperk van Kali zijn de leidende *ācāryas* van deze vier *sampradāyas* achtereenvolgens Śrī Rāmānuja, Śrī Madhva, Śrī Viṣṇusvāmī en Śrī Nimbāditya. De Rāmānuja Vaiṣṇava's zeiden, dat Gauḍīya Vaiṣṇava's zich buiten deze vier *sampradāyas* bevonden en daarom geen zuivere lijn van geestelijk leermeesters hadden. Verder beweerden ze, dat de Gauḍīya Vaiṣṇava's niet in een erkende, Vaiṣṇava disciplinaire lijn konden volgen, omdat ze niet over een eigen commentaar op de *Brahma-sūtra* (ook bekend als *Vedānta-sūtra*) beschikten.

Mahārāja Jaya Singh wist, dat de vooraanstaande Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas* van Vṛndāvana volgelingen waren van Śrīla Rūpa Gosvāmī en riep hen naar Jaipur om de uitdaging van de Śrī Rāmānuja Vaiṣṇava's aan te nemen. De hoogbejaarde Śrīla Cakravartī Ṭhākura werd volkomen geabsorbeerd door de transcendentale zegen van *bhajana* en vaardigde daarom zijn leerling, Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa, af naar de conferentie in Jaipur. Gauḍīya Vaiṣṇava *vedāntācārya* Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa, het kroonjuweel van de afvaardiging van geleerden en de meest verheven leraar van Vedānta, vertrok naar Jaipur vergezeld door de leerling van Śrīla Cakravartī Ṭhākura, Śrī Kṛṣṇadeva.

De kasten-*gosvamīs* waren hun eigen relatie met de Madhva *sampradāya* vergeten en brachten geen respect op voor het doctrinaire gezichtspunt van de Gauḍīya Vaiṣṇava's door te zeggen, dat dit geen relatie had met de Vedānta. Dit veroorzaakte aanzienlijke onrust onder

de ware Gauḍīya Vaiṣṇava's. Maar Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa gebruikte onweerlegbare logica gecombineerd met krachtig schriftuurlijk bewijs om aan te tonen, dat de Gauḍīya *sampradāya* een zuivere Vaiṣṇava *sampradāya* is, die afkomstig is uit de lijn van Śrī Madhvācārya. Śrīla Jīva Gosvāmī, Śrīla Kavi Karṇapūra en andere, voorgaande *ācāryas* aanvaardden dit ook als feitelijk. De Gauḍīya Vaiṣṇava's accepteren *Śrīmad-Bhāgavatam* als het authentieke commentaar op de *Vedānta-sūtra*. Om deze reden had niemand in de Gauḍīya Vaiṣṇava *sampradāya* een afzonderlijk commentaar op de *Vedānta-sūtra* geschreven.

De naam van Śrīmatī Rādhikā, de verpersoonlijking van het pleziervermogen (*hlādinī-śakti*) en de eeuwige geliefde van Śrī Kṛṣṇa, wordt in verscheidene Purāṇa's genoemd. In het hele *Śrīmad-Bhāgavatam*, vooral in het Tiende Canto in relatie tot de beschrijving van Kṛṣṇa's spel en vermaak in Vṛndāvana, wordt indirect en discreet aan Śrīmatī Rādhikā gerefereerd. Slechts *rasika* en *bhāvuka* toegewijden, die op de hoogte zijn met de conclusies van de geschriften, kunnen dit vertrouwelijke mysterie begrijpen.

Staande de vergadering in Jaipur weerlegde Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa de argumenten en twijfels van de tegenpartij, die door zijn presentatie tot zwijgen was gebracht. Hij stelde vast, dat de Gauḍīya Vaiṣṇava's zich bevinden in de disciplinaire opvolging van Śrī Madhvācārya. Ondanks zijn overwinning echter, kon de strijdende tegenpartij niet aanvaarden, dat de Gauḍīya *sampra-*

dāya een zuivere Vaiṣṇava lijn is, want de Gauḍīya's hadden geen commentaar op de *Vedānta-sūtra* geschreven. Toen heeft Śrīla Baladeva Vidyābhūṣaṇa het bekende Gauḍīya commentaar, *Śrī Govinda-bhāṣya*, gecomponeerd. De eredienst van Śrī Śrī Rādhā-Govinda nam wederom een aanvang in de tempel van Śrī Govindadeva en de geldigheid van de Śrī Brahma-Madhva-Gauḍīya *sampradāya* werd stevig verankerd.

Op gezag van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura was Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa in staat zijn *Śrī Govinda-bhāṣya* te schrijven en de relatie van Gauḍīya Vaiṣṇava's met de Madhva *sampradāya* aan te tonen. Hierover mag geen twijfel bestaan. De zege van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura, die hij in naam van de Gauḍīya Vaiṣṇava *sampradāya* binnenhaalde, zal met gouden letters worden gedocumenteerd in de annalen van het Gauḍīya Vaiṣṇavisme.

Het begrijpen van de betekenis van de kāma-gāyatrī door de genade van Śrīmatī Rādhikā

In zijn *Mantrārtha-dīpikā* beschrijft Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura een bijzonder voorval. Toen hij eens de *Śrī Caitanya-caritāmṛta* zat te lezen, kwam hij langs een vers (*Madhya-līlā* 21.125), dat de betekenis van de *kāma-gāyatrī-mantra* beschreef,

*kāma-gāyatrī-mantra-rūpa, haya kṛṣṇera svarūpa,
sārdha-cabbiṣa akṣara tāra haya*

*se akṣara 'candra' haya, kṛṣṇe kari' udaya,
tri-jagat kailā kāmamaya*

De *kāma-gāyatrī* is identiek met Śrī Kṛṣṇa. In deze koning der mantra's staan vierentwintig en een halve lettergreep en iedere lettergreep is een volle maan. Deze manenkluster heeft de maan van Śrī Kṛṣṇa laten rijzen en heeft de drie werelden met *prema* overgoten.

Dit vers bevestigt, dat de *kāma-gāyatrī* is gecomponeerd uit vierentwintig en een halve lettergreep, maar ondanks diep nadenken kon Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura er niet achter komen, welke lettergreep in de *mantra* de halve was. Hij ploos boeken over grammatica na, de *Purāṇa*'s, de *Tantra*'s, geschriften over toneel en retoriek en andere grote teksten. Onder de klinkers en medeklinkers in *Śrī Harināmāmṛta-vyākaraṇa*, de grammaticale methodologie van Śrī Jīva Gosvāmī, kon hij slechts vijftig letters vinden. Hij bestudeerde de opbouw van letters in teksten, zoals *Māṭṛkānyāsa*, en in de *Rādhikā-sahasra-nāma-stotra* van de *Bṛhan-nāradiya Purāṇa* trof hij aan, dat *Vṛndāvanēśvarī Śrīmatī Rādhikā* ook genoemd wordt *Pañcāśad-varṇa-rūpiṇī*, iemand met een vorm gecomponeerd uit vijftig lettergrepen. In alle literatuur, die hij bestudeerde, echter, trof hij slechts vijftig klinkers en medeklinkers aan. Er werd niet gesproken over een halve lettergreep.

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura begon te twijfelen. Hij vroeg zich af, of Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī in zijn geschrift misschien een vergissing had ge-

maakt. Dit kon natuurlijk niet mogelijk zijn, want Śrīla Kavirāja is alwetend en daardoor vrij van materiële gebreken, zoals het verzeild raken in illusie of het maken van vergissingen.

Als de stomme letter 't' (in de laatste letter van de *kāma-gāyatrī*) als halve lettergreep zou worden beschouwd, zou Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī zich schuldig hebben gemaakt aan wanorde, want in de *Śrī Caitanya-caritāmṛta* (*Madhya-līlā* 21.126) heeft hij de volgende beschrijving gegeven,

*sakhī he! kṛṣṇa-mukha – dvija-rāja-rāja
kṛṣṇa-vapu-simhāsane, vasi' rājya-śāsane,
kare saṅge candrera samāja
dui gaṇḍa sucikkaṇa, jini' maṇi-sudarpaṇa,
sei dui pūrṇa-candra jāni
lalāṭe aṣṭamī-indu, tāhāte candana-bindu,
sei eka pūrṇa-candra māni
kara-nakha-cāndera ṭhāṭa, vaṁṣi-upara kare nāṭa,
tāra gīta muralīra tāna
pada-nakha-candra-gaṇa, tale kare nartana,
nūpurera dhvani yāra gāna*

In deze versregels beschrijft Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī het gelaat van Śrī Kṛṣṇa als de eerste volle maan; Zijn wangen als twee vollere manen; de stip sandalhout boven op Zijn voorhoofd is de vierde vollemaan; en precies hieronder staat de maan van de achtste dag (*aṣṭamī*), met andere woorden een halve maan. Volgens

deze beschrijving is de vijfde lettergreep een halve lettergreep. Maar als de stomme 't', de laatste letter van de *kāma-gāyatrī-mantra*, wordt beschouwd als een halve lettergreep, kan de vijfde lettergreep niet als zodanig worden aangemerkt.

Śrīla Viśvanātha Cakravatī Ṭhākura bevond zich in een moeilijke impasse, want hij kon de mysterieuze halve lettergreep niet ontcijferen. Hij kwam tot de slotsom, dat hij niet in staat zou zijn de eerbiedwaardige godheid van de *mantra* te bevatten, als de lettergrepen zich niet zouden openbaren. Hij besloot, dat het beter was te sterven, indien hij de audiëntie van de godheid van de *mantra* niet kon verkrijgen. Terwijl hij dit dacht, vertrok hij 's nachts naar de oever van Śrī Rādhā-kuṇḍa om zijn leven op te geven.

Nadat de tweede helft van de nacht was verstreken, viel Śrī Cakravatī Ṭhākura in een lichte sluimer, terwijl de dochter van Vṛṣabhānu Maharaja, Śrīmatī Rādhikā, voor hem verscheen. "O Viśvanātha, O Hari-vallabha," zei Ze liefdevol, "treur niet. Datgene, wat Śrīla Kṛṣṇadāsa Kavirāja heeft geschreven, is de absolute waarheid. Met Mijn zegen kent hij alle innerlijke gevoelens van Mijn hart. Twijfel niet over zijn uitspraken. De *kāma-gāyatrī* is een *mantra* om Mijn grote geliefde en Mij te eren en door de lettergrepen van deze *mantra* worden we aan de toegewijden geopenbaard. Niemand is in staat Ons te kennen zonder Mijn goedheid. De halve lettergreep wordt beschreven in het boek, *Varṇāgama-bhāsvat*. Na het raadplegen van deze tekst kon Śrī Kṛ-

ṣṇadāsa Kavirāja de werkelijke identiteit van de *kāma-yāyatrī* bepalen. Bestudeer dit boek en deel zijn betekenis mee voor het welzijn van alle trouwe mensen."

Toen hij deze instructie hoorde van Vṛṣabhānandinī Śrīmatī Rādhikā Zelf, stond Śrīla Cakravartī Ṭhākura op en slaakte een grote zucht van verlichting, "O Rādhā, O Rādhā!" Toen hij bij zijn positieven kwam, ging hij over tot de uitvoering van de opdracht van Śrīmatī Rādhikā.

Volgens de aanwijzing van Śrīmatī Rādhikā wordt de letter "-ya" voorafgaand aan "vi-" in de *mantra* als een halve lettergreep beschouwd en alle andere lettergrepen zijn hele lettergrepen, of volle manen.

Dus door de zegen van Śrīmatī Rādhikā raakte Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura op de hoogte van de diepe betekenis van de *mantra*. Hij kreeg een rechtreekse verschijning van zijn eerbiedwaardige godheid en in zijn innerlijke, volmaakt spirituele lichaam (*siddha-deha*) was hij in staat om deel te nemen aan het eeuwige spel en vermaakt van Kṛṣṇa als Zijn geliefde metgezel. Hij installeerde de *murti* van Śrī Gokulānanda op de oever van Rādhā-kuṇḍa en terwijl hij zich daar had gevestigd, ervoer hij de zoetheid (*mādhurya*) van het eeuwige tijdverdrijf van Śrī Vṛndāvana. Dit was de periode, waarin hij zijn *Sukha-varṭtinī* commentaar schreef op *Ānanda-vṛndāvana-campūḥ* van Śrīla Kavi Karṇapūra en stelde daarin,

rādhā-parastīra-kuṭīra-vartinaḥ
prāptavya-vṛndāvana-cakravartinaḥ
ānanda-campū-vivṛti-pravartinaḥ
sānto-gatir me sumahā-nivartinaḥ

Ik, Cakravartī, laat alle andere zaken volkomen achterwege en verlang alleen om Śrī Vṛndāvana te bereiken. Terwijl ik in een eenvoudige hut leef op de oever van Śrī Rādhā-kuṇḍa, de meest verheven plaats in het spel en vermaak van Śrī Rādhā, schrijf ik dit commentaar op *Ānanda-vṛndāvana-campūḥ*.

Śrīla Cakravartī Ṭhākura bracht zijn oudedag grotendeels door in een volkomen innerlijke, of halfbewuste staat en was diep verzonken in *bhajana*. Zijn belangrijkste leerling, Śrī Baladeva Vidyābhūṣaṇa, nam de verantwoording over voor het onderrichten van de geschriften.

De herbevestiging van de leer van parakīyā

Toen een lichte afname van de invloed van de zes Gosvāmī's in Śrī Vṛndāvana plaats had, ontstond er onenigheid rond de doctrines van echtelijke liefde (*svakīyāvāda*) versus amoureuze liefde (*parakīyāvāda*). Teneinde misvattingen met betrekking tot *svakīyāvāda* uit de weg te ruimen, schreef Śrīla Cakravartī Ṭhākura *Rāgavartma-candrikā* en *Gopī-premāmṛta*, die beide vol staan met schriftuurlijk filosofische conclusies. Daarna toonde hij aan in zijn commentaar op het vers, *laghutvam atra yat proktam* in *Śrī Ujjvala-nīlamaṇi* (1.21), dat de theorie

van *svakīyā* verkeerd was en vestigde het begrip *parakīya* aan de hand van schriftuurlijk bewijs en onweerlegbare argumenten. In zijn *Sārārtha-darsinī* commentaar op het *Śrīmad-Bhāgavatam* gaf hij een sterke onderbouwing van *parakīyā-bhāva*.

Toen eens bepaalde geleerden zich keerden tegen de conclusies van Śrīla Cakravartī Ṭhākura over de verering van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa in de stemming van *parakīyā*, versloeg hij hen met hogere kennis en een glasheldere redenering. Uit jaloezie besloten de geleerden hem te vermoorden. Ze wisten, dat Śrī Cakravartī in de vroege ochtend de gewoonte had om rond Śrī Vṛndāvana te lopen, en verschole zich in een dicht begroeid, donker struikgewas en wachtten af, totdat hij langs kwam. Toen zijn tegenstanders hem zagen naderen, verdween hij plotseling en in zijn plaats verscheen een mooi, jong meisje van Vraja, die met haar vriendinnen bloemen plukte.

De geleerden vroegen het meisje, "Lief kind, zojuist kwam een groot toegewijde deze kant op. Heb je gezien, waar hij naartoe ging?" Het meisje antwoordde, dat ze hem had gezien, maar niet wist, waar hij naartoe was gegaan. Haar verbijsterende schoonheid, milde glimlach, elegante bewegingen en zijdelingse blikken boeiden de geleerden. Hun hart smolt en alle onzuiverheden in hun hoofd verdwenen. Ze vroegen het meisje wie ze was en ze antwoordde, "Ik ben een dienaar van Śrīmatī Rādhikā. Ze is op dit moment in het huis van haar schoonfami-

lie in Yāvaṭa en Ze heeft me hier naartoe gestuurd om bloemen te plukken." Toen ze dit had gezegd, verdween het meisje en in haar plaats zagen de geleerden Śrīla Cakravartī Ṭhākura weer. Ze vielen aan zijn voeten en baden om vergeving. Hij vergaf hen allemaal. Er hebben in het leven van Śrīla Cakravartī Ṭhākura veel van dergelijk verbijsterende voorvallen plaatsgehad.

Op deze manier weerlegde Śrīla Cakravartī Ṭhākura de theorie van *svakīyā* en vestigde de waarheid van zuivere *parakīyā* – een prestatie, die van groot belang is voor de Gauḍīya Vaiṣṇava's.

Niet alleen beschermde Śrīla Cakravartī Ṭhākura de integriteit van de Śrī Gauḍīya Vaiṣṇava *dharma*, maar hij herstelde tevens zijn invloed in Śrī Vṛndāvana. Iedereen, die deze overwinning evalueert, wordt verslagen door verwondering over zijn ongewone intellect. Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas* hebben het volgende vers gecomponeerd als lofzang op zijn buitengewone verdienste.

*viśvasya nātharūpo 'sau bhakti-vartma-pradarśanāt
bhakta-cakre vartitatvāt cakravarty ākhyayābhavat*

Hij wordt gekend bij de naam Viśvanātha, meester van het universum, want hij wijst op het pad van *bhakti* en hij is bekend als Cakravartī, hij rond wie de kring van geleerden cirkelt, want hij verkeert altijd binnen de kring (*cakra*) van zuivere toegewijden. Daarom is zijn naam Viśvanātha Cakravartī.

Ongeveer in 1754, op de vijfde dag van de wassende maan in de maand Māgha (januari-februari), toen Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura rond de honderd jaar was, verliet hij deze materiële wereld in Vṛndāvana, terwijl hij diep was verzonken in innerlijk bewustzijn. Zijn *samādhi* staat tegenwoordig naast de tempel van Śrī Śrī Rādhā-Gokulānanda in Śrī Dhāma Vṛndāvana.

De glorie en nalatenschap van Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura

Door in de voetsporen te volgen van Śrīla Rūpa Gosvāmī componeerde Śrīla Cakravartī Ṭhākura een overvloed aan transcendente literatuur over *bhakti*, waarmee hij in deze wereld het diepste verlangen in het hart van Śrīman Mahāprabhu inlost. Hij weerlegde tevens foute conclusies, die waren gekant tegen het authentieke pad van Śrī Rūpa Gosvāmī (*rūpānuga*) en wordt dientengevolge in de Gauḍīya Vaiṣṇava gemeenschap geëerd als een illustere *ācārya* en een gezaghebbende, zelfgerealiseerde ziel. Hij is vermaard als een groot transcendentaal filosoof en dichter, en als een *rasika* toegewijde.

Een Vaiṣṇava dichter, Kṛṣṇa dāsa, heeft de volgende regels geschreven bij de conclusie van zijn vertaling van *Mādhurya-kādambinī* van Śrīla Cakravartī Ṭhākura.

*mādhurya-kādambinī-grantha jagata kaila dhanya
cakravartī-mukhe vaktā āpani śrī-kṛṣṇa-caitanya*

Srīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura heeft de hele wereld gezegend door *Mādhurya-kādambinī* te schrijven. In werkelijkheid heeft Śrī Kṛṣṇa Caitanya Mahāprabhu dit werk gesproken door de mond van Śrīla Cakravartī Ṭhākura.

*keha kahena-cakravartī śrī-rūpera avatāra
kaṭhina ye tattva sarala karite pracāra*

Sommigen zeggen, dat Śrīla Cakravartī Ṭhākura een incarnatie is van Śrīla Rūpa Gosvāmī. Hij beheerst de kunst om complexe waarheden te beschrijven op een gemakkelijk te begrijpen manier.

*ohe guṇa-nidhi śrī-viśvanātha cakravartī
ki jāniba tomāra guṇa muṇi mūdha-mati*

O oceaan van zegen, Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura. Ik ben een dwaas, dus hoe kan ik uw kwaliteiten begrijpen? (Weest u zo goed om uw transcendentale kwaliteiten in mijn hart te openbaren. Dit is mijn gebed aan uw lotusvoeten.)

Er zijn weinig Gauḍīya Vaiṣṇava *ācāryas*, die zoveel boeken hebben geschreven als Śrīla Cakravartī Ṭhākura. De volgende uitspraak met betrekking tot drie van zijn boeken wordt tot vandaag de dag door Vaiṣṇava's aangehaald, "*kiṛaṇa-bindu-kaṇā, ei tina viye vaiṣṇavapanā* – Na deze drie boeken op de juiste wijze te hebben begrepen, *Ujjvala-nīlamaṇi-kiraṇa, Bhakti-rasāmṛta-sindhu-*

bindu en *Bhāgavatāmṛta-kaṇā*, kan men zeggen een Vaiṣṇava te zijn."

Hieronder staat een lijst van zijn boeken, commentaren en gebeden, die een schat aan onvergeliijkbare rijkdom bevatten van de devotionele literatuur van Gauḍīya Vaiṣṇava's.

- 1) *Vraja-rīti-cintāmaṇi*
- 2) *Śrī Camatkāra-candrikā*
- 3) *Śrī Prema-sampuṭa (khaṇḍa-kāvyaṃ)*
- 4) *Gītāvalī*
- 5) *Subodhinī* (commentaar op *Alaṅkāra-kaustubha*)
- 6) *Ānanda-candrikā* (commentaar op *Śrī Ujjvala-nīlamanī*)
- 7) Commentaar op *Śrī Gopāla-tāpanī*
- 8) *Stavāmṛta-laharī*, waaronder:
  - a) *Śrī Guru-tattvāṣṭakam*
  - b) *Mantra-dāṭṭ-gurorāṣṭakam*
  - c) *Parama-gurorāṣṭakam*
  - d) *Parāṭpara-gurorāṣṭakam*
  - e) *Parama-parāṭpara-gurorāṣṭakam*
  - f) *Śrī Lokanāthāṣṭakam*
  - g) *Śrī Śacīnandanāṣṭakam*
  - h) *Śrī Svarūpa-caritāmṛtam*
  - i) *Śrī Svapna-vilāsāmṛtam*
  - j) *Śrī Gopāladevāṣṭakam*
  - k) *Śrī Madana-mohanāṣṭakam*
  - l) *Śrī Govindāṣṭakam*
  - m) *Śrī Gopināthāṣṭakam*

- n) *Śrī Gokulānandāṣṭakam*
- o) *Svayam-bhagavattāṣṭakam*
- p) *Śrī Rādhā-kuṇḍāṣṭakam*
- q) *Jaganmohanāṣṭakam*
- r) *Anurāgavallī*
- s) *Śrī Vṛndādevyāṣṭakam*
- t) *Śrī Rādhikā-dhyānāmṛtam*
- u) *Śrī Rūpa-cintāmaṇiḥ*
- v) *Śrī Nandīśvarāṣṭakam*
- w) *Śrī Vṛndāvanāṣṭakam*
- x) *Śrī Govardhanāṣṭakam*
- y) *Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ*
- z) *Śrī Nikuṅja-keli-virudāvalī (virutkāvyā)*
- aa) *Surata-kathāmṛtam (āryaśatakam)*
- bb) *Śrī Śyāma-kuṇḍāṣṭakam*
- 9) *Śrī Kāñēa-bhāvanāmṛtam Mahākāvyaṃ*
- 10) *Bhāgavatāmṛta-kaṇā*
- 11) *Ujjvala-nīlamanī-kiraṇa*
- 12) *Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu*
- 13) *Rāga-vartma-candrikā*
- 14) *Aiśvarya-kādambinī (niet beschikbaar)*
- 15) *Mādhurya-kādambinī*
- 16) Commentaar op *Bhakti-rasāmṛta-sindhu*
- 17) Commentaar op *Ānanda-Vāndāvana-campū*
- 18) Commentaar op *Dāna-keli-kaumudī*
- 19) Commentaar op *Śrī Lalita-mādhava-nāṭaka*
- 20) Commentaar op *Śrī Caitanya-caritāmṛta (incomplete)*
- 21) Commentaar op *Śrī Brahma-saṁhitā*
- 22) *Sārārtha-varṣiṇī* commentaar op *Śrīmad Bhagavad-gītā*

23) *Sārārtha-darśinī* commentaar op *Śrīmad-Bhāgavatam*

Mijn hooggeëerde Śrī Gurudeva, *ācārya-keśarī aṣṭottara-śata Śrī Śrīmad Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja*, is de hoeder van de Śrī Gauḍīya *sampradāya* en de stichter-*ācārya* van de Śrī Gaudiya Vedānta Samiti en van de Gauḍīya *maṭhas* gevestigd onder zijn auspiciën. Hij publiceerde behalve zijn eigen boeken de boeken van Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura en andere, voorgaande *ācāryas* in het Bengaals. Vandaag de dag worden door zijn hartgrondige verlangen, zijn geestdriftige zegeningen en zijn grondeloze genade boeken gedrukt in het Hindi, de nationale taal van India, zoals de volgende, *Jaiva-dharma, Śrī Caitanya-sikṣāmṛta, Śrī Caitanya Mahāprabhu ki Śikṣā, Śrī Śikṣāṣṭaka, Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu, Ujjvala-nīlamaṇi-kiraṇa, Bhāgavatāmṛta-kaṇā, Śrī Gīta-govinda, Bhajana-rahasya, Gauḍīya-gītiguccha, Śrīmad Bhagavad-gīta, Śrī Veṇú-gīta, Bhakti-tattva-viveka, Vaiṣṇava-siddhānta-mālā, Śrī Brahma-saṁhitā, Rāga-vartma-candrikā, Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛtam, Gauḍīya-kaṇṭhahāra* en *Śrī Prema-samputaḥ*. Geleidelijk aan zullen ook andere boeken worden uitgegeven.

Srīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura componeerde dit boek in het Sanskriet en veel uitgaven zijn sindsdien uitgebracht in het Bengaals. Hiervan is degene, die is vertaald en uitgebracht door Śrī Hari-bhakta dāsa van Śrī Dhāma Vṛndāvana vooral vol transcendentale stemmin-

gen, en de taal, waarin het is geschreven, is gemakkelijk te begrijpen. Deze vertaling uit het Hindi is gebaseerd op de uitgave van Śrī Hari-*bhakti* dāsa.

Ik vertrouw erop, dat *rasika* en *bhāvuka sādhakas* en *sādhakas* op het pad van *rāgānuga-bhakti*, die graag *vraja-rasa* willen proeven, grote eerbied voor dit boek hebben. De getrouwe lezers, die dit boek bestuderen, zullen in staat zijn om de *prema-dharma* van Śrī Caitanya Mahāprabhu binnen te gaan, de eeuwige, transcendentale religie van zuiver bovenzinnelijke, liefdevolle dienst aan Śrī Kṛṣṇa.

Moge mijn meest eerbiedwaardige Śrīla Gurupāda-padma, de belichaming van het mededogen van de Allerhoogste, zijn overvloedige genade over me heenstorten. Op die manier word ik in toenemende mate gekwalificeerd om met mijn dienst zijn diepste wens te vervullen. Dit is mijn nederige gebed aan zijn lotusvoeten, die *prema* kunnen verlenen.

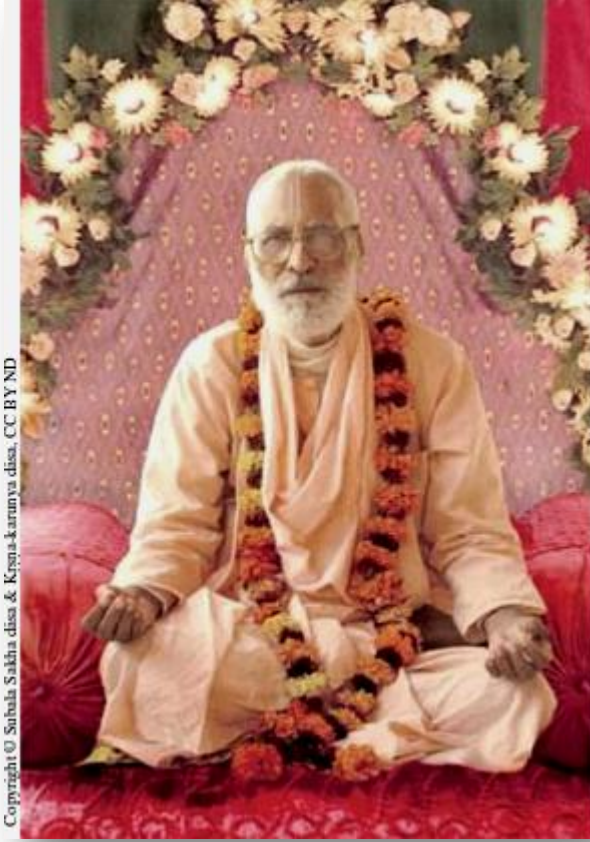
Vanwege de snelheid, waarbij de druk van deze eerste uitgave tot stand is gekomen, kunnen er enkele kleine foutjes zijn binnengeslopen. We vragen de getrouwe lezers om ons van zulke fouten op de hoogte te stellen, zodat we ze bij de volgende druk kunnen corrigeren.

*Aspirant voor een klein beetje genade van Śrī Hari, Guru
en de Vaiṣṇava's,*

nederig en onbeduidend,

Tridaṇḍibhikṣu Śrī Bhaktivedānta Nārāyaṇa

Śrī Mokṣadā Ekādaśī, 11 december 2005

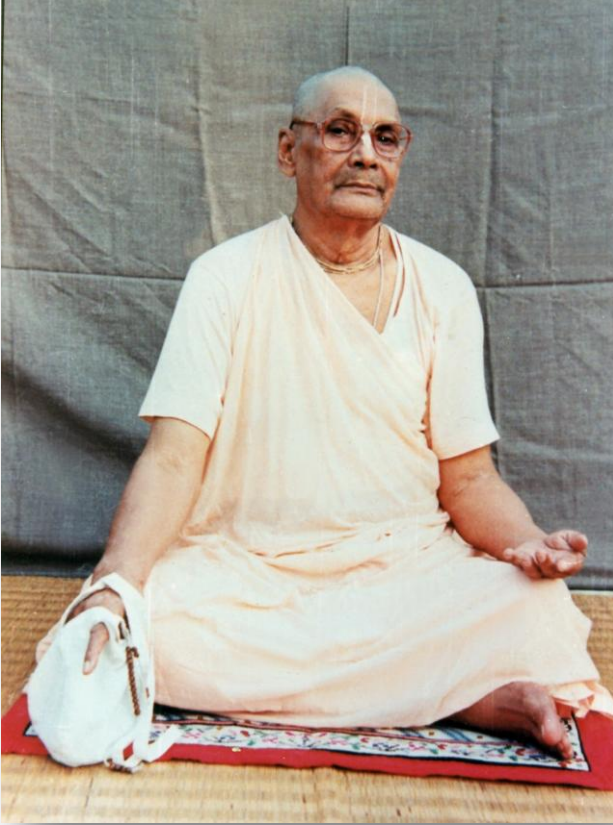

Copyright © Subala Sakha dāsa & Kṛṣṇa-kārunya dāsa, CC BY ND

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

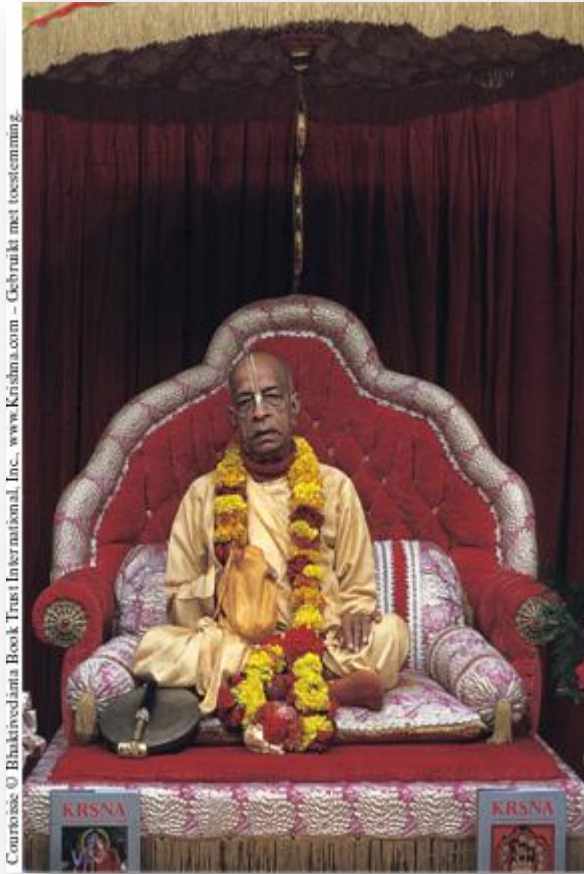
BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-lilā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

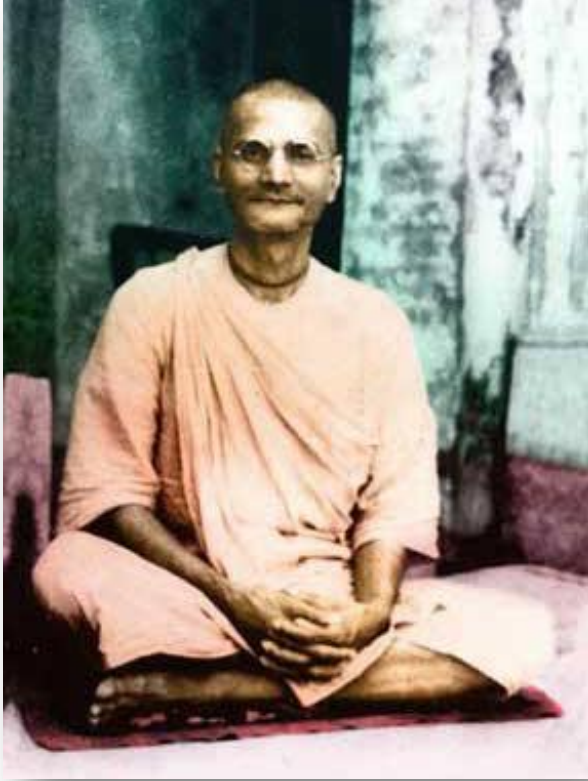
BHAKTIVEDĀNTA VĀMANA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

A.C. BHAKTIVEDĀNTA SVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

śrī śrī kṛṣṇa-caitanya-candrāya nāmaḥ

Mangalacaranam

(Heilzame aanroeping)

*yat-kāruṇyaṁ śuci-rasa-camatkāra-vārāṁ nidhīṁs tān
nṛbhyo rādhā-girivara-bhṛtoḥ sparśayet tarṣayen naḥ
teṣāṁ ekaṁ pṛṣatam acirāl labdhum āśākṣi-dānaiḥ
so' vyaṅ mṛtyor daśana-vitateḥ kṛṣṇa-caitanya-rūpaḥ*

Śrī Kṛṣṇa Caitanya Mahāprabhu de Allerhoogste Zelf. Moge Zijn genadevolle blik ons beschermen tegen overtreddingen gelijkend een rij dodelijke slagtanen en mag Hij ons de hoop geven op een druppel uit de verbazingwekkende oceaan van *ujjvala-rasa*, de goddelijk amoureuze nectar van zuivere liefde.

Door de genade van Śrī Caitanya Mahāprabhu zijn mensen in staat de wonderbaarlijke en oneindige oceaan van *unnata-ujjvala-rasa* aan te raken, de meest verheven nectar van het amoureuze spel en vermaak van Śrī Śrī Rādhā-Girivaradhārī, en door Zijn genade dorsten ze ook naar de smaak van deze *rasa*. Zoals iemand, die is uitgedroogd door dorst, gretig hunkert naar water, zo hunkert iemand, die de genade van Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft gekregen, gretig naar het horen vertellen over dat spel vol *unnata-ujjvala-rasa* van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa.

Het eerste stoute spel en vermaak

Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa in de doos

*mātāḥ prātaḥ kim iha kurūṣe nahyate peṭikeyam
yatnād asyām kim iha nihitam kim tavānena sūno!
jñātavyena praṇāyi-sakhibhiḥkhela gehād bahis tvaṁ
jijñāsā me bhavati mahitī brūhi no cen na yāmi (1)*

 P EEN VROEGE OCHTEND WAS ŚRĪ YA-śoda, de koningin van Vraja, druk bezig met het inpakken van kleding en verscheidene sierraden in een doos. Op dat moment kwam Śrī Kṛṣṇa binnen en vroeg haar, "Moeder, wat doet u zo vroeg in de ochtend?"

"Mijn lieve zoon," antwoordde Yaśodā, "ik pak een doos in."

"En wat stopt u dan zo zorgvuldig in die doos?" vroeg Hij.

"Dat hoeft je niet te weten," zei ze tegen Hem. "Ga fijn buiten spelen met Je dierbare vriendjes."

"Maar moeder," drong Śrī Kṛṣṇa aan, "Ik wil het echt weten. Vertel het Me alstublieft. Ik ga niet buiten spelen, totdat u het vertelt." (1)

*asyām candana-candra-pañkaja-
rajaḥ-kasturikā-kuṅkumādy-
aṅgānām anulepanārtham atha
tan nepathya-hetos tathā
kāñcī-kuṅḍala-kaṅkaṇādy-
anupamaṁ viaduryya-muktāharid-
ratnādy-ambara-jātam apy atimahān
arghyaṁ kramād varttate* (2)

"Mijn lieve kind," legde Yaśoda uit, "in deze doos stop ik sandelhout, kamfer, lotuspollen, muskus en *kurkuma* voor de ledematen. Ik doe er ook gordels, oorbellen, armbanden en onvergelykbare sierraden in met lazuli, parels, smaragden en andere kostbare edelstenen en prachtige, waardevolle kleding." (2)

*atredaṁ nidadhāsi kiṁ mama
kṛte rāmasya vā nandana!
brūmas tvām avadhehi yā tu
bhavatoḥ hetuḥ kṛtā peṭikā
sā 'nyā 'to 'pi bṛhaty anarghya-
maṇi-bhāg evaṁ balasyāparā*

*tat kasmimścana te janany urur
iyān sneho yato yāsyati (3)*

"Moeder, is alles in deze doos voor Mij," vroeg Śrī Kṛ-
ṣṇa, "of is het voor Mijn broer Balarāma?"

"Luister, mijn kind, dan zal ik het Je vertellen. Er is
een andere doos met zelfs veel mooiere kleding en kost-
bare sierraden voor Jou. Die doos is veel groter dan deze
en ik heb voor Balarāma een zelfde doos ingepakt."

"Maar Moeder, als u deze doos niet voor Mijn oudere
broer of voor Mij inpakt, voor wie is hij dan wel be-
doeld? Wie anders geniet het voorrecht van uw liefde en
genegenheid?" (3)

*asmat-puṇya-tapaḥ phalena vidhinā
datto 'si mahyaṁ yathā
mat-prāṇāvana-hetave vraja-
purālaṅkāra sūno tathā
kanyā kācid ihāsti man-nayanayoḥ
karpūra-varttiḥparā
tasyā ambara-maṇḍanādi-dhṛtaye
seyaṁ kṛtā peṭikā (4)*

"O zoon, O sierraad van Vraja," zei Śrī Yaśoda, "Jij bent
de behoeder van ons leven. De Voorzienigheid heeft Jou
aan ons gegeven als gevolg van een paar deugden, of een
paar sobere daden, die we hebben uitgevoerd. Zo woont
hier in Gokula ook een jong meisje, die ons dicht aan het
hart ligt. Ze lijkt op onvergelijkbare kamferbalsem, die

brandende en vermoeide ogen verzacht. Voor Haar stop ik deze doos vol met kleding en sierraden." (4)

*kā 'sau kasya kutastarām janani!
vā tasyām atisnihyasi
kvā 'ste tad vada sarvam eva
śṛṇu bho yā me sakhī kīrtidā
tasyāḥ kukṣi-khaner anarghyam
atulaṁ māṇikyam etat svabhā-
vīcibhir vṛṣabhānum ujvalayate
mūrttaṁ tadīyaṁ tapaḥ* (5)

"Moeder, wie is dat meisje? Wiens dochter is Ze? Waar woont Ze? Waarom geef je Haar zoveel liefde en genegenheid? Wilt u Me alstublieft alles vertellen?"

"Luister, mijn kind, ik heb een vriendin genaamd Kīrtidā en dit onbetaalbare en ongeëvenaarde juweel van een jong meisje manifesteerde zich in haar baarmoeder. De vader van dit meisje is Vṛṣabhānu Mahārāja, koning der koeherders, en Zij is zowaar het verpersoonlijkte resultaat van de soberheden, die Ze heeft uitgevoerd. Haar uitstraling verlicht zelfs de zon (*bhānu*) in de warmste maand Jeṣṭha (die volgens de vedische kalender in het astrologische teken van de Stier (*vṛṣa*) verschijnt). Dit meisje manifesteert dus overal de roem van Haar vader." (5)

*saundaryāṇi suśīlatā guru-kule
bhaktis trapā-sālitā
sārālyam vinayitvam ity adhidharam*

*ye brahma-sṛṣṭā guṇāḥ
te yatraiva mahatvam āpur atha
me snehas tu naisargukaḥ
sā rādhety atha gātram utpulakitam
kṛṣṇo 'mśukenāpy ādhāt (6)*

"Lieve jongen, Śrī Brahmā heeft talloze verheven vrouwelijke kwaliteiten in deze wereld gecreëerd, zoals extreme schoonheid, natuurlijke liefvalligheid, dienstbaarheid aan ouderen, verlegenheid, eenvoud en bescheidenheid. Doorgaans wordt iemand groot door het bereiken van zulke nobele kwaliteiten, maar deze kwaliteiten hebben zelf hun grandeur verkregen door hun toevlucht tot dit meisje te nemen. Dit is de wonderbaarlijke waarheid en daarom heb ik van nature genegenheid voor Haar. Haar naam is Rādhā."

Toen Śrī Yaśoda de kwaliteiten van Śrī Rādhā loofde en Haar naam uitsprak, veroorzaakte de onmetelijke vreugde van Śrī Kṛṣṇa, dat Zijn lichaamshaar overeind ging staan, maar Hij wist dit symptoom van extase met Zijn kleding te verhullen. (6)

*sā patyuh sadane 'sti samprati patis cāsyā ihaivāgato
goṣṭhendreṇa samam svagaihika-kṛti-vyāsaṅga-hetor bahiḥ
āste saṁsadi yarhi vīkṣitum ayaṁ mām eṣyati prītito
vakṣyāmy enam imāṁ vahan nija-gṛhaṁ tām prāpayan yāsyāti (7)*

Śrī Yaśoda vervolgde, "Deze jongedame is gehuwd met Abhimanyu. Op dit moment bevindt Ze Zich in het huis

van Haar echtgenoot, maar Abhimanyu is hier naartoe gekomen. Hij staat juist buiten in de vergaderzaal en vraagt advies over civiele kwesties aan Śrī Nandarāya, Koning der weidegronden. Wanneer hij binnenskamers komt om me te begroeten, zal ik genegen zeggen, 'Abhimanyu, neem deze doos mee naar huis en geef hem aan Rādhā'." (7)

*atrāntare nikaṭam āgatayā lavaṅga-
vallyā drutaṁ nija-gade śṛṇu goṣṭha-rājñi!
āhūta-pūrvam iha yat tad idaṁ suvarṇa-
kāra-dvayaṁ kalaya raṅgaṇa-ṭaṅgaṇākhyam* (8)

Op dat moment kwam de bediende, Lavaṅgalatā, gehaast binnen en gaf de volgende boodschap aan Vrajeśvarī Śrī Yaśoda, "O, Koningin der weidegronden, de twee goudsmeden, Raṅgaṇa en Ṭaṅgaṇa, die u hebt geordonneerd, zijn gearriveerd." (8)

*śrutvaitadā 'tta mṛd uvāca tato vrajeśā
kṛṣṇasya kuṇḍala-kirīṭa-padāṅgadādi
nirmāpayanty acirato bahiremi yāvat
tvā peṭikāṁ naya gṛhāntarito dhaniṣṭhe* (9)

Śrī Vrajeśvarī was blij dit te horen en zei tegen Dhaniṣṭhā, "Ik ga even weg om oorbellen, kronen, armbanden en andere sierraden voor Kṛṣṇa te laten maken. Ik ben zo weer terug. Jij moet goed de wacht houden bij deze doos, totdat ik ben teruggekomen." (9)

*ity uktvāsyām gatāyām subala-mukha-
suhṛt-svāgateṣvātta-modas
taiḥ sākāraṁ mantrayitvā kim api
rahasi tām peṭikām udghaṭaya
niṣkāśyātaḥ samastāraṁ maṇi-vasana-
kulādy-arpayitvā dhaniṣṭhā-
pāṇau tasyām praviśya svayam atha
sakhibhir mudrayām āsa tām saḥ (10)*

Nadat Vrajeśvarī Śrī Yaśoda naar de goudsmeden was vertrokken, kwamen Subala en een paar andere boezemvrienden van Śrī Kṛṣṇa binnen. Śrī Kṛṣṇa was dolblij om hen te zien. Nadat ze even hadden gepraat, brachten Hij en Zijn vrienden de doos naar een veilige plek. Daar maakten ze hem open, haalden de juwelen, de decoraties en kledingstukken eruit en gaven alles aan Dhaniṣṭhā. Daarna klom Śrī Kṛṣṇa in de doos en sloot het deksel met hulp van Zijn vrienden. (10)

*dvi-tri-kṣaṇoparamataḥ praṇamantam etya
tatrābhimanyum abhivikṣya puro yaśodā
prṣṭvā śamāha śṛṇu bho bhavato gṛhiṇyā
hetoḥ kṛtadya maṇi-maṇḍana peṭikeyam (11)*

Niet lang daarna keerde Śrī Vrajeśvarī terug en kwam Abhimanyu binnen, die haar zijn eerbied betoonde. Ze informeerde naar zijn gezondheid en welzijn en zei toen, "Abhinanyu, ik heb deze doos klaargemaakt. Hij zit vol ornamenten bezet met juwelen en hij is voor je vrouw." (11)

*asyām anarghya-maṇi-kāñcana-dāma-vāsaḥ
kastūrikādy-atimanoharam asti vastu
nānyatra viśvasimi tena vahaṁs tvam eva
gatvā grhaṁ nibhṛtam arpayā rādhikāyai (12)*

"Deze doos zit vol betoverende voorwerpen, zoals kostbare juwelen, gouden halskettingen, prachtige kleding en muskus. Je moet dit meenemen naar huis en persoonlijk bij Śrī Rādhikā in Haar privévertrek afleveren. Dit vertrouw ik niemand anders toe dan jou alleen." (12)

*sandeṣṭavyam idaṁ mad-akṣi-sukhade śrī-kīrtidā-kīrtide
rādhe preṣita-peṭikāntara-gatenātyujjvalaṁ jyotiṣā
tvad-gātrocita-maṇḍanena nitarāṁ tvad-vallabhena sphuṭaṁ
tvam śṛṅgāravatī sadā bhāva cirañjiveti saubhāgyataḥ (13)*

"Je moet Haar ook deze boodschap van mij geven, 'O Madakṣi-sukhadā (Jij die mijn ogen streelt), O Kīrtidā-kīrtidā (Jij die bijdraagt aan de roem van Jouw moeder Kīrtidā)! O Rādhā, ik stuur Je deze schitterende doos met ornamenten [Śrī Śyāmasundara], die Je zeer dierbaar zullen zijn. Deze accessoires zullen Je goed staan. Opdat Je hiermee altijd gekleed mag gaan?² [met andere woorden, verzonken zijn in *ujjvala-rasa*]. Opdat Je groot

---

² Het woord, dat hier wordt gebruikt, is *śṛṅgāravatī*, dat zowel kan betekenen 'gekleed' zijn als 'verliefd' zijn. De woorden binnen vierkante haakjes zijn toegevoegd door Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja..

geluk mag vinden en voor altijd mag blijven leven'." (13)

*śrutvaitat tvaritam vrajeśvarī!
yathaiṅvājñā taveti bruvan
dhr̥tvā mūrdhāni peṭikām sva-
bhavanam̐ prītyā 'bhimanyur yadā
gantum prakramate sma tarhy
abhisaran kṛṣṇas tam āruhya tad-
bhāryām hanta! nija-priām smitam
adhāt svar̐m kautukābdhau kiran* (14)

"O Koningin van Vraja, ik zal uw opdracht uitvoeren zonder verder vragen te stellen," antwoordde Abhimanyu. Hij tilde de doos onmiddellijk op en zette hem op zijn hoofd. Vol vreugde vertrok hij huiswaarts.

Bovenop het hoofd van Abhimanyu werd Śrī Kṛṣṇa ondergedompeld in een oceaan van ondeugende speelsheid. Hij lachte zachtjes en teder in Zichzelf, terwijl Hij werd afgevoerd naar een ontmoetingsplaats met Zijn geliefde, Śrī Rādhikā – Abhimanyu's eigen vrouw. (14)

*gopaḥ so 'pi mudā hṛdāha tad aham̐
dhanyaḥ kṛtārtho 'smi yan
mañjūśāntar ihāsti kāñśana-
maṇi-rāśir mahādurlabhaḥbhārād
eva mayānumīyata itaḥ
kr̥ṅāmi koṭir gavām
yad govardhana-mallavan mama
gr̥he lakṣmīr bhavitir̐ parā* (15)

De *gopa* Abhimanyu dacht, "Vandaag ben ik gezegend en heb ik succes. Uit het gewicht van deze doos leid ik af, dat hij vol moet zitten met uitermate zeldzame juwelen. Ik ga ze gebruiken om duizenden koeien te kopen en dan word ik even rijk als Govardhana Malla. Ons huis wordt de residentie van Lakhṣmī, Oppergodin van het fortuin." (15)

*goṣṭhādhīśa-purād vrajan sva-nīlayābhyāsāvadhi-sthānam
apy ārohat pulakollasat-tanur atiprīti-plutākṣi-dvayaḥ
tādyg bhāra-śirā api kṣaṇam api glānīm sa naivānvabhūt
pūrṇānanda-ghanam vahan katham aho jānātu vartma-
śramam* (16)

Terwijl hij dit dacht, begon Abhimanyu zijn voettocht vanuit Nandagrāma, de woonplaats van Śrī Nanda Mahārāja, de Koning der weidegronden. Hij liep in extase naar huis. Zijn hele lichaam voelde gelukkig aan en er stroomden tranen over zijn wangen van intense vreugde. Hoewel hij een aanzienlijk grote last op zijn hoofd droeg, voelde hij zich niet vermoeider, dan wanneer hij hem slechts een moment had opgetild. Hoe kan men een moment de last ervaren van een object, dat schittert met een dergelijk volkomen genoeg? (16)

*gatvā puram sva-jananīm jaṭilām uvāca
mātaḥ! śubha-kṣaṇata eva grhād agaccham
paśyādya kāñcana-maṇi-vasanādi-pūrṇa
labdhā 'tibhāgya-bharataḥ kila peṭkeyam* (17)

Zodra Abhimanyu thuiskwam, vertelde hij zijn moeder, Jaṭilā, "Moeder, ik ben vandaag op een gunstig moment van huis gegaan. Kijk eens! Door een of ander geluk kreeg ik deze doos met goud, juwelen en andere kostbaarheden." (17)

*datvā svayaṁ vrajapayaiva tava snuṣāyai
śṛṅgāra-hetava ihāpratīma-prasādam
kurvāṇayā sapadi tām pratipādyam ekam
proce ca tat kalaya sāpi śṛṇotv adūre* (18)

"Uit haar onvergelykbare goedheid heeft Śrī Vrajeśvarī persoonlijk dit geschenk gestuurd alleen om uw schoondochter te kleden. Ze componeerde ook een gedicht en zei tegen me, 'Luister alsjeblieft naar dit gedicht en herhaal het dan voor Śrī Rādhā'." (18)

*sandeṣṭavyam idaṁ mad-akṣi-sukhade śrī-kīrtidā-kīrtide
rādhe preṣita-peṭikāntara-gatenātyujjvala-jyotiṣā
tvad-gātrocita-maṇḍanena nitarām tvad-vallabhena sphuṭam
tvam śṛṅgāravatī sadā bhāva cirañjīveti saubhāgyataḥ* (19)

"O mijn oogappel! O Jij, die bijdraagt aan de faam van Jouw moeder Kīrtidā! O Rādhā, Rādhā ik heb Je deze doos gestuurd met het meest schitterende ornament erin. Dit sierraad zal Je zeker koesteren. Het is volkomen geschikt voor Jouw lichaam. Opdat het Je altijd mag siëren. Opdat het grote geluk Je mag bereiken en Je voor altijd mag blijven leven.'" (19)

*hṛdāha tuṣṭā jaītlātibhadram
abhūd idaṁ sāmpratam eva diṣṭyā
vadhūr bhaviṣyaty ati-suprasannā
putre 'tra me labdhā nijopakārā (20)*

Jaṭilā voelde zich door deze zegeningen zeer verheugd en dacht, "Door goed geluk hebben we vandaag een gunstige dag. Onze schoondochter zal buitengewoon zijn ingenomen met Abhimanyu, wanneer Ze dit geschenk ontvangt." (20)

*smitvā 'tha sā spaṣṭam uvāca sūno!
snuṣā tathāhaṁ bhavataḥ svasā vā
na pārayiṣyaty atibhāram etad
itaḥ samutthāpayiturṁ kadāpi (21)*

Jaṭilā glimlachte en zei hardop, "O zoon, jouw vrouw, noch jouw zuster, of ik, kunnen deze loodzware doos optillen." (21)

*nañjuṣikām tattvam ito grhītvā
śayyā-grhāntar-vṛṣabhānu-putryāḥ
vedyām nidhāyaihi yathodghaṭaya
semām priyām maṇḍanam āsu paśyet (22)*

"Je zal hem zelf naar het slaapvertrek van Vṛṣabhānu-kumārī moeten brengen. Ze kan hem onmiddellijk openen en deze schitterende ornamenten en accessoires aanschouwen." (22)

*atrāntare saha-carīṣv atiharṣiṇīṣu
rādhā rahasya-mālā-dhīr lalitām uvāca
adyāli! vāma-kuca-dor-nayanoru-cāru
kim spandate mama vadety atha sā jagāda
manye manoharam ihāsti maṇīndra-bhūṣā-
jataṁ svayaṁ vraja-payā hy ata eva dattam
tat-prāpti-rūpa-śubha-sūcaka eva rādhe!
spando 'tisaubhaga-bharāvadhī-hetur eṣaḥ (24)*

Abhimanyu bezorgde de doos op het slaapvertrek van Śrī Rādhā en vertrok weer. De vriendinnen van Śrī Rādhā begonnen ongeëvenaard plezier te ervaren. Śrī Rādhā, de belichaming van zuiverheid en intelligentie, vroeg in vertrouwen aan Lalitā, "Mijn vriendin, hoe komt het, dat Mijn linker borst, linker arm, linker oog en linker dij vandaag van plezier trillen? Gezien tijd en plaats zouden zulke gunstige tekenen onwaarschijnlijk moeten zijn. Kun je Me dit alsjeblieft uitleggen?"

Lalitā antwoordde, " Śrī Rādhā, het ziet ernaar uit, dat zich in deze doos een ornament bevindt, dat is gemaakt van de meest kostbare juwelen [met andere woorden, Śrī Kṛṣṇa, die Zich kleedt in sierraden van edelstenen],³ dat uiteindelijk door Śrī Vrajesvarī zelf werd gestuurd. Mijn beste vriendin, Je linker zijde en al Je ledematen trillen

---

³ De tekst tussen vierkante haaktjes is toegevoegd door Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja.

als gunstige voortekenen, dat Je dit ornament gaat krijgen, het absolute uiterste van alle geluk." (23-24)

*dr̥ṣṭvaiva man-manasi kañcana bhāvan eṣā
mañjūṣikaiva lalite! vitanoti bādham
udghāṭayāmi tad imām adhuraiva vīkṣe
saubhāgya-dam kim iha bhūṣaṇa-ratnam asti* (25)

Śrī Rādhā antwoordde, "O, Lalitā, door slechts naar deze doos te kijken welt een onbeschrijflijk ontdeugende speelsheid in Me op. Open hem snel en laten we kijken naar de schat aan sierraden bezet met edelstenen." (25)

*ittham sakhīṣu sakalāsu tadotsukāsu
tām peṭikām abhita eva samāstitāsu
draṣṭuṁ gatāsu nibiḍatvam atha svayam sā
dāmāny udasya rabhasād udaghāṭayat tām* (26)

De *sakhīs* van Śrī Rādhā hunkerden ernaar de geheime inhoud van de doos te aanschouwen en kwamen er allemaal omheen staan. Śrī Rādhā deed al Haar sierraden af en maakte daarna de doos snel open. (26)

*yāvat kim etad iti tā ahaheti hocur
yāvad bhṛṣaṁ jahasur eva sva-hasta-tālam
jāvat trapā saharī pratibhodham āpa
yāvat pramoda-lahari-śatam ullalāsa* (27)

*yāvan nirāvaraṇam aṅgam anaṅga-nakro
jagrāsa yāvad atisambhramam āpa puṣṭim*

*tat-pūrvam eva sahasā tataḥ utthitaḥ sa
sarvāḥ kalā-nidhir aho yugapac cucumba (28)*

Toen Śrī Rādhā het deksel eraf haalde, barstten Haar vriendinnen uit in een lachbui en klaptten in hun handen. "Aaah! Wat is dit nou?" riepen ze uit. Op dat moment werd de metgezel van Śrī Rādhikā, genaamd verlegenheid, wakker en honderden golven van vreugde liepen over Haar ledematen. De krokodilachtige Cupido greep het lichaam van Rādhikā zonder sierraden en Zij raakte van verlegenheid onthutst. Vreemd genoeg was Kalānidhi Śrī Kṛṣṇa, Bron van alle kunstvormen, een moment eerder uit de doos gesprongen en had tegelijkertijd op het gezicht van ieder meisje een kus gedrukt. (27-28)

*dhanyaṁ bhūṣaṇa-vastu te gṛha-patir dhanyo yadānītavān
dhanyā goṣṭha-maheśvarī sakhī! yayā snehād idaṁ preṣitam
tvam śṛṅgāravati bhaveti ca puna dhanyaiva sandeśa-vāg
dhanyaṁ geham idaṁ yad etya nibhṛtaṁ mañjūṣikā khelati
(29)*

Lalitā zei tegen Śrī Rādhā, "*Sakhī*, dit 'sierraad en kleed' is uitermate glorieus. Jouw echtgenoot, die het hier naartoe bracht, is glorieus. Het huis, waar deze doos naartoe is gekomen om dit spel en vermaak uit te voeren, is glorieus. Goṣṭha-maheśvarī Śrī Yaśodā, die dit met zoveel liefde en genegenheid heeft opgestuurd, is glorieus. En haar boodschap, 'O Rādhe, moge Jij altijd gekleed gaan met dit sierraad, dat ik heb gestuurd', is ook glorieus." (29)

*goṣṭheśa nidideśa te bahutara-snehāt tatas te patiḥ
svaśrūr āli tad anvatīva rabhasād datvaiva mañjūśikām
tvam śṛṅgāravatī bhavet ayi guru-trayyā vacaḥ-pālanam
gāndharvve! kuru sarvatheti lalitā-vāṅyātha sā tatrape
(30)*

Lalitā vervolgde, "O *sakhī*, Goṣṭheśvarī Śrī Yaśodā heeft Je met genegenheid gezegd, 'Moge Je door dit geschenk prachtig worden versierd'. Bovendien hebben Jouw echtgenoot en schoonmoeder ermee ingestemd. Gāndharvikā, Je dient daarom volkomen te gehoorzamen aan de opdracht van deze drie gezagdragers." Toen Śrī Rādhā Lalitā's woorden hoorde, werd Ze overweldigd door verlegenheid. (30)

*mañjūśikāntar iha me bahu-ratna-bhūṣā
āsan svayaṃ vraja-payā sakhī! yā vitīrṇāḥ
saṁrakṣya tāḥ kvacana dhūrta iha praviṣṭas
caurā 'yam asti tad idam vada bho mad-āryām (31)*

Śrī Rādhā antwoordde, "Vriendin, natuurlijk heeft Śrī Vrajeśvarī een verzameling sierraden met juwelen voor Mij in deze doos gestopt. Maar een uitgekookte dief heeft ze gestolen en ze ergens verstopt en is toen Zelf in de doos gekropen. Ga snel Mijn schoonmoeder vertellen, wat er is gebeurd." (31)

*rādhābhisārinn abhimanyu-vāhana!
kṣitīm satī-sūnyatamām cikīrṣo!*

*prayaccha ratnābharaṇāni śighraṁ
no ced ihāryām aham ānayāmi (32)*

Lalitā zei tegen Śrī Kṛṣṇa, "O Jij, die graag Śrī Rādhā wilt ontmoeten. O Jij, die Abhimanyu als drager gebruikte. Door op het hoofd van Abhimanyu te rijden met het verlangen zijn eigen vrouw, Rādhā, te ontmoeten, heb Je Jouw gretigheid getoond, waarmee Jij de aarde van alle kuise vrouwen hebt ontvreemd. Geef al die juwelen snel terug, anders roep ik de edele Jaṭilā erbij." (32)

*dhūrttā sakhī te lalite! svakṛtye
dakṣāvahitthām adhunā lalambe
mām ānayat preṣya patiṁ balād yā
mañjūṣikāntaḥ kutukād vasantam (33)*

"Luister, Lalitā," antwoordde Śrī Kṛṣṇa, "die vriendin van jou, Śrī Rādhā, weet precies hoe Ze Haar zin kan krijgen. Ik ben louter uit nieuwsgierigheid in deze doos gevallen en toen heeft Zij Haar echtgenoot gestuurd om Mij hier onder dwang naartoe te brengen, maar nu verbergt Ze de waarheid voor jullie allemaal." (33)

*mañjūṣāyāḥ saurabhaṁ vikṣa tasyā
vastūdasya prāpayāṁs tām dhaniṣṭhām
tatra prītyā prāviśaṁ svaṁ sugandhī-
karttuṁ daivād ānayan mām patis te (34)*

Śrī Kṛṣṇa wendde Zich toen tot Śrī Rādhikā en zei, "O Rādhā, Ik heb alles uit de doos gehaald en aan Dhaniṣṭhā gegeven, zodat zij het met liefde naar Jou kon sturen. Toen ben Ik in de doos geklommen om van de geur te genieten en Mijn lichaam even aromatisch te laten worden. Maar juist op dat moment kwam onverwacht Jouw echtgenoot eraan en bracht de doos hier naartoe met Mij erin!" (34)

*nyāyam sakhyo nau kurudhvaṁ yad asyā
doṣaḥ syāc ced astu daṇḍyā mameyam
no ced yuṣmad-dor-bhujāṅgogra-pāsair
baddhaḥ sthāsyaṁy atratāmāṁs tri-rātram* (35)

Toen zei Kṛṣṇa tegen de meisjes, "Sakhīs, beoordelen jullie deze zaak en geven jullie de uitspraak. Indien Śrī Rādhikā schuldig is, zal Ik Haar straffen. Indien Ik echter schuldig ben, zal Ik hier drie verschrikkelijke nachten doorbrengen gevangen in de ferme greep van jullie slangenarmen." (35)

*yasyaivam vibhavana tan-nāma-
yuva-dvandvaṁ sphurad yauvanam
sakhyāly-akṣi-cakorikāḥ sara-tatiṁ
kāmorasāḥ svādanām
dhyānam bhakta-tatiḥ sadā kavi-
kulaṁ svīyā vicitrā girāḥ
kīrttiṁ kṣmā bhuvaneṣu sādhu
saphalī-cakre numas tat-param* (36)

We eerbiedigen dat eeuwig jeugdige paar van Vraja, Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa, dat voortdurend in speels vermaak is verzonken. Door Hun Beider majestueuze invloed hebben de *sakhīs* het verlangen van hun *cakora*-ogen vervuld; heeft Cupido zijn pijlen geheel succesvol gemaakt; hebben de toegewijden het volkomen resultaat van hun meditatie bereikt; heeft *rasa* het plezier compleet gemaakt; hebben de dichters hun verbijsterende verzen geperfectioneerd; en zijn de faam en glorie van dit aardse Vṛndāvana door alle veertien werelden verspreid geraakt. (36)

Het tweede stoute spel en vermaak

Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa
vermomd als Abhimanyu

*prātaḥ pataṅga-tanayā manayā padavyā
snānāya yāti kim iyam vṛṣabhānu-putrī
ity ākulaiva kuṭilā vraja-rāja-veśma
kṛṣṇam vilokitum agān miṣato 'timandā (1)*

DE JONGE DOCHTER VAN VṚṢABHĀNU Mahārāja, Śrī Rādhā, deed eens de gelofte om regelmatig en vroeg in de ochtend te baden in de Yamunā Rivier. Hierdoor kreeg de minder intelligente Kuṭilā argwaan, want het was de maand Māgha, de koudste periode van de winter.

Toen Śrī Rādhā op een ochtend naar de rivier was vertrokken, werd Kuṭilā nieuwsgierig en wilde weten, wat

Ze werkelijk ging doen. Kuṭilā verzon een smoes om naar het huis te gaan van Nanda Maharaja, Koning van Vraja, want ze wilde wel eens weten, of Śrī Rādhā eigenlijk het pad had genomen, dat naar de Yamunā liep, en ze wilde weten, of Śrī Kṛṣṇa thuis was of niet. In haar hart wilde ze ook Kṛṣṇa graag zien. Dus Kuṭilā ging op pad naar de residentie van de koning van Vraja. (1)

*snātum sa cāpi nijamātur anujñayaiva
tad yāmunam taṭam agāditi samvidānā
gantum tadīya pada-lakṣmadiḥ aicchad eṣā
tatraiva yatra sa tayā suvilālasāti (2)*

Kuṭilā hoorde daar van een paar dienaren, dat Kṛṣṇa's moeder, Yaśodā, Hem had weggestuurd om in de rivier te gaan baden. Haar verdenking nam toe en ze vertrok, terwijl ze Zijn unieke voetafdrukken naar de rivier volgde. Kuṭilā wilde naar de plek gaan, waar Śrī Kṛṣṇa Zich kostelijk amuseerde met Śrī Rādhā. (2)

*atrāntare saharī tulasī praviśya
kuñjam vilokya lalitādi-sakhī-sametām
rādhām priyeṇa saha hāsa-vilās-lilā-
lāvaṇya-majjita-hṛdam mumude 'vadac ca (3)*

Tulasī, een van de dierbare dienaressen van Śrī Rādhā, merkte, dat Kuṭilā de *kuñja* naderde. Tulasī ging die *kuñja* binnen en trof Śrī Rādhā aan omringd door Lalitā en de andere *sakhīs*. Ze waren allemaal diep verzonken in

het betoverende plezier en vermaak met hun geliefde.
Tulasī liep over van bodemloos geluk en zei, (3)

*bho bhoḥ prasūna-dhanuṣo januṣo 'tibhāgya-
vikhyāpanāya yad imaṁ mahamātanudhve!
tat sāmprataraṁ śṛṇuta sāmpratam enam eva
draṣṭuṁ vrajāllaghutaraṁ kuṭilā sameti* (4)

"O *gopīs*, luister. Jullie viering van dit betoverende festival hier vandaag heeft de geboorte van Kāmadeva, de God van verliefdheid, eindeloos succesvol gemaakt. Niettemin is er iets, dat jullie moeten weten. Kuṭilā komt vanuit Vraja hier naartoe om een glimp van jullie heerlijke feest op te vangen. Ze kan ieder moment hier zijn."
(4)

*sā kva kva hanta! kathayeti saśaṅka-netraṁ
pratyāśam ālibhir iyaṁ nijagāda pṛṣṭā
saṭṭīkarāṭavim asau samayā vyaloki
tarhy eva samprati tu vo 'ntikam apy upāgāt* (5)

Toen de *sakīs* dit hoorden, keken ze hier en daar rond met ogen vol angst en riepen, "Oh, nee! Waar is ze, Tulasī? Vertel het ons!"

"Ik zag haar zojuist vlak vóór het Chaṭṭīkarā (Śakaṭīkarā) bos lopen," antwoordde Tulasī. "Ze kan ieder moment hier zijn." (5)

*proce hariḥ kṣaṇam udarkam ihaiva kuñje
sthitvālayaḥ kalayatāham ito jihānaḥ*

*tām vañcayan pratibhayā racitā 'bhimanyu-
veśaḥ kutūhalam ito 'py adhikaṁ vidhāsyē (6)*

"*Sakhīs*," zei Śrī Kṛṣṇa, "jullie blijven hier in de *kuñja*. Ik ga Me vermommen als Abhimanyu. Ik ga met Mijn briljante intelligentie Kuṭilā op een dwaalspoor brengen om onze stoute pret nog te vergroten. Jullie zullen de afsluiting van deze affaire met dezelfde zekerheid beleven, als het getuigen van de zonsopgang." (6)

*ity uktvā rahasi praviśya
vipinādhīsāta tat tat pṛthaṅ
nepathyaḥ pihita-sva-lakṣma-
nicayaḥ kaṅṭha-svaram tām śrayan*

*niṣkramyāṅusasāra tām sṛtimayaṁ
sā 'yāti dūrād yayā
nārthe hanta! vicakṣaṇaḥ kva nu
bhaven nana-kalā-kovidāḥ (7)*

Śrī Kṛṣṇa ging naar een andere *kuñja*, waar Vṛndā-devī, de bosgodin, Hem kleding en accessoires gaf, die precies hetzelfde waren als die van Abhimanyu. Hij kleedde Zich om en bedekte vol aandacht al Zijn onderscheidende kenmerken. Hij imiteerde de stem van Abhimanyu en liep het pad af, waar Hij Kuṭilā tegemoet kwam. Ah! Kan iemand, die volkomen bekwaam is in alle vormen van kunst, ooit Zijn gewenste doel missen? Zeker niet. (7)

*kasmāt tvaṁ kuṭile! vrajād bhramasi
kim vadhvā ihānveṣaṇā
yāyātā kva nu sārkaajāpasu
makara-snānaṁ miṣaṁ kurvati
atraivāsti gatā kvacit kva
ramaṇī-cauraḥ sa cāpy āgataḥ
snāturṁ bhrātar ato 'nvayāsmi
gamitā kurve kim ājñāpaya (8)*

Śrī Kṛṣṇa, die was vermomd als Abhimanyu, ontmoette Kuṭilā een klein stukje op het pad. Met de stem van Abhimanyu vroeg Hij, "O Kuṭilā, wat ben je aan het rondlopen in dit deel van Vraja op dit uur van de dag?"

"Om Jouw vrouw te zoeken," antwoordde Kuṭilā.

"Waarom zou Ze hier komen?" vroeg Hij.

"Om in de Yamunā Rivier te baden – of zoiets zegt Ze," antwoordde Kuṭilā. "Maar dit is slechts een voorwendsel. Ze is hier ergens in de buurt."

"En waar zit die vrouwendief?" vroeg Śrī Kṛṣṇa vermomd als Abhimanyu.

"Hij kwam hier ook naartoe om te baden, dus Hij zit ook ergens in de buurt. Toen onze moeder dit vernam, heeft ze me hier naartoe gestuurd om poolshoogte te nemen. Zeg me, broer, wat zal ik doen?" (8)

*yady apy adya paricyuto mama
vṛṣo navyo hale yoganād
anveṣṭuṁ tam ihāgato 'smi tad
api svalpaiva sā hṛd-vyathā*

*mad-dāreṣv api lampatvatvam iti
yat sodhyuṁ kim etat kṣame
gatvā kaṁsam itaḥ phalaṁ tad-ucitaṁ
dāsyāmi tasmai svasaḥ (9)*

"Zuster," antwoordde Śrī Kṛṣṇa, "Ik ben hier naartoe gekomen om te zoeken naar Mijn nieuwe stier. Hij brak los en rende weg, toen ik hem optuigde om het veld te ploegen. Mijn hart is gepijnigd, want hij is waarschijnlijk gestolen, maar deze pijn weegt niet op tegen de kwellingen, die Ik doormaak vanwege die hork, die Mijn vrouw steelt, want dat kan een man niet verdragen. Ik zal direct naar Koning Kaṁsa in Mathurā gaan. Hij zal de dief straffen op een manier, die Hij verdient." (9)

*yuktiṁ kām api me śṛṇu prathamato
nihnutya tiṣṭhāmy ahaṁ
kuñje 'smin paritas tvayā 'tra
rabhasād anviṣyatām rādhikāsā
kṛṣṇena vināsti ced iha
miṣeṇānīyatām so 'pi ced
āste 'lakṣitam eva tatra naya
mām vīkṣyaiva tam dūrataḥ (10)*

"Luister, hier is Mijn plan. Ik ga me verstoppen in deze *kuñja*, terwijl jij snel gaat zoeken naar Rādhikā. Als je Haar alleen vindt, breng je Haar met een smoes hier naartoe, maar als je Haar met Kṛṣṇa aantreft, moet je Hen van een afstand observeren en Mij stiekem daar naartoe brengen." (10)

*bhrāmaṁ bhrāmaṁ phaṇi-hrada-taṭād
vīkṣya vīkṣyaiva kuñja-
nantaḥ prodyat-kuṭilā-madhurā
keśi-tīrthopakaṇṭhe
puṣpodyāne 'mālā-parimalāṁ
kīrttidā-kīrttivallīṁ
prāpālināṁ tatibhir abhitaḥ
sevyamānāṁ śanaiḥ sū (11)*

Toen Kuṭilā, die een uitermate oneerlijk (*kuṭila*) karakter heeft, deze instructies hoorde, ging ze zoeken in alle *kuñjas* van Kāliyā-hrada tot Keśi-ghāṭa. Vlakbij Keśi-ghāṭa kwam ze langs een bloementuin, waar ze Śrī Rādhā aantrof, die is begunstigd met zuiver aroma en die de bloemenrank vormt van de faam van Haar moeder Kīrttidā. Ze werd omringd door Haar *sakhīs*, die Haar met volle aandacht bedienden. (11)

*kiṁ snātum eṣi kuṭile! na hi tat kiṁ artham
yuṣmac-caritram avagantum ihānvagaccham
jñātam tad āśu lalite! vada tad bravīmi
kinvā 'tra vakti nikhilam hari-gandha eva (12)*

Lalitā zag Kuṭilā aankomen en vroeg, "Ah, Kuṭilā, ben je gekomen om een bad te nemen?"

"Nee," antwoordde Kuṭilā.

"Waarom ben je dan gekomen?" vroeg Lalitā.

"Ik ben gekomen om jouw morele karakter te onderzoeken," antwoordde Kuṭilā.

"Heel goed," zei Lalitā. "Dan doe je dat maar."

"Ik heb alles al begrepen, Lalitā."

"Begrepen? Wat heb je begrepen? Vertel op."

"De geur van Hari is overduidelijk aanwezig. Wat kan ik daaraan toevoegen?" (12)

*simhasya gandham api vetsi sa ced ihāsti
nihnutya kutracana, tad bibhimo 'ti mugdhāḥ
tūrṇaṃ palāya tad ito grham eva yāmaḥ
snehaṃ vyadhās tvam amalaṃ yad ihaivam āgāḥ* (13)

Lalitā vatte het woord *hari* op als 'leeuw' en antwoordde, "Kuṭilā, als jij hier een leeuw ruikt, moet hij zich ergens schuilhouden. Wij zijn eenvoudige, kwetsbare meisjes en daarom zijn we bang. We rennen terug naar huis! Jij hebt ons zulke zuivere genegenheid getoond door hier naartoe te komen om ons te waarschuwen." (13)

*jāsyanti gehamayi dharmā-ratā bhavatyāḥ
kīrtiṃ vaneṣu viracaya kula-dvayasya
kintv agrato ya iha rājati nīpa-kuñjas
tad-dvāram udghaṭayatāsmi didṛkṣur etam* (14)

Sarcastisch en vol woede riep Kuṭilā uit, "Oh, jullie kuise meiden! En gaan jullie de goede naam van jullie familie verkondigen van het ene bos naar het andere, waar jullie langskomen? Maak de deur naar die *kadamba-kuñja* eens open en laat me naar binnen kijken!" (14)

*etat kayā 'pi vana-devatayā sva-veśma
ruddhā gataṃ śara-śalāka-kavāṭikābhyām*

*kā nāma sāhasavatī parakīya geha-
dvāraṁ vinudya bata doṣam aśeṣam icchet (15)*

Lalitā zei, "Een bosgod heeft de ingang van zijn boshut afgesloten met een deur van twijgen. Hij is ergens anders naartoe gegaan en het past niet om de deur van zijn *ka-damba*-hut te openen. Welke vrouw durft de zonde van het openen van andermans huis te begaan?" (15)

*satyaṁ bravīṣi lalite! kulajā 'si mugdhā
naivāviśaḥ para-grhaṁ januṣo 'pi madhye
kintu praveśayasi bhoḥ sva-grhaṁ paraṁ yat
tac-chāstra-pāṭhana-kṛte tvam ihāvatīrṇā (16)*

*ity uktvāruṇitekṣaṇā drutam iyaṁ
iyaṁ gatvā kuṭirāntikaṁ
bhitvā puṣpa-kavāṭikāṁ atijavād
antaḥ praviśya sphuṭam
dṛṣtvā kausuma-talpam atra
ca harer mālyaṁ tathā rādhikā-
hārārī ca truṭitaṁ para-grhya
rabhasād agārād bahiḥ (17)*

Kuṭilā zei tegen Lalitā, "Wat je zegt, is waar. Jij bent een zuiver en eenvoudig meisje en je bent nooit in je leven ongevraagd het huis van iemand anders binnengegaan. Maar je weet wel goed hoe je een buitenechtelijk vriendje naar je huis moet uitnodigen. Jij bent naar deze wereld gekomen om onderricht te geven uit de geschriften, die uitleggen hoe je een vriendje gemakkelijk toegang

kunt verlenen tot het huis van een jongedame uit een respectabele familie."

Met rooddoorlopen ogen van woede stormde Kuṭilā naar de bloemendeur van de *kuñja*, die was afgesloten met twijgen, en trapte hem open. Daar zag ze op een bloembed een bloemenkrans liggen, die was achtergelaten door Śrī Hari, en een gebroken halssnoer van parels, die aan Śrī Rādhā had toebehoord. Ze griste ze weg en ging weer naar buiten. (16-17)

*māgha-snānam idaṁ yathā vidhi-kṛtaṁ
puṇyaṁ tathopārjitaṁ
putaṁ yena kula-dvayaṁ ravi-
sutā-tīre raviś cārcitaḥ
tad yūyaṁ lalite! yiyāsatha grhaṁ
kiṁvātra rātrin-divaṁ
dharmaṁ karttum abhīpsatheti
vada me śrotraṁ samutkaṅṭhate* (18)

Terwijl Kuṭilā ze voor Lalitā omhoog hield, zei ze, "Julie gelofte om tijdens de winterkou in de heilige Yamunā Rivier te baden levert zoveel religieuze verdienste op. Dergelijke soberheden stelt jullie in staat om de families te zuiveren van zowel jullie vader als schoonvader. Ik zie, dat jullie hier op de oever van de rivier ook de zonnegod op correcte wijze vereren. Vertel me eens, willen jullie naar huis terugkeren, of blijven jullie liever dag en nacht hier om vrome bonussen te verdienen? Mijn oren willen je antwoord graag vernemen." (18)

*kiṁ kupyasiha kuṭile! na mamaiṣa hāro
bhrātus tavaiva śapatham karavai prasida
ity uktavaty amala-candramukhī sakampa-
sīraṣaṁ sa-humkṛti kaṭu-bhrutayā tatarje (19)*

Toen de onbevleete Śrī Rādhā met Haar vollemaansge-
laat de aantijgingen van Kuṭilā aanhoorde, zei Ze, "Kuṭi-
lā, waarom word je onnodig boos? Ik zweer op je broer,
dat deze halsketting niet van Mij is. Kalmeer alsjeblieft."
Toen fronsde Śrī Rādhā met een boze blik, schudde
Haar hoofd en schold Kuṭilā luidkeels uit. (19)

*netah prayāsyata gṛhaṁ yadi na prayāta
rājyaṁ kurudhvam iha tāvad ahaṁ tu yāmi
tām mātaram bhagavatīm api hāra-mālye
sandarsya yuṣmad uciteṣṭa-vidhau yatiṣye (20)*

"Als Je niet naar huis wilt teruggaan, dan doe Je het
niet", zei Kuṭilā. "Dan blijf Je in dit bos en regeer Je
Jouw koninkrijk. Maar ik ga naar huis om dit halssnoer
en die bloemenkrans aan mijn moeder en Bhagavatī
Paurṇamāsī te tonen. Ik zal ervoor zorgen, dat Je naar
behoren wordt gestraft." (20)

*kāmaṁ prayāhi kuṭile! kaṭu kiṁ bravīṣi
hāram pradassaya gṛhaṁ gṛham eva sarvāḥ
nāsmākam eṣa yad ato na bibhemi kiñcan
mithyā-pravādam api no na kadā dadāsi (21)*

"Je bent vrij om te gaan, Kuṭilā," zei Śrī Rādhā, "maar wat voor zin heeft jouw reprimande? Je kunt van huis naar huis gaan om iedereen dit halssnoer te tonen. Ik ben helemaal niet bang, want dit is niet van Mij. Je moet tegen Mij geen valse beschuldigingen uiten." (21)

*sā kruddhā drutam eva goṣṭha-gamanam
svasya pradarśyaiva tā
yatrāste harir ājagāma śanakais
tatraiva nihnutya sā
bhrātar mālyam agha-dviṣaḥ kalaya
bho vadvās ca hāraṁ mayā
prāptaṁ saurata-talpa-gaṁ rahasi
tā dṛṣṭāḥ sa nālokitaḥ (22)*

Kuṭilā pretendeerde terug naar haar huis te stormen, maar ze haastte zich naar de plek, waar Śrī Hari vermomd als Abhimanyu stond te wachten. "Beste broer," fluisterde ze, "kijk eens, wat ik heb gevonden! Deze bloemenkrans is van Śrī Kṛṣṇa, de tegenstander van Agha, en deze gebroken parelsnoer is van Jouw vrouw. Deze trof ik aan op Hun liefdesbed. Rādhikā en de anderen waren daar op die geheime plek, maar die vrouwendief heb ik nergens gezien." (22)

*bhadraṁ bhadraṁ babhūva mathurām
gacchāmi tūrṇam bhaginy
etāvād dvayam eva lambanam
abhūd vijñāpane rājani
kintu svīya-grhasya vaktum ucīto*

*na syāt kalaṅko mahāms
tasmin vṛṣṇi-sadasy atas
caturimāmnātvya eko mayā (23)*

Śrī Kṛṣṇa zei, "Beste zuster, jij hebt goed jouw best gedaan. Nu ga Ik snel naar Mathurā. Geef Mij de bloemenkrans en dat gebroken halssnoer. Ik zal ze hem tonen en een formeel verzoek indienen. Hij zal Me zeker geloven. Ik zal een of andere list moeten bedenken, zodat in de vergadering van Yadu's onze blaam niet wordt onthuld." (23)

*govarddhanam priyā-sakham prativācyam etac
candrāvalīm api bhavad-gṛhiṇīm nikuñje
ānīya dūṣayati nanda-sutas tad etad
vastu-dvayam kalaya tan-mithunasya labdham (24)*

"Ik zal de koning niet zelf benaderen. Ik zal Mijn beste vriend, Govardhana Malla, vragen om te gaan. Ik zal zeggen, 'Mijn beste vriend, de zoon van Nanda heeft jouw vrouw, Candrāvalī, naar een boshut gelokt en haar bevuild. Kijk, dit is haar gebroken halsketting en dit is Zijn bloemenkrans.'" (24)

*ittham lampatātām vraje pratigrham
dṛṣṭveva tasyādhikām
tvām ājñāpayam adya tattvam
adhunā vijñāpya rājñi drutam
pattinām śatam aśvavāra daśakam
preṣyaiva nandiśvarān*

*nandaṁ sātmajam ānayan madhu-purīm
taṁ tat phalaṁ prāpaya (25)*

"Luister, Mijn vriend, vandaag heeft Kṛṣṇa deze onbeheerste daad met jouw vrouw gepleegd en morgen doet Hij het met al onze vrouwen! Ik verzoek jou dringend om Koning Kaṁsa te vragen honderd soldaten te voet en tien ruiters naar Nandagrāma te sturen om Nanda en zijn zoon te arresteren en hen voor de rechtbank in Mathurā te slepen." (25)

*ity uktvaiva mayā punaḥ sva-bhavanam
pūrvāhna evaiṣyate
madhyāhne khalu rājakīya-puruṣā
yāsyanti te tu vrajam
tvaṁ gatvā gr̥ha eva mātṛ-sahitā
tiṣṭheriti procivān kṛṣṇo
dakṣiṇā-diṅ-mukho 'vrajad
atho sā tās ca veśmāyayuh (26)*

"Dit ga Ik tegen Govardhana Malla zeggen. Dan keer Ik huiswaarts vóór het middaguur, want de Koninklijke Landmacht zal rond het middaguur in Vraja moeten arriveren. Ga jij nu naar huis en blijf bij Moeder." Śrī Kṛṣṇa, die was vermomd als Abhimanyu, vertrok via de zuidelijke route richting Mathurā, terwijl Kuṭilā naar huis terugkeerde. De *gopīs* keerden ook terug naar hun eigen woning. (26)

*kṛṣṇo vilambya ghaṭikā-trayato 'tha tādrg-
veśaḥ svayaṁ sa jaṭilā-gr̥ham āsasāda
bhoḥ kvāsi māta rayi bho kuṭile! sametya
jānīhi vṛttam iti te prati kiñcid ūce (27)*

Śrī Kṛṣṇa wachtte, totdat ongeveer een uur was verstreken. Toen ging Hij – nog steeds in Zijn vermomming – naar het huis van Jaṭilā en riep, "Moeder! Kuṭilā! Waar bent u? Wilt u komen om te horen, wat Ik heb te vertellen?" (27)

*vijñāpitaḥ sa nṛpatiḥ prajighāya yad yad
drag aśvavāra-daśakam tad ihaiti dūre
kintv atra lampāṭa-varo dhṛta-mat-svarūpo
mad-geham eti tad-alakṣita āgato 'smi (28)*

Toen Jaṭilā en Kuṭilā eraan kwamen, zei Śrī Kṛṣṇa, "Alles is aan Koning Kaṁsa verteld en er zijn tien soldaten te paard onderweg hier naartoe. Maar die immorele bedrieger heeft zich als Mij verkleed en is juist nu op weg hier naartoe. Ik ga Me binnen verstoppen." (28)

*bahir-dvāraṁ ruddhā bhagini! saha mātrā drutam itaḥ
samārudhyaivātṭam kalaya taruṇī-lampāṭa-patham
tam eṣyantam tarjanty atikaṭu-girā tiṣṭha suciram
vadhūm rundhan vartte tāḷa-sadana evāham adhunā
(29)*

"Mijn beste zuster, je moet de buitenpoort afsluiten en daarna snel met Moeder naar het balkon op de boven-

verdieping gaan. Houd die jeugdige schurk in de gaten. Zodra hij eraan komt, moet je hem aanvallen met termen, die vlijmscherp zijn en hout zagen. In die tussentijd zal Ik met jouw schoonzuster wachten op de begane grond van het huis." (29)

*athāyāntaṁ dṛṣṭvā tvaritam abhimanyuṁ kaṭu-ratanty
are dharmadhvaṁsin vraja-kula-bhuvāṁ kiṁ nu yatase
praveṣṭuṁ mad bhrātūr bhavana-mayi loṣṭrālibhir itaḥ
siro bhindanti te bata capala dāsye pratiphalam* (30)

Śrī Kṛṣṇa ging met Śrī Rādhikā naar de benedenverdieping. Even later kwam Abhimanyu thuis. Zodra Kuṭilā hem zag, begon ze vanaf het balkon te gillen, "O jij, die de vroomheid van de kuisse meisjes van Vraja verziekt! Waar haal je het lef vandaan om het huis van mijn broer binnen te lopen! Luister, O zwakkeling, als jij hier durft binnen te komen, klief ik met deze steen je hoofd in tweeën! Dat zou een geschikte beloning voor je zijn." (30)

*tavānyāyāṁ śrutvā kupita-manasaḥ kaṁsa-nṛpater
bhaṭā āyānty addhā sa-pitṛkam api tvāṁ sukhayitumy-
adā kārāgāre nṛpati-nagare sthāsyasi ciraṁ
niruddhas tarhi tvac-capalataratā yāsyati samam* (31)

"Koning Kaṁsa ontstak in woede, toen hij hoorde van jouw miserabele gedrag en heeft zijn Koninklijke Garde gestuurd om jou en je vader 'een genoeg' te doen. Ze kunnen ieder moment arriveren. Ze komen je halen en

gooien je voor de rest van je leven in de gevangenis van Mathurā Stad. Dat zal je wispelturigheid onder controle houden." (31)

*iti śrutvā jalpaṁ vikalam abhimanyuḥ katham aho
svasāraṁ me preto 'lagad ahaha kacit kaṭuraḥ
tadānetuṁ yāmi tvaritam iha tan-māntrika-janān
iti grāmopāntaṁ vitata-bahu-cintaḥ sa gatavān (32)*

Toen Abhimanyu al die verwarde woorden van zijn zuster hoorde, werd hij zeer bezorgd en dacht, "Ach, mijn zuster is bezeten door een angstaanjagende geest. Ik kan beter een duiveluitdrijver gaan halen" en ging op pad om de dokter te roepen, die bedreven was in het chanten van *mantras* en aan de rand van het dorp woonde. (32)

*evaṁ hari sa jaṭilā grha eva tasyā
vādhvā sahāramata citra-caritra-ratnaḥ
yatnaḥ ka eva phalavattvam agān na tasya
kimvā phalaṁ para-vadhū-ramaṇād ṛte 'sya (33)*

Op deze manier houdt dat wonderbaarlijke en verbaazingwekkende juweel, genaamd Śrī Hari, Zich bezig met allerlei soorten spel en vermaak met de schoondochter van Jaṭilā in Jaṭilā's eigen huis. Hij heeft niets anders te doen dan onafgebroken achter de vrouw van anderen aan te zitten. Zijn ondernemingen werpen altijd vruchten af. (33)

Het derde stoute spel en vermaak

Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa
vermomd als vrouwelijk arts

*athaikadā sū jaṭilā vivikte
cintāturā kiñcid uvāca putrīm
na rakṣituṁ hā prabhavāmi kṛṣṇād
vadhūṁ tataḥ kiṁ karavāṇy upāyam (1)*

SRĪ RĀDHĀ'S GROTE LIEFDE VOOR ŚRĪ Kṛṣṇa bleek uit talloze aanwijzingen. Hoe meer Jaṭilā zich hiervan bewust werd, hoe bezorgder ze werd. Op zekere dag riep ze haar dochter Kuṭilā bij zich en sprak met haar onder vier ogen. "Luister, mijn lieve dochter, ik ben niet langer in staat om Rādhā tegen die Kṛṣṇa te beschermen. Wat gaan we eraan doen?" (1)

*tvaṁ putri! tasmād gr̥ha eva rundhi
vadhūṁ bahir yāti kadāpi neyam
yathā yathāyāti harir na gehaṁ
tathā tathā hā bhāvā sāvadhānā (2)*

"O Kuṭilā, ik weet maar één oplossing. We moeten op een of andere manier zien te voorkomen, dat Rādhā om een of andere reden het huis verlaat, en op dezelfde manier moeten we koste wat kost voorkomen, dat die Kṛṣṇa ons huis binnenkomt. Je moet goed blijven opletten." (2)

*mātar bhavatyā na vadhūr niroddhūṁ
śakyā yathaḥ pratyaham eva yatnāt
vrajeśvarī bhojayituṁ sva-putraṁ
pākārtham etāṁ nayati sva-geham (3)*

Na het horen van de woorden van haar moeder antwoordde Kuṭilā, "Moeder, het is niet mogelijk om de bewegingen van je schoondochter onder controle te houden. Hoe kunnen we Haar tegenhouden, wanneer Vrajeśvarī Śrī Yaśodā Haar opdraagt om iedere dag zonder uitzondering voor haar zoon te koken?" (3)

*putri! tvam adya vraja tām vadaitan
nātaḥ paraṁ kvāpi vadhūḥ sva-gehāt
prayāty atas tvaṁ suta-bhojanārthaṁ
pāke niyuktām kuru rohiṇīm tām (4)*

"Dochter," antwoordde Jaṭilā, "ga nu naar Vrajeśvarī en zeg haar, dat mijn schoondochter met ingang van van-

daag ons huis niet meer zal verlaten om waar dan ook naartoe te gaan. Zeg tegen Vrajeśvarī, dat ze Rohiṇī voor haar zoon kan laten koken." (4)

*mātas tayā vakṣyata eva tasyai
durvāsasā ko 'pi varo vitīrṇaḥ
tvad-dhastā-pakkaudana-bhoktur āyuh
nirvighnam astv ity adhikā prasiddhiḥ* (5)

Kuṭilā antwoordde, "Maar Moeder, Vrajeśvarī zegt dan natuurlijk, 'Śrī Rādhā heeft van Durvāsā Muni zo'n buitengewone gunst gekregen, dat deze niet in woorden valt uit te drukken. Iedereen in Vraja-maṇḍala weet, dat degenen, die de gerechten van Śrī Rādhā eten, langer zullen leven en dat hun hindernissen in het leven zijn opgeheven.'" (5)

*ekaḥ suto me bahu-duṣṭa-dānavādy-
ariṣṭavattve 'pi kuśaly-abhūd yataḥ
tatas tvayā sādhitā-modanādikaṁ
nityaṁ sutaṁ bhojayitum prayatsyate* (6)

"Vrajeśvarī zegt dan, 'Kṛṣṇa is mijn enigst kind. Door het voedsel te eten, dat Rādhā heeft toeberaid, is Hij in staat om veilig en gezond te zijn en vrij te blijven van obstakels, die de demonen op zijn pad werpen. Dat is de reden, waarom ik probeer te zorgen, dat Hij dagelijks het voedsel eet, dat door Haar hand is gekookt.' Als ze dat zegt, wat moet ik dan antwoorden?" (6)

*putri! tvayā vācyam idam para-śvaḥ
śvo vā sa āgatya muniḥ pradadyāt
rādhā spṛśed yaṁ sa cirāyur astv
ity evaṁ varam ced ayi tarhi kiṁ syāt (7)*

"O dochter," zei Jaṭilā, "dan moet je tegen Vrajeśvarī zeggen, 'En als de grootste wijze morgen, of de dag erna zou langskomen en Rādhā zou zegenen met het vermogen, dat Haar aanraking van wie dan ook tot een lang leven van die persoon zou leiden? Wat zou er dan gebeuren? Wat denk je!'" (7)

*kiṁ sparśayantī nija-putram etām
ākārayisyasy ayi nīti-vijñe!
kulāṅganā yat para-veśma gatvā
nityaṁ paced ity api kiṁ nu nītiḥ (8)*

"O Vrajeśvarī, die zo geleerd is in de ethiek, zou je Rādhā dan bij je thuis roepen en door Haar je zoon laten aanraken? En nog iets anders is het volgende. Welke zedelijke gedragscode verklaart, dat een goed opgevoed meisje dagelijks naar het huis van een andere man kan gaan om voor hem te koken?" (8)

*vadhvāḥ kalaṅkaḥ pratidesam eṣa
bhūyān abhūd yat kiṁ u sahyam etat
sneho yathā te nija-putra evaṁ
sneho mamāpy asti nija snūṣāyām (9)*

"De slechte naam van mijn schoondochter heeft zich door heel Vraja verspreid. Hoe kan ik dat tolereren? Heb ik niet evenveel genegenheid voor mijn schoondochter als jij hebt voor jouw zoon?" (9)

*tathāpi te prauḍhir iyaṁ bhavec ced
dhaniṣṭhayaḥ preṣitayaiva nityam
vadhu-kṛtaṁ modaka-laḍḍukādi
tri-sandhyam evānaya putra-hetoḥ* (10)

"Daarna zeg je, 'Dus nu heb je gehoord, welke mijn reden is om mijn schoondochter niet naar jouw huis te sturen. Als je bij je besluit blijft om jouw zoon te voeden met het voedsel, dat Rādhā heeft gekookt, stuur dan Dhaniṣṭhā drie maal per dag naar mijn huis om *modaka*, *laḍḍu* en ander suikerwerk op te halen, dat Ze voor Hem heeft toebereid.'" (10)

*ity evam ukte 'pi yadi vrajeṣā
kupyet tadā tan-nagarīm vihāya
kṛtvaiva deśāntara eva vāsaṁ
vadhūm aviṣyāmi tadīya-putrāt* (11)

*evaṁ nirodhe sati tau viṣaṅṅau
parasparādarsana-dāva-tāpitau
babhūvatur hanta! yathā tathā svayaṁ
sarasvatī varṇayitūṁ kṣameta kim* (12)

"Leg alles aan Vrajeśvarī uit. Als ze ontsteekt in woede, zullen we haar stad verlaten en elders gaan wonen. Ik zal

er alles aan doen om mijn schoondochter te redden van die zedeloze zoon van haar."

Na dit gesprek hielden Jaṭilā en Kuṭilā Śrī Rādhā in huisarrest om iedere kans, dat Ze Śrī Kṛṣṇa zou ontmoeten, te dwarsbomen. Ach, zelfs Sarasvatī, de godin van taal, kunsten en wetenschappen, kon het verdriet niet beschrijven van het jonge Paar, dat in afzondering van Elkaar als door een bosbrand werd verzengd. (11-12)

*saroja-patirair vidhu-gandha-sāra-
pañka-praliptai racitāpi śayyā
rādhāṅga-saṁsparśanataḥ kṣaṇena
hā hanta hā murmuratām prapade* (13)

Om Śrī Rādhā's vuur van afgescheidenheid van Śrī Kṛṣṇa te blussen maakten de *sakhīs* voor Haar een koel bed van lotusblaadjes ingesmeerd met een pasta van kamfer en sandalhout. Toen Śrī Rādhā dat bed echter aanraakte, verlepten de bloemblaadjes onmiddellijk en droogden uit door de koortsachtige hitte in Haar lichaam. (13)

*ninded vidhirṁ pakṣma-kṛtaṁ bhṛsaṁ yā
vāñched apakṣmottama-mīna-janma
nandātma-jālokamṛte katharṁ sā
yāmāṣṭakaṁ yāpayituṁ kṣameta* (14)

*nāvekṣate nāpi śṛṇoti kiñcid
acetanā sīdati puṣpa-talpe*

*dhaniṣṭhayāthaitya tathāvidhā sā
vrajeśvarī-preṣitayā vyaloki (15)*

Hoe kan Śrī Rādhā vierentwintig uur doorbrengen zonder Śrī Nanda-nandana te zien? Ze kan zelfs de korte momenten niet verdragen, dat Haar oogleden knippen en Haar zicht op Hem een moment wordt onderbroken. Ze vervloekt Brahmā, de schepper, omdat hij oogleden heeft gemaakt, en Ze bidt om te worden wedergeboren als vis met ogen die nimmer sluiten.

Śrī Rādhā viel bewusteloos op het bloembed en kon niets meer zien of horen. Toen Dhaniṣṭhā daar in opdracht van Vrajeśvarī arriveerde, nam ze de conditie waar van Śrī Rādhā, die in afgescheidenheid van Śrī Kṛṣṇa in brand stond. (14-15)

*adya prabhāte lalite papāca
śrī-rohiṇī kṛṣṇa-kṛte yad annam
tat prāśya so 'gāda vipinam vrajeśā
mām prāhiṇod atra viṣaṇṇa-cetāḥ (16)*

"O Lalitā," zei Dhaniṣṭhā, "Śrī Rādhā is vanochtend niet gekomen om voor Śrī Kṛṣṇa te koken; in Haar plaats heeft Śrī Rohiṇī voor Hem gekookt. Na Zijn ontbijt is Hij weggegaan om de koeien te laten grazen. Vrajeśvarī kon zien, dat Kṛṣṇa niet zoals gewoonlijk met dezelfde smaak had gegeten, daardoor werd ze heel verdrietig in haar hart en stuurde mij hier naartoe." (16)

*sāyaṁ rajanyām api yat tathā śvaḥ
sa bhokṣyate tasya kṛte 'ham āgām
īyan tu saṁjñā-rahitaiva paktuṁ
kathaṁ kṣametādya karomi hā kim (17)*

"Ik ben gekomen om *modaka* en andere preparaties voor vanavond voor Kṛṣṇa te halen en ook voor morgenochtend, voordat Hij de koeien meeneemt om te grazen. Maar ach, hoe kan Rādhā snoepgoed maken in deze bewusteloze toestand? O lieve, wat moet ik nu doen?" (17)

*kṛṣṇaḥ puras te kalayeti tad-vāk
tām bhagna-mūrcchām akarod yadaiva
tadā dhaniṣṭhā sahasā vrajeśā-
sandiṣṭam āha sma saroruhākṣim (18)*

*kaṭāha mātrānaya rūpa-māñjari!
pralipya cullim iha vahnim arpaya
yathā vrajeśādisad evam eva tat
kṛṣṇasya bhakṣyaṁ kila sādhayāmy aham (19)*

Dhaniṣṭhā zag geen andere oplossing en boog zich over Śrī Rādhā heen. Ze sprak luidkeels in Haar oor, "O Rādhā, kijk eens; Kṛṣṇa staat hier vlak voor Je." Zodra deze woorden Haar oren binnenkwamen, kreeg de lotusogige Śrī Rādhā Haar bewustzijn weer terug. Dhaniṣṭhā vertelde Haar, dat Vrajeśvarī haar had gestuurd om Rādhā te vragen *modaka* en ander snoepgoed voor Kṛṣṇa klaar te maken.

Ofschoon Śrī Rādhā brandde in het vuur van afscheidenheid van Kṛṣṇa en zodra Ze het verzoek van Vrajeśvarī uit de mond van Dhaniṣṭhā vernam, kwam er opeens kracht in overvloed Haar lichaaam binnen. "Rūpa Mañjarī," zei Ze, "maak snel de oven gereed en steek een vuur aan. Haal de kleine pan, dan ga Ik alle gerechten maken, die Vrajeśvarī voor Kṛṣṇa verlangt." (18-19)

*karomi yāvat sakhī! nityam etac
catur-guṇaṁ kurva iti bruvāṇā
cullī-tate divya-catuṣkikāyāṁ
rādhopaveśaṁ sahasā cakāra (20)*

"*Sakhī*, vandaag maak Ik vier maal de hoeveelheid *modaka* en gevarieerde gerechten, die ik anders vervaardig. Maak je over Mijn gezondheid in het minst geen zorgen." Met deze woorden nam Śrī Rādhā onmiddellijk plaats in een prachtige zithoek bij de oven. (20)

*yat-sparsanāt paṅkaje-patra-śayyā
yayau kṣaṇān murnuratām tadeva
pakhāṇa-karmaṇy analārciṣaiva
rādhā-vapuh śitalatām prapede (21)*

Hoe wonderbaarlijk! Een ogenblik eerder raakte Śrī Rādhā's bed van lotusblaadjes nog verlept en uitgedroogd door Haar brandende lichaam, maar nu, terwijl Ze snoepjes maakt voor Haar geliefde, wordt Haar lichaam juist verkoeld door het vuur van de oven! (21)

*premottamo 'tarkya-vicitra-dhāmā
yato janam tāpayate śaśāṅkaḥ
vahniḥ punaḥ śitalayaty atas taṁ
tad-āśrayam vā kim u ko 'pi vetti (22)*

Het hoogste niveau van *prema* beschikt over een wonderbaarlijk en onbevattelijk vermogen, waarin de koelte van de maan in een verzengende hitte verandert en waarin vuur verkoeling geeft. Hoe kan ooit iemand zulke *prema* begrijpen? En hoe kan iemand, die tot zulke *prema* zijn toevlucht heeft genomen, ooit worden begrepen? (22)

*jagāda kiñcil lalitā dhaniṣṭhe!
vidyud-ghanāvagraha eṣa bhūyān
samarṁ kim eṣyaty adhunā sakhinām
ānanda-śasyāni vināsam īyuh (23)*

Śrī Lalitā zei toen, "O Dhaniṣṭhā, valt er uit wolken vol bliksem geen overvloed aan regen? Verschijnt de verfrissende regenwolk [Śrī Kṛṣṇa] ingelegd met de klimrank van bliksemflitsen [Śrī Radha] niet meer? Als deze regenwolk zich niet vertoont, verschijnt er ook geen motregen van *rasa* en dan zal de oogst van extatische vreugde van de *sakhīs* kwijnen en uiteindelijk verdwijnen." (23)

*braviṣi satyam lalite vayasyaiḥ
saha svayam sīdati so 'pi kṛṣṇaḥ*

*vṛndāvana-sthāḥ śuka-keki-bhṛṅga
mṛgādayo 'py ākulatām avāpuḥ (24)*

"Wat je zegt, is waar," antwoordde Dhaniṣṭhā. "Kṛṣṇa en Zijn *sakhīs* lijden onder hetzelfde verdriet als jullie *sakhīs* van Rādhā. Wat kan ik nog zeggen? Zelfs de reeën, de pauwen, de papegaaien, de hommels en andere dieren van Vṛndāvana hebben te lijden onder dit grote verdriet." (24)

*tataś ca rādhā lalitādi karṇe
kāñcit kathām procya yayau grham sā
sāyaṁ viśākhā jaṭilām upetyā-
likam rurodādhidharam luṅṭhantū (25)*

*hā kim viśākhe! kim u rodiṣi tvaṁ
rādhām dadamśāhir alakṣya-rūpaḥ
katham kva vā koli-tale tadīya-
ratne grhīte nija-ratna-buddhayā (26)*

Toen Śrī Rādhā klaar was met het bereiden van de zoete hapjes, overhandigde Zij ze aan Dhaniṣṭhā. Dhaniṣṭhā fluisterde iets in het oor van Śrī Rādhā, Lalitā en de andere *sakhīs*, en keerde toen terug naar het huis van Nanda Mahārāja.

Die avond ging Viśākhā naar Jaṭilā en voerde een show voor haar op, waarbij ze brulde van het huilen en over de grond rolde van verdriet. Bij het zien van Viśāk-

hā in een dergelijke staat vroeg Jaṭilā, "Viśākhā, waarom huil je?"

" Śrī Rādhā is door een zwarte gifslang gebeten. Ze zag hem niet," antwoordde Viśākhā door haar tranen heen. Zichtbaar aangedaan vroeg Jaṭilā, "Waar is het gebeurd? Hoe heeft hij Haar kunnen bijten?"

"De slang had zich verstopt onder de *badrī*-boom," snotterde Viśākhā. "Rādhā zag het juweel op zijn kop aan voor een exemplaar van Haarzelf. Toen Ze zich uitstreckte om het juweel te pakken, beet de slang Haar in Haar hand." (25-26)

*hā mūrdhni ko 'yaṁ mama vajra-pāta
iti bruvāṇā tvarayā yayau sā
vilokya rādhāṁ bhuvī vepamānām
tatāḍa soccaiḥ svam uraḥ karābhyām* (27)

"Oh, nee! Ik ben verdoemd!" klaagde Jaṭilā. "Ik ben door de bliksem getroffen." Snotterend haastte ze zich naar de kamer van Śrī Rādhā, waar Rādhā trillend op de grond lag. Toen Jaṭilā haar schoondochter in deze staat aantrof, schreide ze luidkeels en sloeg zich met beide vuisten op de borst van angst en verdriet. (27)

*gavām ḡḥād ānaya putri! tāvat
sva-bhrātaraṁ sīghram itaḥ prayātu
sa māntrikān ānayatu prakṣṛtāmś
te me vadhuṁ nirviṣayan tu mantraiḥ* (28)

Jaṭilā riep tegen Kuṭilā, "Ren snel naar de koestal, mijn dochter. Zeg tegen je broer, dat hij iemand haalt, die de kunst verstaat van het neutraliseren van slangengif met *mantras*. Zo iemand kan het vergif uit mijn schoondochter verdrijven." (28)

*ity evam uktvā jaratī jagāda
snuṣe tanuḥ samprati kīdrśī te
sandahyamānām viṣa-vahninenam
avaimi vaktuṁ prabhavāmi nārye* (29)

*mantraiḥ karābhyām mama māntrikās
ced ekām padasyāṅgulikām apīha
spr̥ṣet tadāsūn sahasā tyajāmi
kulāṅganāyā niyamo mamaiṣaḥ* (30)

Jaṭilā vroeg toen aan Śrī Rādhā, "Schoondochter, hoe voel Jij Je nu?"

"Oh schoonmoeder," antwoordde Śrī Rādhā, "Ik weet alleen, dat Mijn lichaam brandt van het gif. Meer weet Ik niet en meer kan Ik niet zeggen. Maar zodra een man, die geleerd is in *mantras*, zelfs maar één van Mijn tenen aanraakt, verlaat Ik onmiddellijk dit lichaam. Ik ben een nette vrouw en Mijn gelofte van kuisheid is sterk." (29-30)

*snuṣe! kim evaṁ vadasīha bhakṣayed
abhakṣyam aspr̥śyam api spr̥ṣen naraḥ
mantrauṣadhādau na hi dūṣaṇam bhaved
āpad-gatasyeti vidām śruti-smṛti* (31)

"Mijn beste schoondochter, zo mag Je niet spreken. In een noodgeval kan een deugdzaam persoon iets eten, dat normaal gesproken niet is toegestaan, of iets aanraken, dat hij normaal gesproken niet zou aanraken. Wanneer er gevaar dreigt, steekt er geen kwaad in het gebruik van *mantras* of andere remedies. Dit is het voorschrift van degenen, die in de geschriften geleerd zijn." (31)

*ājñām tavemām na hi pālayāmi
praṇān pura-sṭhe kalaya tyajāmi
śrutveti vadhvā vacanam sa-cintām
jagāda kācit prativāsini tām* (32)

*yaḥ kāliyāghādi-bhujāṅga-maraddhī
dṛṣṭyaiva tāḥ pīta-viṣodakā gāḥ
ajīvayat tam harim ānayārye!
sa te vadhūm nirviṣayed vilokya* (33)

Śrī Rādhā antwoordde, "Luister naar Me, alsjeblieft. Ik geef Mijn leven pal voor jullie ogen op. Ik kan aan uw opdracht onder geen enkele voorwaarde gehoor geven." Toen Jaṭilā dit van haar schoondochter vernam, raakte ze vol angst en bezorgdheid.

Juist op dat moment kwam er een buurvrouw langs, die haar het volgende adviseerde, "Nobele dame, u moet Śrī Hari roepen. Hij heeft de sterke gifslangen, Kāliya en Agha, verdreven. En louter met een vluchtige blik bracht Hij de koeien terug naar het leven, toen ze waren gestorven langs het water, dat door Kāliya-hrada was

vergiftigd. Hij kan het vergif laten verdwijnen door eenvoudig een vluchtige blik op uw schoondochter te werpen." (32-33)

*rādhābravīd yat parivāda-pīḍāṁ
viṣānalād apy adhikāṁ avaimi
tam eva yā darśayitum yatante
tā vairīṇīr eva cireṇa vedmi (34)*

Toen Śrī Rādhā dit hoorde, zei Ze, "De pijn, die wordt veroorzaakt door de valse beschuldigingen, welke Ik heb moeten incasseren in relatie tot die Kṛṣṇa, is veel heviger dan dit bijtende slangengif. Een ieder, die probeert Hem in Mijn buurt te laten komen, zal levenslang Mijn vijand worden." (34)

*tarhi snuṣe 'haṁ sa-sutā prayāmi
tām paurṇamāsīm drutam ānayāmi
tan-mantra-tantrāgama-sāstra-vijñā
sā susthayaṣyaty alam anya yuktyā (35)*

"Luister," zei Jaṭilā tegen Śrī Rādhā, "Kuṭilā en ik gaan snel naar Paurṇamāsī. Ze is belezen in de tantrische en āgama geschriften en kent uitstekende *mantras* om slangenbeten te neutraliseren. Zij zal komen om Jou te genezen. Hiertegen kun Je geen bezwaar maken." (35)

*proce viśākhā tad alam vilambair
viṣaṁ mayāruddham avaihi sutraiḥ*

*yamārdha-paryantam atah parantu
siro 'dhirūḍham tad asādhyam eva (36)*

Viśākhā zei, "Nobele dame, dit is een uitstekend idee. Stel het niet uit! Ga snel heen. Ik zal een koord om Rādhā's pols binden om te voorkomen, dat het vergif zich door Haar lichaam verspreidt, maar dit werkt slechts anderhalf uur. Heeft het vergif eenmaal Haar hoofd bereikt, kan niets Haar meer redden." (36)

*sā paurṇamāsyāḥ sthalam abhyupetya
natvā 'klilam vṛttam avedayat tām
papuraccha gārgīm atha paurṇamāṣī
tvam sarpa-mantrān pītur adhyagīṣṭhāḥ (37)*

*kiṁ putri! sākhyā na hi vedmi kiñca
kanīyasī me bhaginī tu vetti
kva sā kim ākhyā kila kin nivāsā
kāśī-purāt sā śvaśurasya gehāt (38)*

*pītur gṛham vṛṣṇi-pūre gatā 'bhūt
tato 'pi mām atra didṛkṣamānā
pūrvve dyur evāgamad asti nāmnā
vidyāvalir mad-gṛha-madhya eva (39)*

Jaṭilā ging linea recta naar Paurṇamāṣī, betuigde haar eerbied en vertelde haar alles, dat was gebeurd. Pauṇamāṣī wendde zich tot Gargācārya's dochter, Gārgī, en vroeg, "O mijn dochter, heb jij van je vader de kunst geleerd van het reciteren van slangen-*mantras*?"

"Nee, dat heb ik niet," antwoordde Gārgī, "maar mijn jongere zuster wel."

"Wat is de naam van je zuster?" vroeg Paurṇamāsī.
"Waar woont ze en waar is ze op dit moment?"

"Haar naam is Vidyāvalī," antwoordde Gārgī. "Ze woont met haar schoonfamilie in Kāśīpura. Op dit moment is ze op bezoek bij mijn ouders in Mathurā en gisteren heeft ze mij hier een bezoek gebracht. Toevallig is ze nu bij mij thuis." (37-39)

*jaraty athoce bahu-viklavāśru-
siktānanā gārgī! natā'smy ahaṁ tvām
tām ānayāsmad bhavanam sa-ptrām
kṛṇīhi mām svīya-kṛpāmṛtena (40)*

Toen de oude Jaṭilā dit hoord, wendde ze haar betraamde gezicht naar Gārgī en zei bezorgd, "O Gārgī, ik val aan je voeten. Kom alsjeblieft met jouw zuster naar ons huis en vergul mij en mijn zoon met de weldaad van je zoete genade." (40)

*gārgī! tvam ādau sva-grhaṁ prayāhi
tataḥ sa-kanyā jaṭilā prayātu
prasādyā tām ānayatām tataḥ sā
rādhām dhruvam nirviṣayiṣyate drāk (41)*

"Gārgī," zei Paurṇamāsī, "eerst ga jij naar huis en later komen Jaṭilā en Kuṭilā daar ook naartoe. Als ze in staat zijn om Vidyāvalī gunstig te stemmen en Haar naar hun

te brengen, zal Rādhikā onmiddellijk bevrijd zijn van het effect van het slangengif." (41)

*pūrvvaṁ dhaniṣṭhā-vacasaiva gārgī
strī-veśinaṁ kṛṣṇam agāra-madhye
asthāpayat tarhi tu sā jaratyā
sahaiva tat-pārśva-gatā jagāda* (42)

Eerder op die dag had Dhaniṣṭhā aan Gārgī gevraagd om Śrī Kṛṣṇa als een prachtig meisje aan te kleden. Gārgī had dit al gedaan en had Hem naar haar huis meegenomen. Ze zag daarom geen reden om er eerder naartoe te gaan dan dat Jaṭilā daar zou zijn. Daarom gingen ze allemaal samen naar het huis, waar Gārgī zich richtte tot Śrī Kṛṣṇa vermomd als een bevallig jong meisje. (42)

*vidyāvale! bho bhagini! vraje 'smin
yā nitya-rājad-guṇa-rūpa-kīrtiḥ
tvayā śrutā śrī-vṛṣabhānu-putrī
tasyā vipattim arhatī batādya* (43)

*kenāpi daṣṭā maṇi-dhāriṇā sā
sarpeṇa hālāhala-pūritā 'bhūt
śvaśrur amuṣyāḥ sa-sutā prapannā
tvām tat tvam etad bhavanam jihithāḥ* (44)

"Zuster Vidyāvāli, Je hebt de naam van Śrī Vṛṣābhānūnandinī gehoord. Ze is in Vraja wereldberoemd en Ze beschikt over alle goede kwaliteiten. Vandaag echter heeft Haar een groot onheil getroffen. Ze werd gebeten

door een slang vol juwelen en nu zit Haar lichaam vol vergif. Dat is de reden, waarom Haar schoonmoeder en schoonzuster, Kuṭilā, Je komen bezoeken. Je moet direct met hen mee naar huis gaan." (43-44)

*vidyāvaliḥ prāha bhaginy ayi tvam
vijñāpya vijñeva giram tanoṣi
kulāṅganā vipra-vadhūr aham kim
bhavan-mate jāṅgalikī bhavāmi (45)*

"O zuster," antwoordde Vidyāvali, "je bent in feite geleerd, maar je spreekt als een onwetend persoon. Ach, ach, ik ben een kuis en zuiver meisje en tevens de vrouw van een *brāhmaṇa*, maar volgens jou ben ik op de hoogte met de ordinaire kunst van het slangenbezweren." (45)

*pituḥ kulaṁ vṛṣṇi-pūre 'sti patyuh
kulan tu kāśyām prathitam nṛ-loke
kalaṅka-pankena nimajjayantī
mām tvam katham snihyasi tan na budhye (46)*

"Luister naar Me, alsjeblief. Mijn vaders familie in Mathurā is gerenommeerd en de illustere familie van Mijn echtgenoot is in Kāśī vooraanstaand. Wie heeft in deze wereld niet van deze twee families gehoord? Ik begrijp niet, hoe je dergelijk nobele geslachten in de drek van de slechte reputaties kunt storten. Is dit de manier, waarop je jouw genegenheid toont?" (46)

*jaraty avocet tava pāda-padme
natā 'smi sañjīvyā vadhūm madīyām
mām tvaṁ sa-putrām nija-pāda-dhūli-
krītām vidhehīty atha kiṁ bravīmi (47)*

De oude Jaṭilā richtte zich toen tot Vidyāvali en zei, "Ik betuig mijn eer aan Jouw voeten. Als Jij mijn schoondochter gezond maakt, geven ik en mijn zoon zich met het stof van Je voeten aan Je over. Wat kan ik nog meer zeggen?" (47)

*vidyāvaliḥ prākhyad ayi vraja-sthe
jānāsi na brahma-kulasya ritim
gṛhaṁ gṛhaṁ gopya iva bhramanti
na vipra-vadhvaḥ su-mahābhijātyāt (48)
provāca gārgī śṛṇu bho śruti-smṛti-
proktaṁ niṣiddhaṁ vihitaṁ ca yad bhavet
jñātvāpi tat sarvam idaṁ bravīṣi
na te 'sti dṛṣṭiḥ kila pāramarthikī (49)*

"Oud mens van Vraja," antwoordde Vidyāvali, "jij bent je niet bewust van de traditie van ons brahmaanse geslacht. Uit eerbetoon aan de verheven bloedlijn van haar familie slentert de vrouw van een *brāhmaṇa* niet van het ene huis naar het andere, zoals een gewone koeherde-rin."

Toen zei Gārgī tegen Vidyāvali, "Zuster, Jij bent gestudeerd in de standaarden en restricties van de Śruti's en Smṛti's, maar desondanks lanceer Jij Jouw eigen op-

vattingen over klasse en familie. Dit toont aan, dat Je geen transcendent inzicht hebt." (48-49)

*vraje sthitāḥ kīrti-dayānvitā yā
gopyas tathā ye vṛṣabhānu-tulyāḥ
gopā na teṣāṃ tvam avaiṣi tattvaṃ
nāpy ābhijātyaṃ na ca viṣṇu-bhaktim* (50)

"En luister naar me, de *gopīs* van Vraja beschikken over uiterst respectabele kwaliteiten, zoals faam en mededogen, en de *gopas* zijn gelijk aan Vṛṣabhānu Mahārāja. Jij begrijpt niets van hun ware natuur, hun familielijn en hun toewijding aan Śrī Viṣṇu." (50)

*kāśyāṃ sthitā viṣṇu-bahirmukhā ye
viprā bhavatyāḥ śvaśurādayas tān
jānāmi no vācaya mām taveyaṃ
kāśyāṃ sthiter bhuddhir abhūt kaṭhorā* (51)

"Ik weet alles over die *brāhmaṇas* uit Kāśī, vooral Jouw schoonfamilie. Ze zijn allemaal tegen Śrī Viṣṇu. Je hoeft me niets meer over hen te vertellen. Sinds Je naar Kāśī-pura bent verhuist, is Jouw uitdrukkingsvermogen even hard geworden als dat van hen." (51)

*mā kupya śāntim bhaja tāvad ārye
bhaginy ahaṃ te hanta tavāśritā 'smi
yathā bravīṣy evam ahaṃ karomi
kintv atra śaṅkā mama kācid asti* (52)

"Goed zuster, wees niet boos op Mij," pleet Vidyāvāli.
"Wees rustig. Ik ben uiterst afhankelijk van je. Ik zal
doen, wat je van Me verlangt, maar wat dit betreft, koes-
ter Ik een grote vrees." (52)

*pure śrutā kācana kiṃ vadantī
nandasya putro 'jani ko 'pi vīraḥ
sa svaira-caryyo bata lampaṭatvān
na brahma-jāter api bhītim eti* (53)

"In Mathurā heb Ik het gerucht gehoord, dat Nanda
Mahārāja een machtige zoon heeft, die zowel doet, wat
Hij wil, als zedeloos is en zelfs geen eerbied heeft voor
brāhmaṇas." (53)

*atretya nārīṣv iva mayy api drāk
sa lobha-drṣṭi yadi vartmani syāt
sadyas tadāsūn visrjāmi naiva
kula-dvayaṃ hanta! kalaṅkayāmi* (54)

"Als Hij, wanneer Ik op het pad loop, plotseling naar Me
kijkt met dezelfde gretige blik, die Hij naar alle andere
vrouwen van Vraja werpt, geef Ik Mijn leven onmiddel-
lijk op. Alas, Ik mag Mijn beide aristocratische families
op geen enkele manier in discredit brengen." (54)

*na tatra śaṅkā tava kāpi yasmād
ahaṃ svayaṃ tvat-sahitā prayāmi
ity eva gārgyā vacanāc calantī
vidyāvāliṃ vartmani kiñcid ūce* (55)

"Mijn lieve zuster," zei Gārgī, "er is geen reden om bevreesd te zijn, want ikzelf zal met Je meereizen." Vidyāvali stemde daarmee in en Zij en Gārgī vertrokken met de anderen naar het huis van Jaṭilā. Onderweg zei Vidyāvali tegen Jaṭilā, (55)

*mantrauṣadhābhyāṁ garalasya nāśas
tatrāsti mantro mama kaṅṭha eva
yac cauṣadham tat tv ahi-valliparṇam
mantram japantyā rada-piṣṭam eva (56)*

*tat te vadhūḥ sā mama bhakṣayet kim
na vetti pṛṣṭā jaṭilā jagāda
sā me snuṣā brāhmaṇa-jāti-bhaktā
tat bhakṣayed eva kim atra citram (57)*

*provāca gārgī na kilauṣadhādāv
abhakṣya-bhakṣyasya bhaved vicāraḥ
tatrāpi bhūdeva-kulasya śeṣam
rājā 'pi bhuṅkte kim utānya-jātiḥ (58)*

"Luister naar Me, alsjeblijft. Het slangengif moet worden verwijderd met *mantra* en medicatie. De *mantras* zitten in Mijn keel en de medicatie is de *tāmbūla*, waarop Ik heb gekauwd en die door de *mantras* in Mijn keel wordt geheiligd. Beste vrouw, zal jouw schoondochter deze medicatie aanvaarden?"

"Mijn schoondochter is zeer dienstbaar aan de *brāhmaṇas*," antwoordde Jaṭilā. "Natuurlijk zal Ze Jouw

voorgekauwde *tāmbūla* eten. Daarover bestaat geen twijfel."

"Wat betreft medicijnen," zei Gārgī, "bestaan er geen regels met betrekking tot hetgeen wel en niet eetbaar is. Zelfs een groot keizer, die over andere grote vorsten heerst, neemt de restanten van *brāhmaṇas*, laat staan andere kasten." (56-58)

*praviṣṭavatyāḥ sva-grhaṁ tataḥ sā
vidyāvaleḥ pāda-yugaṁ sa-putrā
adhāvayat tat-salilaṁ sva-vadvhās
cikṣepa mūrddhākṣi-mukhorasi drāk* (59)

Vidyāvali arriveerde spoedig bij het huis van Jaṭilā. Toen Ze binnenkwam, wasten Jaṭilā en Abhimanyu met eerbied Haar voeten. Daarna ging Jaṭilā naar Śrī Rādhā en sprenkelde het badwater op Haar hoofd, ogen, mond en borst. (59)

*proce snuṣe! kāpi mahānubhāvā
gargasya putryāgamad atra bhāgyāt
sā susthayaṣyaty acireṇa vijñā
mantrais tvad-aṅgāni muhuḥ sprśantī* (60)

*kiñcāhi-vallī-dala-vīṭikārī ca
sañcarvavya dantaiḥ paṭhitaiḥ sva-mantraiḥ
nidhāsyate tan-mukha eva tatra
ghṛṇā na kāryā śapatho mamātra* (61)

Jaṭilā zei tegen Śrī Rādhā, "O schoondochter, door groot geluk is deze nobele ziel, de dochter van Gargācārya, zojuist gearriveerd. Ze is deskundig in de wetenschap van het neutraliseren van slangengif. Tijdens het chanten van *mantras*, gaat Ze al Jouw ledematen aanraken, zodat Je spoedig weer gezond wordt. Maar er is nog iets anders: wees erop voorbereid, dat Ze Haar voorgekauwde *tāmbūla*, die door *mantras* is geheiligd, in Jouw mond gaat stoppen. Verzet Je hiertegen niet." (60-61)

*vidyāvalis tan-nīlayaṁ praviṣṭā
vilokya rādhāṁ vasanāvṛtāṅgīm
vadhvāḥ padān mastakataś ca vastram
udañcayādau jaratīty avocat (62)*

*bhujāṅga-mantrair abhimantrya pāṇīm
sañcālayāmy aṅghrita urddhva-gātre
yad yāvad aṅgaṁ viṣam āruroha
jñātvaiva tan nirviṣayāmi mantraiḥ (63)*

Toen Vidyāvali het vertrek van Śrī Rādhā binnentrad, zag Ze, dat Rādhā's lichaam van top tot teen was bedekt met doeken. Ze zei tegen Jaṭilā, "Oude vrouw, verwijder de doeken, die het lichaam van je schoondochter bedekken. Ik moet bij het chanten van een *mantra* Mijn handen over Haar lichaam kunnen bewegen om de slangenbeet te genezen, te beginnen bij Haar voeten. Mijn handen zullen ontdekken, in welke delen van Haar lichaam het vergif zich heeft verspreid, en wanneer Mijn handen

langs die plekken gaan, reciteer Ik de *mantras*, die het gif verdrijven." (62-63)

*tataś calan pāṇir agād amuṣyā
vakṣaḥ-sthalaṃ norddham ataḥ paraṃ yat
tad ghaṭṭayām āsa muhuḥ karābhyām
asyā uro gāruḍa-mantra-pāṭhaiḥ* (64)

Jaṭilā verwijderde de doeken en Vidyāvali begon Haar handen over het lichaam van Śrī Rādhā te bewegen. Ze begon bij Haar voeten en werkte geleidelijk over Haar lichaam naar boven. Toen Ze Śrī Rādhā's borsten bereikte, ging Ze niet verder, maar hield beide handen op die plek, terwijl Ze keer op keer de invocatie van Gāruḍa chantte. (64)

*vidyāvaliḥ prākhyad aho kim etad
viṣaṃ na sām̐yet karavai kim atra
vṛddhā 'bravīt svāsyata auṣadhaṃ tad-
āsyē snuṣyāḥ kṣīpa bhojayāmum* (65)

Vidyāvali wendde Zich toen tot Jaṭilā en zei, "Oude vrouw, er klopt iets niet! Het vergif verdwijnt niet. Wat zal Ik nu doen?"

Jaṭilā antwoordde, "Wees zo vriendelijk en neem wat van dat voorgekauwde medicijn uit Jouw mond en stop het in de Hare en kijk dan, wat er gebeurt." (65)

*muhur muhuḥ prākṣīpam auṣadhaṃ tad-
āsyē amuṣyāḥ kṛta-mantra-pāṭhā*

*tathāpi vaivarṇavatī vadhus te
prakampate niḥśvasiti pragāḍham (66)*

*sarvā bahir yāta-grhaṁ kavāṭen-
āvṛtya sarpasya japāmi mantram
muhūrta-mātreṇa tam eva sarpam
āhūya tenāpi sahālapāmi (67)*

*cintā na kāryā tila-mātry api drāk
sañjīvayiṣyāmi vadhūṁ tvadiyām
ekāgra-cittā ghaṭikā-trayānte
mantram prajapyākḥilam ikṣayāmi (68)*

"Ik blijf dat gezuiverde medicijn in Haar mond stoppen," zei Vidyāvali, "maar Ze blijft trillen en zwaar ademen. Ze ziet nog steeds geel van het gif. Ik zal de behandeling moeten bijstellen. Verlaten jullie allemaal de kamer, alsjeblieft. Ik zal de deur afsluiten en een *mantra* reciteren om de slang, die je schoondochter heeft gebeten, aan te roepen. De slang kan ieder ogenblik komen en Ik zal met hem spreken. Maak je niet in het minst bezorgd; Ik zal jouw schoondochter heel snel weer tot leven brengen. Nadat Ik deze *mantra* drie uur lang aandachtig heb gereciteerd, zal Ik jullie allemaal het resultaat tonen." (66-68)

*gārgī-girā tā yayur anya-gehaṁ
muhūrtataś cāyayur apy athātra*

*vidyāvaler vācam aheś ca gopyo
gṛhāntare bhoḥ śṛṇutety athocuh (69)*

Op het advies van Gārgī ging iedereen naar een ander vertrek en na een poosje keerden ze terug naar de binnenplaats buiten de kamer van Śrī Rādhā. De *gopīs*, die de ware identiteit van Vidyāvali kenden, zeiden binnen gehoorafstand van Jaṭilā en Kuṭilā, "Kom, laten we het gesprek tussen Vidyāvali en de slang afluisteren." (69)

*svara-dvayenaiva jagāda kṛṣṇo
yat tat tu sakhyaḥ sahasā 'vajagmuḥ
yāḥ kautukānanda-samudrayor drāg
āvartta-magnāḥ su-bhṛṣaṁ virejuḥ (70)
bho sarpa-rājātra kutas tvam āgāḥ
kailāsataḥ kasya nideśa-kṛt tvam?
candrārddha-mauleḥ sa ca kīdr̥ṣo 'bhūd
bhuñkṣvābhimanyuṁ jaṭilā-sutaṁ drāk (71)*

Śrī Kṛṣṇa veinsde twee verschillende stemmen: die van Vidyāvali en die van de slang. De *sakhīs*, die alles in de gaten hadden, waren verzonken in plezier. Ze werden door een draaikolk geboeid in een oceaan van feestvreugde en straalden van opgetogenheid.

Met de stem van Vidyāvali vroeg Śrī Kṛṣṇa, "O koning der slangen, waar kom je vandaan?"

Met de stem van de slang antwoordde Hij, "Uit Kailāśa."

"Op wiens gezag ben je gekomen?"

"Candrārdhamauli⁴ Śiva heeft me opdracht gegeven om hier naartoe te gaan."

"Wat was zijn opdracht?"

"De opdracht was om de zoon van Jaṭilā, Abhimanyu, te bijten." (70-71)

*aghaḥ kim etasya, na kiñca kintu
tan-mātur evāsty aparādha-yugmam
sā kiṁ na daṣṭā, garalānalād apy
apatya-śokāgnir atīva-tīvrah (72)*

*tayā 'nubhūto bhavatu pragāḍham
ity etad artham na hi daśyate sā
tyaktvā 'bhimanyuṁ katham asya jāyā
daṣṭā 'tra sādavya-vara-pradānāt (73)*

*durvāsasāsau prathamam na tasmād
daṣṭaḥ sa daṣṭavya iha prabhāte
putrasya vadhvās ca yathā 'tīsoke
jājyalyate sā nikhilam svam āyuh (74)*

"Welke misdaad heeft Abhimanyu begaan?" vroeg Vidyāvali.

"Hij heeft geen misdaad begaan," antwoordde de slang. "Maar zijn moeder heeft er twee begaan."

"Waarom heb je Abhimanyu's moeder dan niet gebeten?"

---

⁴ "Hij die een halve maan op zijn hoofd draagt."

"Omdat Jaṭilā een groter vuur ervaart bij het treuren om haar zoon dan door mijn bijtende vergif," antwoordde de slang. "Daarom heb ik haar niet gebeten."

"Waarom heb je dan Abhimanyu's vrouw gebeten in plaats van hem?" informeerde Vidyāvali.

De slang legde uit, "Durvāsā, de grootste wijze, heeft aan Śrī Rādhā de zegen van *saubhāgyavatī* gegeven, het kroonjuweel der kuisen vrouwen. Omdat hij Haar die zegen gaf – een vrouw te zijn wier echtgenoot in leven is – kan Abhimanyu niet sterven, zolang Zij in leven is. De gift van Durvāsā en de kuisheid van Śrī Rādhā zijn uiterst krachtig. Daarom kan ik Abhimanyu niet doden zonder eerst Śrī Rādhā te bijten en Haar te doden. Vandaag beet ik Śrī Rādhā en morgen bij zonsopgang ga ik Abhimanyu bijten. Jaṭilā zal de rest van haar leven lijden in angst, wanneer ze zowel om haar zoon als haar schoondochter treurt." (72-74)

*kiṁ hanta tasyāḥ aparādha-yugmaṁ
durvāsasi śrīla-hara-svarūpe
kaṭākṣa eko'sty aparān tu sambhor
ya iṣṭadevo harir asya cāmṣe (75)*

*nandātmaje 'lika mahāpravādas
tad-bhojane bādha-karaḥ sva-vadvhāḥ
nirodhataṣ tan-nija-kanyayā sā
sārdham vraje roditu sarva-kālam (76)*

Vidyāvālī vroeg toen, "Vertel Me eens, welke zijn de misdaden van de oude vrouw, Jaṭilā?"

De slang antwoordde, "Jaṭilā's eerste overtreding was het onteren van de wijze, Durvāsā, die een manifestatie is van Śrī Śiva zelf. De tweede overtreding was het vals beschuldigen van de zoon van Nanda Mahārāja, die de bron is van Śrī Hari, de eerbiedwaardige Godheid van Śrī Śiva. Door haar schoondochter in Haar kamer te arresteren heeft Jaṭilā verhinderd, dat Nanda-nandana Śrī Kṛṣṇa Zijn maaltijden kreeg. Vanwege deze twee overtredingen zullen Jaṭilā en haar dochter Kuṭilā hier in Vraja-maṇḍala voor de rest van hun leven in diepe treurnis wenen om het verlies van Śrī Rādhā en Abhimanyu." (75-76)

*hā putra! hā prāṇa-same snuṣe kiṁ
śṛṇomi hā hanta! cirāyuṣaus tam
vidyāvāle! tvac-caraṇau prapannā
prasādayāmuṁ bhujagādhirājam (77)*

*vadhūṁ na rotsyāmi kadāpi seyaṁ
prayātu nandasya puram yatheṣṭam
sambhojayitvaiva hariṁ prakāmaṁ
paktā punar mad-grham etu nityam (78)*

Toen de oude Jaṭilā dit hoorde, begon ze luidkeels te wenen. Ze huilde in groot verdriet, "Alas, alas, O mijn zoon, O schoondochter, jullie zijn mijn levensadem! Ik zal nooit meer de zegen horen, die jullie kregen, 'Mogen

jullie beiden lang leven.'" Daarna nam ze poolshoogte bij Vidyāvali, "O Vidyāvali, ik geef me over aan Jouw voeten. Kalmeer deze koning der slangen op de een of andere manier. Van nu af aan zal ik mijn schoondochter nooit meer verhinderen om naar Nanda Mahārāja's huis te gaan om voor Śrī Kṛṣṇa te koken. Ze is vrij om te gaan en te staan waar Ze wil. Ze hoeft alleen thuis te komen, wanneer Ze daarginds al Haar plichten heeft voltooid." (77-78)

*durvāsasaṁ taṁ śataśo namāmi
mune 'parādhaṁ mama hā kṣamasva
jarāturāyā atimanda-baddher
ājanma-bātulatayā sthitāyāḥ (79)*

"O Durvāsā, grootste wijze! Honderdduizend keer breng ik mijn eerbetuigingen aan uw voeten. Ik smeed u mijn overtreding te vergeven. Ik sta erom bekend, dat ik oud en zwakzinnig ben en sinds mijn geboorte behoorlijk gestoord ben geweest." (79)

*kanyā mameyaṁ tu sadā kubuddhir
vadhūḥ suśilāṁ prasabhaṁ dunoti
śrutveti mātur vacanaṁ dharāṇyām
nīpatya soce kuṭilā 'pi natvā (80)*

*kṣamasva sarpendra-kṛpām kuruṣva
mad-bhrātaraṁ mā daśa naiva rotsye
vadhūṁ na cāpi pravādāmi jātu
tatrālibhir yatra bhavet tad-icchā (81)*

"Het verstand van mijn dochter Kuṭilā is altijd al kwaad-aardig en verwrongen geweest. Het karakter en de positie van Śrī Rādhā daarentegen zijn deugdzaam en mijn dochter heeft Haar zonder enige reden veel lijden bezorgd." Bij het horen van haar moeders woorden viel Kuṭilā op de grond om haar respect aan de slang te betuigen. "O koning der slangen, vergeeft u me alstublieft. Weest u zo goed om niet mijn broer te bijten. Ik zal nooit meer een beschuldiging jegens Rādhā uiten en ik zal Haar nooit meer verhinderen om het huis te verlaten. Vanaf nu kan Ze met Haar *sakhīs* overal gaan en staan, waar Ze wil." (80-81)

*sarpo 'vadad bhoḥ śṛṇutāṣu gopyaḥ
sādhvy eva rādhā śapatho 'tra śambhoḥ
tvañ cāpi kṛtvā śapatham sva-sūnor
mūrdhṇo vadātrāstu mama pratītiḥ (82)*

De koning der slangen sprak, "O *gopīs*, luister goed wat Ik zeg. Ik zweer bij Śrī Śambhu, dat Śrī Rādhā een deugdzame en kuisse echtgenote is. O Jaṭilā, Ik vertrouw je alleen, indien je dit feit aanvaardt en een eed aflegt op het hoofd van je zoon." (82)

*tvad-ukta ittham śapathaḥ kṛto 'yam
vadhūm na rotsyāmi kadāpy ahindra!
snuṣā ca putras ca cirāya jīvatu
imam varam me kṛpayā prayaccha (83)*

Toen ze dit hoorde, legde Jaṭilā haar hand op het hoofd van haar zoon en zwoor de eed. Daarna zei ze, "O koning der slangen, ik heb volkomen vertrouwen in uw woorden. Ik zal mijn schoondochter nooit meer aan huis gebonden houden. Geef uw genade deze keer door mijn zoon en schoondochter met een lang leven te zegenen." (83)

*bāḍhaṁ prasanno 'smi jaraty ayi tvam
durvāsasaṁ pūjaya bhojayasva
rādhāngataḥ svaṁ garalaṁ ghṛtvā
vrajāmi kailāsam ito 'dhunvaiva* (84)

*kṛṣṇa-pravādaṁ yadi te snuṣāyai
dadāsi dehy atra na me 'sti kopāḥ
ruṅtsi tām cet sahasāgatas te
vadhūñ ca putrañ ca ruṣā daśāmi* (85)

Toen zei de slang, "Zo zij het. Ik ben zeer tevreden met jou, oude dame. Je moet ook de Wijze Durvāsā vereren en hem verantwoord voedsel aanbieden. Ik zal nu het vergif uit het lichaam van Śrī Rādhā halen en terugkeren naar Kailāśa. Je mag, als je wilt, je schoondochter vals beschuldigen van een of andere relatie met Kṛṣṇa; daarom zal Ik niet boos op je worden. Maar als je Haar vanaf vandaag ooit verhindert hier en daar naartoe te gaan, word Ik zo furieus, dat Ik je zoon en schoondochter onmiddellijk zal bijten, zodat ze beiden sterven." (84-85)

*provāca vidyāvalir ātta-modā
bho gopikā dhatta-mudaṁ mahiṣṭhām
viṣaṁ ḡhītvānta radhād ahīndro
nirāmayābhūd vṛṣabhānu-putri (86)*

Daarna riep de stem van Vidyāvali opgetogen uit, "O *gopīs*, nu mogen jullie heel blij zijn. De slang heeft het vergif verwijderd en is verdwenen en Vṛṣabhānu-nandinī is helemaal genezen!" (86)

*udghāṭayām āsa yadā kavāṭaṁ
tadaiva sarvā viviṣur ḡhāntaḥ
papracchur etām ayi! kīdṛṣī tvam
susthā 'smi tāpo mama nāsti ko 'pi (87)*

Ze openden de deur en gingen het vertrek binnen. "Rādhe," vroegen ze, "hoe voel Jij Je nu?" "Ik voel Me goed," antwoordde Ze. "Ik heb geen brandend gevoel meer." (87)

*vidyāvaler aṅghri-yugaṁ praṇemur
dhanyaiva vidyā tava dhanya-kīrtte
sañjīvyā rādhām ayi puṇya-vīthim
dhanyām avindas tava dhanyam āyuh (88)*

Iedereen boog respectvol aan de voeten van Vidyāvali en zei, "O Vidyāvali, alle eer aan U! U hebt oneindig veel vrome verdiensten verkregen door het leven van Śrī Rādhā te herstellen en Uw leven is volkomen heilzaam geworden." (88)

*lalāga karṇe kuṭilā jaratyah
sā prāha kanye kim idam bravīṣi
ekena hāreṇa kim adya sarvā-
laṅkāram asyā adhunaiva dāsye (89)*

Kuṭilā fluisterde Jaṭilā in haar oor, "Moeder, geef Śrī Rādhā's halsketting als beloning aan Vidyāvāli."

"Wat zeg je, Kuṭilā?" antwoordde Jaṭilā. "Waarom alleen een halsketting? Ik geef Haar alle juwelen van Śrī Rādhā!" (89)

*snuṣe! prasīda sva-kareṇa sarvā-
laṅkāram etāṁ paridhāpaya tvam
vrajesvarī tvaj-jananī ca śighram
dās्यaty anekābharaṇāni tubhyam (90)*

"Schoondochter," zei Jaṭilā, "tooi met opgetogen hart Vidyāvāli met al Jouw sierraden. Jouw moeder en Vrajesvarī Śrī Yaśodā zullen Jou spoedig vele nieuwe geven." (90)

*vidyāvāle! mac-chapatho na neti
mā brūhyato maunavatī tava tvam
tatas tu rādhā paridhāpayantī
bhūṣāmarādi-svagataṁ jagāda (91)*

"Vidyāvāli, mijn schoondochter zal U persoonlijk met deze sierraden kleden. Aanvaard ze alstublieft omwille van mij; zegt U alstublieft niet, dat U deze geschenken niet kunt aanvaarden." Śrī Rādhā kwam naar voren en

nam Haar kleding, sierraden, enzovoort, om Śrī Kṛṣṇa, die als Vidyāvali was vermomd, te kleden. Terwijl Ze hiermee bezig was, dacht Ze, (90)

*yo mām sakhīnām purato 'pi naiva
śaśaka sambhoktum ayaṁ priyo me
śvaśrvā nanānduś ca samakṣam eva
mām nirvivādam sama-bhukta bāḍham (92)*

"Mijn geliefde en Ik kunnen Zich onmogelijk vermaken temidden van Mijn *sakhīs*, ook al liggen ze even dicht bij Mijn hart als Mijn eigen ziel; toch heeft Hij Zich naar hartewens met Mij geamuseerd en wel pal in het gezichtsveld van Mijn schoonmoeder en schoonzuster!" (92)

*vāmyaṅ ca karttum mama nāvakāśo
'bhūvaṁ paraṁ kevala-dakṣiṇaiva
kintv adya vāñchā januṣo 'py apūri
tac-carvitaṁ bhuktam aho muhur yat (93)*

"Vandaag kreeg Ik geen kans om aan Mijn rebelse natuur (*vāmya-bhāva*) uiting te geven; Ik kon alleen een onderdanige houding (*dakṣiṇa bhāva*) aannemen. Enfin, de wens, die ik leven na leven heb gekoesterd, is vervuld, want vandaag heb Ik de *tāmbūla*, die door Mijn geliefde werd voorgekauwd, herhaaldelijk geproefd." (93)

*pāde nipatyai va madiya-kāntam
ānīya sākṣāt samabhojayan mām*

vadhūm tad asyās caraṇe nanānduḥ
śvaśrvāś ca me bhaktir avicyutā 'stu (94)

"Ik heb Mijn schoonmoeder en schoonzuster lange tijd als Mijn vijanden beschouwd, maar vandaag hebben ze de grote liefde van Mijn leven naar ons huis gebracht. Ze hebben zich voor Hem neergebogen en Zijn voeten geëerd en ze vormden de aanleiding voor Zijn ontmoeting en Zijn openlijke plezier met Mij. Daarom bid Ik voor een steevaste dienstbaarheid aan hun voeten." (94)

sambhoga-paścād api tan-nideśāc
chṛṅgāvayāmi priyam agrato 'pi
asyā aye dhanya vidhe numas tvām
vṛttaṁ tavaitat kva nu varṇayāmi (95)

"Vandaag hebben We elkaar ontmoet en nu versier Ik Mijn geliefde Prāṇa-vallabha direct onder het toeziend oog van Mijn schoonmoeder en nota bene op haar aandringen! O Voorzienigheid, U bent gezegend! Ik bied U Mijn eer aan en bezing Uw glorie. Waar en aan wie kan Ik in 's hemelsnaam dit incident vertellen, dat door U werd geregisseerd?" (95)

vidyāvaliḥ prāha bhaginy ataḥ kim
ārye! tvad-ājñām karavai vadaitat
yā vo gṛhaṁ śīghram ataḥ paran tu
rātrir niśithād api hy adhikā 'bhūt (96)

"Nobele Jaṭilā," zei Vidyāvali, "het is al na middernacht. Vertel ons alsjeblieft, wat jij wilt, dat we nu doen. Als je verder geen instructies meer hebt, moeten wij, twee zusters, snel terugkeren naar huis." (96)

*jaraty avādīd ayi gārgi! vidyā-
valis tathā tvañ ca haṭhād iyatyām
rātrau katham yāsy atha āḥ sukhena
mamaiva gehe svapitam katham na? (97)*

De oude Jaṭilā zei, "Gārgī en Vidyāvali, hoe kunnen jullie nu midden in de nacht naar huis terugkeren? Waarom blijven jullie niet gezellig bij ons thuis overnachten?" (97)

*jagāda gārgi jaṭile! tvad-uktam
avaśyam etat karavāva bādham
na yāti cittād viṣa-śeṣa-gandha-
sambhāvanā me khala-sarpa-jāteḥ (98)*

Gārgī antwoordde, "Ik zal zeker aan je woorden gehoor geven, want een spoor van het gif van die leugenachtige gifslang is nog in ons hart achtergebleven en is niet volkomen verdwenen. Wanneer iemand door deze zwarte slang is gebeten, neemt zijn koorts aanvankelijk af, maar er blijft een kans bestaan, dat de koorts weer toeneemt. Het is voor de patiënt noodzakelijk om in de nabijheid te blijven van degene, die met de *mantras* op de hoogte is." (98)

*provāca bādhaṁ jaṭilā sa-kanyā
tad adya vadhvā saha puṣpa-talpe
ekatra vidyāvalir iddha-mantrā
sukhaṁ balabhyāṁ svapitu prakāmam (99)*

Kuṭilā en Jaṭilā zeiden in koor, "Het zij zo. Laat Vidyāvali, die geleerd is in *mantras*, gezellig samen met Śrī Rādhā uitrusten op het bloembed in de kamer op het dakterras." (99)

*iddaṁ vilāsa-rasikau rata-sindhū cāru
hillola-khelana-kalāḥ kila tena tuṣṭau
premābdhi-kautuka-mahiṣṭha-taraṅga-raṅge
sakhyaḥ sukkena nanṛtur na virāmam āpuḥ (100)*

Śrī Rādhā en Śrī Kṛṣṇa zijn uitermate bedreven in het proeven en genieten van goddelijk spel en vermaak. Het ingenieuze, artistieke sport en spel, dat Zij manifesteren, vormt reusachtige golven in de oceaan van zuiver geestelijke verliefdheid. Ook de *sakhīs* dansen onafgebroken in de arena van golven sportieve vrolijkheid in de oceaan van *prema*. (100)

Het vierde stoute spel en vermaak

Ontmoeting met Śrī Kṛṣṇa vermomd als zangeres

*rādhā kadācid atimānavatī babhūva
tām na prasādayitum aiṣṭa hariḥ praśahya
sāmātibhir bahu-vidhair vitatair upāyaiḥ
kaundyā sahātha kim api pratātāna mantram (1)*

P ZEKERE DAG BEVOND ŚRĪ RĀDHĀ ZICH in diepe *māna* (gedepremerde stemming). Ook al bracht Śrī Kṛṣṇa Haar geschenken, ook al prees Hij Haar en trachtte Hij Haar op alle mogelijke manieren op te vrolijken, Zijn pogingen hadden geen enkel effect. Uiteindelijk ging Hij naar Kundalatā om haar onder vier ogen te vragen, wat Hij eraan kon doen. (1)

*bhūṣāmbarādi paridhāya vidhāya nārī-
veśaṁ vikasvara kika-svara-mañju-kaṇṭhaḥ
sārdhām tayā mṛdu-raṇan-maṇi-nūpurābhyām
padbhyām jagāma jaṭilā-nilayaṁ niliya (2)*

Nadat Hij de situatie met Kundalatā had besproken, vermomde Hij Zich als een mooi meisje. Hij kleepte Zich in de dracht en sierraden van een jong meisje en nam een stem aan, die zo zoet en betoverend was, dat het melodieuze lied van de koekoek zich erbij moest schamen. Zo ging Hij met Kundalatā naar het huis van Jaṭilā, terwijl Zijn enkelbelletjes met juwelen bij het lopen zacht rinkelden. (2)

*ārād vilokya sahasā sahasā sahāliḥ
saundarya-vismīta-manā avadan mṛgākṣī
ehy ehi kundalatike! vada vṛttam āśu
kim hetukaṁ gamanam etad abhūd akasmāt (3)*

Śrī Rādhā bevond Zich in het gezelschap van Haar *sak-hīs*. Op het moment, dat Śrī Rādhā Haar gazellenogen liet vallen op deze buitengewoon aantrekkelijke, jonge vrouw, die in de verte met Kundalatā kwam aanlopen, raakte Zij volkomen betoverd. Ze richtte Zich met een glimlach tot Kundalatā, "Kom, kom, Kundalatā. Vertel ons eens, waarom verras je ons vandaag met een bezoek?" (3)

*keyaṁ kutaḥ kim abhidhānavatīti pṛṣṭā
śrī-rādhayāvada imām prati kundavallī*

*nāmnā kalāvalir iyaṁ mathurā-pradesād
atrāgatā śruta-bhavad-guṇa-nāma-kīrttiḥ (4)*

*gānair girāṁ gurum api prabhaved vijetum
kim vācyam etad avagacchata gāpayitvā
kasmād aśikṣad iyatīm ayi! gāna-vidyāṁ
sākṣāt purandara-guroḥ kva nu tat-prasaṅgaḥ (5)*

"En wie is deze prachtige, jongedame bij jou? Waar komt Ze vandaan en wat is Haar naam?"

"Rādhā," antwoordde Kundalatā, "Haar naam is Kalāvali. Toen Ze over Jouw naam, faam en kwaliteiten hoorde spreken, is Ze vanuit Mathurā hier naartoe gekomen om Jou te ontmoeten. Haar zangkunst overstijgt zelfs die van Indra's *guru*, Bṛhaspati. Wat kan ik hieraan toevoegen? Je kunt alleen begrijpen, wat ik bedoel, wanneer Je Haar hoort zingen."

"Mijn vriendin, Kundalatā," vroeg Śrī Rādhā toen, "van wie heeft Kalāvali de zangkunst geleerd?"

"Van Bṛhaspati zelf," antwoordde Kundalatā.

"En hoe is het Haar gelukt om hem te ontmoeten?"
(4-5)

*satraṁ yad āṅgirasam atra varāṅgi! vṛṣṇi-
puryāṁ vyatanyata nu māthura vipra-varyaiḥ
tarhy eva so 'mara-purāt sahasaitya māsaṁ
vāsaṁ vidhāya paramādṛta ānanda (6)*

"Schoonheid Rādhā," antwoordde Kundalatā, "toen de *brāhmaṇas* van Mathurā een groot *āṅgirasa* offer aan het

uitvoeren waren, daalde Bṛhaspati daar af uit het oord van halfgoden en verbleef een maand in Mathurā. In die stad kreeg hij grote eerbetuigingen en dat verheugde hem zeer." (6)

*madhye satām sa hi kadācid agāyad evaṁ
gītām yad etad adadhād iyam āli! sadyaḥ
medhāvati tad aparedyu radho jagau tat
tena svareṇa bata tair api tāla-tānaiḥ (7)*

"Sakhī Rādhā, temidden van dat eerbiedwaardige gezelschap voerde Bṛhaspati gedurende één dag het recital van een hemels lied uit. Dit lied is buitengewoon moeilijk om te zingen, maar Kalāvali is zo begaafd, dat Ze het – wonderlijk genoeg – onmiddellijk onthield en het de volgende dag nazong met exact hetzelfde, gecompliceerde ritme en op dezelfde subtiele melodie, die hij had gebruikt." (7)

*śrutvā bṛhaspatir aho mama gītam ārāt
kā gāyatīti bahu-vismayavān avādīt
martyo 'py aśikṣad ayi mat-sakṛd-uktīto yad
durgam dyu-gānam api vipra! tad-ānayaitām (8)*

"Toen Bṛhaspati Haar hoorde zingen, was hij stomverbaasd en informeerde bij een van de Mathurā brāhmaeas, 'Wie is deze jonge vrouw, die mijn ingewikkelde, hemelse lied zingt? Ik ben volslagen verbijsterd! Ze is louter een inwoonster van deze sterfelijke wereld en

toch heeft Ze dit lied onthouden, nadat Ze het slechts eenmaal heeft gehoord. Laat Haar bij me komen.'" (8)

*viprādeśam avāpya gīṣpati-puro
yātām imām so 'bravīt
tvām dyāpayitā 'smi dhīmati!
parām gāndharva-vidyām aham
medhā te 'nupamā pikāli-vijayī
kaṅṭho yadā drśyate
naivādṛṇ manu-jeṣu labdha-januṣām
no kinnariṇām api (9)*

"Op verzoek van Bṛhaspati bracht de *brāhmaṇa* Kalāvāli naar hem toe. 'Zeer intelligent jong meisje,' zei Bṛhaspati, 'Jouw genialiteit is ongeëvenaard en Jouw stem overstijgt die van de koekoek. Hoe wonderbaarlijk! Ik geef Jou daarom de hoogste kennis van de Gandharva's. Een dergelijke, fijnbesnaarde intelligentie en zoete stem zijn in de wereld van de mensen niet te vinden, zelfs niet onder de Kinnara's.'" (9)

*adhāpya māsam iha varṣam api svayam svar-
nītām apāṭhayad imam iyam āśvinānte
prāpyāvanīm madhu-purīm agamad vraje hyaḥ
sāyam tathādya tu tavāgrataḥ āgatā 'bhūt (10)*

"Gedurende de rest van zijn verblijf in Mathurā gaf Bṛhaspati dit meisje onderricht. Toen hij terugkeerde, nam hij Haar mee naar de hemelse planeten, waar hij Haar nog eens een jaar onderwees. Op het eind van de maand

Āśvina keerde Ze terug naar planeet Aarde en arriveerde gisteren in Mathurā. Vandaag is Ze bij zonsongang naar Jou gekomen hier in Vraja." (10)

*tad gīyatām kim api bhāvini kaṁ nu rāgam
gāyāni mālava-hima-praṇaya-pradoṣe
kaṁ vā svaram su-mukhi! ṣaḍ-jaṁ atha śrutim vā
kaṁ tasya vacmi catasṛṣv iti cādiṣa tvam* (11)

Nadat Ze Kundalatā's verhaal had aangehoord, zei Śrī Rādhā, "O Bhāvini (prachtvrouw), wil Je zo lief zijn om iets voor Me te zingen?"

"Vṛndāvaneśvarī," antwoordde Kalāvali, "welke *rāga* wil Je Me horen zingen?"

Śrī Rādhā antwoordde, "Het schemert, dus Je mag een *mālava rāga* zingen."

"Sumukhi (schoonheid met je mooie gezichtje), op welke melodie moet Ik zingen?"

"Zing in *ṣaḍaja*," antwoordde Śrī Rādhā.

Kalāvali vroeg toen, "Rādhā, in welke van de vier verschillende *śrutis* van die melodie moet Ik zingen?" (11)

*kaṅthe śrutir na tava vāta-kaphādidoṣā
suddhā bhaviṣyati kadāpi vinaiva viṇām
tad-rāga-tāla-gamaka-svara-jātī-tāna-
grāma-śriyā madhuram ātanu gītam ekam* (12)

"O schoonheid," antwoordde Śrī Rādhā, "als je een lichamelijke aandoening hebt, waarbij de *kapha* of *vāta* in

de keel uit balans is, is het onmogelijk om zuiver te zingen. Op dezelfde manier is het niet mogelijk om zuivere tonen te zingen zonder de begeleiding van een *viṇā*. Niettemin zou Ik Je graag een lieflijk lied horen zingen vol muzikale elementen, zoals octaaf (*rāga*), ritme (*tāla*), muzikale noten (*svara*), sierelementen (*gamaka*), de bijzondere soort *rāga* (*jāti*), geïmproviseerde variaties (*tāna*) en het vedische melodiesysteem (*grāma*)." (12)

*rādhe! vinaiva bhavatīm iha gāna-vidyāṁ
jānanti kāḥ kalayatā 'militāḥ śrutīs tāḥ
procyettham ātanuta keky-ali-vṛnda-nindi-
tānā-nanā-tanana-rīti surīti-gānam* (13)

"Rādhā," zei Kalāvali, "wie anders in dit universum is zo deskundig in muziek en zang dan Jij? Ik kan alleen eenvoudige melodieën zingen. Luister." Terwijl Ze dit zei, begon Kalāvali te zingen, "*Tā nā na nā ta na na ṛ*," met zo een prachtige stem, dat Ze zowel de pauwen als de hommels zich liet schamen. (13)

*ādau priyāli-vitater nayanāśru-nadyaḥ
sasrus tataḥ sthagitatām yayur eva madhye
antya-kṣaṇe tu kara-kopalatām avāpya
petuṣ ṭhanat-ṭhanad iti kṣīti-prṣṭha eva* (14)

Toen de dierbare *sakhīs* van Śrī Rādhā het zoete gezang van Kalāvali hoorden, stroomden de tranen als rivieren over hun wangen. Naarmate het lied vorderde, werd hun tranenvloed door hun vervoering en betovering zelfs

gestopt. Op het eind van het lied kletsten toen die tranen op de grond als een stortvloed van kleine steentjes. (14)

*tasyāḥ kaṭhoratara-mānajuṣas tu citta-
hīropalaṁ dravam avāpa yadaiva sadyaḥ
sāścaryam ākhaḍ ayi hanta! kalāvale tvad-
gānaṁ sudhām sura-purasya tiraskaroti* (15)

Vanwege Haar *māna* was het hart van Śrī Rādhā zo hard als een diamant geworden, maar nu smolt het en dat verbaasde Haar. "Devī, Kalāvali," zei Ze, "Jouw lied is zo lieflijk, dat het de zoete nectar van de halfgoden veruit overstijgt." (15)

*tvādṛg jano yadi mamāstika eva tiṣṭhed
bhāgyāj janus tad akhilaṁ saphalī-karomi
nandātmajo yadi punaḥ śṛṇuyād guṇan te
kaṇṭhād bahir na hi karoti tadā kadāpi* (16)

"Als iemand met Jouw talenten toch eens altijd bij Me bleef. Oh, dan zou Ik zo fortuinlijk zijn. Dan alleen zou Mijn leven een succes worden. Maar luister, Devī, als de zoon van Nanda Mahārāja Jouw zangkunst hoort, zal Hij Je zeker altijd als een sierraad om Zijn hals dragen." (16)

*abruta kundalatikā na vadaitad etāṁ
sādhvīm tvam eva nija-kaṇṭha-taṭīm nayainām
naivānyathā kuru tatas tu parārddha-niṣkam
ditsuḥ sukkena parirabdhūm iyeṣa rādhā* (17)

*karṇe lalāga lalitā 'tha vimṛśya subhrū
rūce bravīṣi vara-varṇini satyam etat
sammānanam samucitam na hi niṣka-dānāt
syāt tena sarva-vasanābharaṇāni dāsye (18)*

"Rādhā," zei Kundalatā, "van alle vrouwen beschikt Kalāvali over een concentratie aan deugden, dus dit kun Je beter niet tegen Haar zeggen. Je zou Haar eenvoudig kunnen omhelzen zonder verder iets te doen." Toen trad Śrī Rādhā naar voren om Kalāvali te omhelzen en Haar een kostbare halsketting te schenken, maar Lalitā fluisterde Śrī Rādhā in Haar oor, "Rādhā, wie is de persoon, die Je nu gaat omhelzen? Het is niemand minder, als dat sluwe, leugenachtige vriendje van Jou, die is vermomd als een prachtig meisje."

"Mijn dierbare vriendin Lalitā," antwoordde Śrī Rādhā luidkeels, "je geeft uiterst waardevol advies. Na een zorgvuldige overweging spreek je inderdaad de waarheid. Ik wilde juist Mijn waardering tot uitdrukking brengen door Haar eenvoudig een halsketting aan te bieden, maar dat gebaar zou niet getuigen van het juiste respect voor Haar. Ik zal Haar daarom allerlei soorten sierraden met juwelen en delicate kleding schenken." (17-18)

*tad rūpa-mañjari! mad-agrata eva yūyam
citrāambarāṇi paridhāpayata prayatnaiḥ
udghātya samprati-purātana-kañcukam draṇ
navyam samarpayata tuṅga-kuca-dvaye 'syāḥ (19)*

Śrī Rādhā wendde Zich toen tot Rūpa Mañjarī en zei, "O Rūpa Mañjarī, kleed Kalāvali zorgvuldig om in een heldere, nieuwe outfit met veel kleuren en doe dat onder Mijn ogen. Trek Haar oude bloes uit en bekleed Haar opgeheven borsten met een nieuw exemplaar." (19)

*kaundy abravīt sumukhi! nodghaṭayāṅgam asyāḥ
saṅkocam āpsyati param bhavad agra eṣā
tad dehi yad yad aya ditsasi sarvam eta
gatvā sva-dhāma paridhāsyati na tv ihaiva* (20)

Kundalatā wierp hier snel tegenin, "Knappe Rādhā," zei ze, "trek de kleding van dit mooie jonge meisje alsjeblijf niet uit, want Ze gaat Zich verlegen voelen en zal Zich voor Jou schamen. Geef Haar gewoon wat Jij Haar wilt schenken en laat het Haar naar huis meenemen om het daar te passen." (20)

*na strī-sadasy api bhiyaṁ kurute hriyaṅ ca
strīti prasiddhir adhikā sakhī! sarvadeśe
ānanda-vartmani katham na yiyāsasi tvam
saṅkoca-kaṅṭakam ihārpayasi svayaṁ kim* (21)

"Sakhī Kalāvali," zei Śrī Rādhā, "iedereen weet, dat vrouwen zich onder andere vrouwen nooit verlegen voelen of angstig zijn. Vertel eens, werp Je bij deze zeer blijde gelegenheid niet de doornige hindernis van verlegenheid op?" (21)

*rādhe! na mālya-vasanābharaṇādi kiñcid
aṅgī-karomi kim u gāyaka kanyakāham?
tvañ cet prasīdasi sakṛt parirambham ekaṁ
dehy ehi mām na dhana-grdhnū mavehi mugdhe (22)*

"Oh, Rādhā," zei Kalāvali, "Ik wil helemaal geen bloemenkransen, kleding en sierraden aannemen. Naïef meisje, Ik ben geen dochter van een zanger! Als Jij met Mij tevreden bent, geef Me dan één keer de weelde van Jouw omhelzing. Denk niet, dat Ik begerig ben naar enig andere schat." (22)

*vāmyaṁ kim atra kuruṣe aridhehi sādhu
no ced balād api vayaṁ paridhāpayāmaḥ
ekā tvam atra śataśo vyaṁ ity atas te
svātantryam astu katham ity avadhehi mugdhe (23)*

"Oh, *sakhī*," antwoordde Śrī Rādhā toen, "waarom ben Je zo eigenwijs? Waarom weiger Je Mijn aanbod? Trek alsjeblieft deze delicate kledingstukken met juwelen aan. Als Je hiermee niet vrijwillig instemt, kleed Ik Je onder dwang Zelf aan. Kijk eens, Jij bent alleen, maar Ik heb honderden *sakhīs* om Me heen. Dom meisje, Ik waarschuw Jou, dat Jij in Mijn aanwezigheid niet zo onafhankelijk moet optreden. Ik zeg Jou, wees op Jouw hoede!" (23)

*dve skandhayor dadhatur añcalam agrato 'syāḥ
pṛṣṭhe vyamocayata kañcuka-bandham ekā*

*vakṣaḥ-sthalād apatatām subṛhat-kadamba-
pুষpe tadā sapadi karttita-kiñcid amśo* (24)

Nadat Ze dit had gezegd, gaf Śrī Rādhā de *sakhīs* opdracht om Kalāvali de nieuwe bloes aan te trekken. Twee *sakhīs* stonden vóór Kalāvali en pakten de sluijer op Haar schouders stevig vast, terwijl een andere *sakhī* achter Haar ging staan om Haar bloes los te knopen. Toen de bloes openviel, gleden er twee grote *kadamba*-bloemen, die aan één kant iets plat waren gemaakt, onderuit en vielen op de grond. (24)

*kiṁ hanta kiṁ patitam etad ayīti pṛṣṭā
dāsyo 'khilā jahasur eva sa-hasta-tālam
labdhāvaguṇṭhana-paṭī yadi jīhrati sma
pṛṣṭhī-cakāra tam atho vṛṣabhānuputrī* (25)

"Aha!" riep Śrī Rādhā. "Wat valt er uit Haar bloes?!" Rūpa Mañjarī en alle andere dienaressen klaptten opgewonden in hun handen en daarna verstoppen ze hun lachende vollemaansgezicht verlegen onder hun sluijer. Vṛṣabhānu-nandinī Śrī Rādhā keerde Zich om en ging met Haar rug naar Śrī Kṛṣṇa zitten. (25)

*ālī-kulasya sudurāvara eva vaktre
vastrāvṛto 'py ajani sa-svana eva hāsaḥ
rādhāpy adhān nibhṛtam asvanam eva hāsyam
kṛṣṇas ca kundalatikā ca jahāsa paścāt* (26)

Toen de *sakhīs* zagen, wat Śrī Kṛṣṇa had gedaan, probeerden ze hun plezier te onderdrukken en bedekten hun mond met hun sluijer. Zonder zich in bedwang te kunnen houden barstten ze in lachen uit met luidkeelse uithalen. Zonder een woord te zeggen voegde Śrī Rādhā zich bij het lachsalvo en dat deden tenslotte Śrī Kṛṣṇa en Kundalatā ook. (26)

*mūrto hāsya-raso muhūrttam
abhavat svādyas tataḥ procire
sakhyo hanta! bṛhat-kadamba-
kusume dhanye yuvārṇ bhū-tale
dhūrte prāpita-kaitave api
punar niṣkaitave antato
bhūtvā hāsya-rasāmṛtābdhim anu
ye sarvā nidhattaḥ sma naḥ (27)*

Toen manifesteerde zich in hun midden een ogenblik de verpersoonlijkte vorm van de transcendente smaak van het lachen (*hāsya-rasa*) ten gunste van ieders grootste plezier. De *sakhīs* richtten zich tot de twee *kadamba*-bloemen en zeiden, "O ontzettend grote *kadamba*-bloemen, van iedereen op het aangezicht van deze Aarde zijn jullie waarlijk gezegend. Jullie maken doorgaans geen gebruik van de misleiding van een dubbele moraal, maar dat zijn jullie wel gaan doen door jullie associatie met deze sluwe figuur. Als bloemen van een boom weten jullie niet wat bedrog is. Maar nu jullie je bevinden in handen van deze oplichter, vertonen jullie een dusdanige

schaamteloosheid, dat jullie de vorm hebben aangenomen van de borsten van een jong meisje. Vanwege jullie gaan we allemaal onder in een nectar-oceaan van het lachen." (27)

*bho bhoḥ kundalate! kva te saha-carī lajjā na sā dṛśyate
pātālasya tale mamajja salile sā kundavallyā sahatucchāyaiva
bhavāmi hanta vigata-cchāyātra vaḥ kiṃ bruve
tad yuṣmad-vadaneṣu nṛtyatu girām devī yatheṣṭam muhuḥ*
(28)

De *sakhīs* vroegen Kundalatā, "O Kundalatā, waar is jouw metgezel, Verlegenheid, gebleven?"

"Zij en Kundalatā zijn beiden verdronken in de diepe wateren van Pātāla-loka," zei Kundalatā. "Jullie kunnen haar nu niet zien."

"Als Kundalatā en haar *sakhī* genaamd Verlegenheid zijn verdronken en verloren zijn gegaan, wie ben jij dan?" vroegen ze.

"Oh, ik ben slechts haar schaduw."

"Maar als Kundalatā is vertrokken, hoe kunnen we haar schaduw dan zien?" hielden de *sakhīs* vol.

"Ik heb niets te zeggen," zei Kundalatā. "Moge de godin der bespraaktheid dansen op jullie tong." (28)

*premā gīṣpati-śiṣyayā saha
sadā sat-saṅga ājanmato
mithyā-vāṇ na hi jihvayā
paricitā sādhiḥ sva-dharmaṃ muhuḥ
adhyāpyātanu karma kārayasi*

*te khyātir vraje bhūyasī
nādyā 'bhūt tava vāñchitam
yadiyatī kāpi vyathā sahyatām (29)*

Lalitā zei toen, "Kundalatā, jouw liefde voor de leerling van Bṛhaspati en jouw vriendschap met Haar zijn sinds je jeugd geleidelijk toegenomen. Jouw tong kent geen spoor van valsheid. Jouw glorie wordt keer op keer in Vraja gehoord en er wordt verkondigd, dat je kuise meisjes adviseert in hun eigen deugdzame bezigheden. Je verricht dus grote daden uit naam van Kāmadeva. Helaas werd je wens vandaag niet vervuld, waardoor je grote pijn moet doorstaan." (29)

*ānitā vividha-prayatna-racitā vidyā 'tidūrād guror
vikretum sudhiyā tvayā 'dya rabhasād āli-sadasyāpaṇe
vikritā na hi sābhavat punar aho hāsyāspadī-bhūtātām
prāptā drag aśu bhakṣaṇaḥ sa hi yadāyātām bhavadbhyām
iha (30)*

"Sakhī Kundalatā, wat ben je toch superslim. Je bent vandaag met opgeheven hoofd van verre naar ons gezelschap gekomen en je hebt geprobeerd de kennis van jouw 'guru' te verkopen. Maar helaas, je bent er niet in geslaagd je kennis kwijt te raken. In plaats daarvan werd je uitgelachen. Misschien ben je op een verkeerd moment gekomen." (30)

*atrāpaṇe drutam imām lalite 'dya vidyām
vikriya vāñchitam aham yadi sādhaiṣye*

*tat kañcukīm vitarasiha na ced dadām
tubhyaṁ sva-kañcukam ahaṁ kriyatām paṇo 'yam* (31)

Śrī Kṛṣṇa antwoordde, "Lalitā, Ik kan al die kennis gemakkelijk kwijt op de markt van de *sakhīs* en Mijn verlangens vervullen. Geef Me nu die bloes terug, of Ik trek hem jou aan." (31)

*suṣkaṁ prasūnamayi korakatām na gacchet
prāṇe gate na khalu ceṣṭata eva dehaḥ
dambhī kathaṁ vidita-tattva upaiti pūjām
svāmin! mṛṣā pratibhayā na malaṁ prayāhi* (32)

Toen Lalitā dit hoorde, zei ze, "O schurkenkoning! Wordt een verlepte bloem ooit een verse knop? Kan een lichaam nog functioneren, nadat de levensadem eruit is vertrokken? Wie blijft een opgeblazen en leugenachtig persoon nog eren, nadat eenmaal zijn bedrog is onthuld? O Svāmī, blijf niet aan deze beschamende vertoning deelnemen door Jouw kunst van het liegen te exposeren." (32)

*kṛṣṇaḥ sva-vakṣasi puna kusuma-dvayaṁ tad
dhṛtvā jagāma jaṭilā-grham eva sadyaḥ
soccāiḥ svaram bhuvi nipatya tathā ruroda
yenākulaiva jaṭilā muhur āpa khedam* (33)

Śrī Kṛṣṇa pakte de twee *kadamba*-bloemen op. Hij stopte ze als valse borsten terug achter zijn bloes en ging naar het kwartier van Jaṭilā. Daar viel Hij op de grond

en weende luidkeels. Hierdoor maakte Jaṭilā zich zorgen en drukte herhaaldelijk haar medeleven uit. (33)

*kā tvam, rodiṣi kiṁ kuto 'si,
kim abhūt te vipriyaṁ putri tat
sarvaṁ brūhi vimṛjya locana-jala-
klinnaṁ mukhāmbhoruham
hā hā hanta bhavāmi bhāgya-rahitā
dhiṁ me janur dhik tanuṁ
dhiṁ mām dhig dhig iti pravṛddha-
davathuḥ prace 'rddham arddham vacaḥ* (34)

"Wie ben Je, mijn dochter? Waar kom Jij vandaan? Waarom huil Je? Heeft iemand Jou kwaad gedaan? Veeg de tranen van Jouw lotusgezicht en vertel me alles."

Trillend van weemoed en met stokkende stem vertelde Kalāvali Haar droevige verhaal. "O edele dame. Alas, alas, wat ben Ik ongelukkig! Wee Mijn lichaam. Wee Mijn geboorte. Honderden en honderden vervloekingen zijn Mij ten deel gevallen." (34)

*vāso me vṛṣabhānu-bhūpa-nagare śrī-kīrtidāyāḥ svasuḥ
kanyāham saha rādhayā sama sadā saṁprītir ābālyataḥ
āyātā 'smi cirād aham nija-gṛhāt tām draṣṭum utkaṇṭhayā
sā mām naiva vilokate na vadati premnā na cālīṅgati* (35)

"Ik woon in de stad van Koning Vṛṣabhānu en Ik ben de dochter van Kīrtidā's zuster. Sinds Mijn jeugd heb Ik een hechte en liefdevolle vriendschap met Rādhā. Ik kwam

van Mijn huis en zag na een lange tijd met passie uit naar een ontmoeting met Haar. Maar ach, Rādhā slaat geen acht op Mij, laat staan, dat Ze Mij met liefde en genegenheid omarmt." (35)

*mām dṛṣṭvā smayate na naiva
kuśala-praśnaṁ karoty ādarāt
tat prāṇair mama kiṁ prayojanam
imāṁs tyakṣyāmy ahaṁ tvat-puraḥ*

*ārye! tvam vimṛśāvadhāraya
kadā ko me 'parādho 'bhavat
tām tvam pṛccha muhuḥ pradāya
śapatham sā me katham kupyati (36)*

"Toen Zij Mij zag, glimlachte Ze niet één keer tegen Mij. Ze was zelfs niet attent genoeg door slechts één keer naar Mijn welzijn te informeren. Wat heeft het voor zin, dat Ik in leven blijf? In uw bijzijn zal Ik nu Mijn leven opgeven. Nobele dame, probeert u zich te herinneren, of u weet, of Ik ooit een overtreding tegen Śrī Rādhā heb begaan. En vraagt u Haar keer op keer, alstublieft, waarom Zij boos op Mij is." (36)

*vatse! samāśvasihi ko 'pi na te 'parādho
gacchāmi sarvam adhunaiva samādadhāmi
tam snehayāmi bhavatīm parirambhayāmi
saṁlāpayāmi rajanīm saha śāyayāmi (37)*

Bij het horen van het beklagenswaardige relaas van Kalāvali zei Jaṭilā, "O dochter, kalmeer en wees niet bevreesd. Je hebt geen overtreding begaan. Ik ga dit onmiddellijk rechtzetten. Ik zal zorgen, dat Rādhā Jou snel al Haar liefde en genegeheid geeft. Ik zal ervoor zorgen, dat Zij Jou omarmt en tegen Jou spreekt. Bovendien zullen Jullie beiden vannacht op hetzelfde bed slapen."
(37)

*ity uktvā sahasā snuṣālayam
agād dr̥ṣṭvālipālīḥ puraḥ
prāvocal lalite! kim īdrg abhavad
vadhvāḥ sva-bhāvo 'dhunā*

*tasyās tāta-purād iyaṁ sva-bhaginīm
tām draṣṭum utkaṇṭhayaiv
āgāt sā katham atra sa-praṇayam
āśvenām na sambhāṣate (38)*

Terwijl ze dit zei, stormde Jaṭilā af op het verblijf van haar schoondochter. Toen ze de *sakhīs* daar zag, wendde ze zich tot Lalitā en zei, "Lalitā, waarom heeft mijn schoondochter vandaag een tegendraadse bui? Haar eigen achternicht is uit Haar vaders stad gekomen om Haar te zien, maar Zij lijkt Haar volkomen te negeren. Waarom spreekt Ze niet vriendelijk tegen Haar?" (38)

*paśyaiṣā nayanāśru-sikta-sicayā khinnā 'smad antarmahā
kāruṇyam janayaty atah su-carite! sād-guṇya-pūrṇe snuṣe*

*enām sādhu pariṣvajasva kuśalam pṛccha priyaṁ kiñcana
bruhyasyā hṛdaya-vyathāpasaratu prīṇihi mām prīṇaya (39)*

Jaṭilā richtte zich toen tot Śrī Rādhā, "O meisje van goed gedrag (Sucaritā), O mijn dochter, Je beschikt over allerlei goede eigenschappen. Mijn beste schoondochter, kijk eens. De kleding van dit zielige meisje is nat van Haar tranen. Mijn hart is voor Haar vol mededogen. Verlicht Haar hart van de pijn: omhels Haar stevig, informeer naar Haar welzijn en spreek Haar vriendelijk toe. Maak Haar zo blij als voorheen, dan heb ik ook weer rust." (39)

*ārye! yāhi gṛhaṁ yathā "diśasi tat kurve sukhenādhunā
śeṣvai tāvati bālikā-jana-vṛthā-vāde svayaṁ māpata
bālālyah sadṛśo 'lpa-buddhi-vayaso 'bhikṣa-prasākrudhas
tāsu tvādr̥g apāra-buddhir atulā pramāṇikī kiṁ patet (40)*

"Schoonmoeder," antwoordde Śrī Rādhā, "Ik zal zeker uw instructies opvolgen. Gaat u dus alstublieft terug naar huis en rust vredig. Het past u niet om betrokken te raken bij kleine onenigheden van jonge meisjes. Alle jonge *sakhīs* zijn eender; hun leeftijd is gering en hun intellect ook. Ze slingeren van het ene moment in het andere heen en weer tussen ruzie en wederzijdse genegenheid. Uw intelligentie daarentegen is ongeëvenaard en u beschikt over een groot gezag. Past het u om zich te bemoeien met deze infantiele muizenissen?" (40)

*uttiṣṭha mā vada param mama mūrdhna eva
datto mayā śapatha śmāśru-gale gṛhāṇa
ātma-svasāram anayā saha bhukṣva śeṣva
mā bhindhi me guru-janasya nideśam etat (41)*

"O schoondochter, stop met spreken," zei Jaṭilā. "Sta op en omhels Jouw zuster onmiddellijk. Ga samen lunchen en samen rusten. Ik ben Jullie eerbiedwaardige ouder, dus veronachtzaam mijn instructie niet." (41)

*ārye! sa-prauḍhi mām ādiśasi yadi
tato vacmi satyaṁ yad eṣā
prāvocat kundavallīṁ kaṭutaram
adhikaṁ duḥsaham tena kopat
nāsyāḥ vaktraṁ viloke yadi punar
adhunā seyam asyāṁ prasīdet
tarhy evāham prasannā diśasi
yad akhilaṁ tat kormy eva bādham (42)*

"O schoonmoder," antwoordde Śrī Rādhā, "u hebt Me krachtig en duidelijk geïnstrueerd; maar voordat Ik aan uw opdracht gehoor geef, moet u één ding goed begrijpen. Dit meisje is grof geweest tegen Kundalatā en daardoor voel Ik Mij zo verontwaardigd, dat Ik Haar geen blik waardig gun. Als Zij het goedmaakt met Kundalatā, zal Ik ook tevreden zijn; dan zal Ik zeker doen, wat u van Me verlangt." (42)

*ārye! vakti mṛṣā snuṣā tava na
mām eṣā kaṭu-vyāharan*

*nāpy asyai kupitā 'smi tām prati
tataḥ provāca rādhā sphuṭamkiṃ*

*mithyā vadasīha kupyasi na
ced asyai prasīdasy alam
kaṇṭha-grāham iyaṃ tvayādya
rabhasād āliṅgyatām agrataḥ (43)*

"O edele dame," zei Kundalatā, "uw schoondochter liegt. Kalāvali heeft niet grof tegen me gesproken en ik ben helemaal niet boos op Haar."

Śrī Rādhā zei met nadruk tegen Kundalatā, "Hoe kun je tegen Mijn schoonmoeder liegen? Als je niet boos bent op Kalāvali en als je echt blij bent met Haar, omhels Haar dan nu, zodat we er allemaal getuige van zijn." (43)

*tūṣṇīm sthitām sapadai kundalatām vilokya
prāha sma sapratibham eva tadā mṛgākṣī
ārye! parāmṛśa ciraṃ katarābhavīn nau
mithyeti tām paribhavasya vidhehi pātrīm (44)*

Na het horen van Śrī Rādhā's woorden zweeg Kundalatā. Toen de gazellenogige Śrī Rādhā dit merkte, sprak Ze onmiddellijk de volgende slimme woorden, "Schoonmoeder, u moet beslissen, wie van ons liegt en diegene vervolgens op het matje roepen." (44)

*etām yad atra na pariṣvajate sa-harṣaṃ
tat kopa-liṅgam iha kaḥ khalu saṃśayaḥ syāt*

*vṛddhā 'vadan mama vadhūr iha vakti satyam
antaḥ prasīdati na kundalatā yad asyām! (45)*

"Natuurlijk klopt er iets niet, als Kundalatā niet verheugd is om dit mooie jonge meisje te omhelzen. Dan moet ze vast boos op Haar zijn. Wie zou daaraan kunnen twijfelen?"

"Mijn schoondochter spreekt de waarheid," zei de oude vrouw. "Kundalatā, waarom vergeef je Kalāvali niet en maak je het weer goed met Haar?" (45)

*yena prasīdasi tad eva karomi kaundi
mānyā 'smi te 'dya racitā 'ñjali rasmi tubhyam
vikṣyaiva man-mukham imām parirabdhum esi
nātaḥ param vada ha hā śapatho mamātra (46)*

"O Kundalatā, ik zal alles doen om het tussen jou en Kalāvali goed te maken. Luister naar me. Ik ben jullie eerbiedwaardige superieur, maar ik smeeik je met gevouwen handen om dit meisje voor mijn ogen te omhelzen. Zeg verder niets. Aah! Hiertoe doe ik een eed op mijn hoofd." (46)

*āryā dadāti śapatham na vibheṣyato 'pi
kā dhīr iyaṁ tava tad ehi pariṣvajasva
ity ālayaś ca jaṭilā-kuṭile ca dhṛtvaiv
ālīṅgayan bata mitho hari-kundavalayau (47)*

Toen Kundalatā geen aanstalte maakte om Kalāvali te omhelzen, riepen de *sakhīs* in koor, "O Kundalatā, vrees

je de gelofte van deze goede vrouw niet? Wat heb je voor een intelligentie? Omarm Kalāvali nu!" Terwijl ze dit zeiden, pakten Jaṭilā, Kuṭilā en alle *sakhīs* Kundalatā beet en dwongen haar Śrī Hari te omarmen in Zijn vormoming als Kalāvali. (47)

*vṛddhā tadā kila na bheda-bhaviṣyad ārād
ālī-tater hasa-raso na virāmam aiṣyat
tās cela-ruddha-vadanās tad api prahāsaṁ
niḥśabdam eva vidadhuś ca dadhuś ca modam* (48)

Als de oude Jaṭilā niet aanwezig was geweest, waren de *sakhīs* niet in staat geweest zich te weerhouden van een duik in *hāsya-rasa*. Maar nu bedekten ze hun gezicht onder hun sluier en stikten in stilte van een zegenrijke lachbui. (48)

*vṛddhā vadhūm atha jagāda nija-svasāraṁ
brūhi priyaṁ parirabhasva ca nirvivādam
ity ātmāpāṇi-vidhṛtau drutam eva rādhā
kṛṣṇau mitho 'tiparirambham avāpayat tau* (49)

Daarop zei de oude vrouw tegen Śrī Rādhā, "Schoon-
dochter, nu moet Jij iets liefs tegen Jouw zuster zeggen
en Haar een warme knuffel geven." Plotseling pakte Ja-
ṭilā Śrī Kṛṣṇa met de ene hand beet en Śrī Rādhā met de
andere en trok Hen in een dichte omhelzing naar Elkaar
toe. (49)

*harṣāśru-bindu-nikaram̐ nudatam̐ pratisva
celena bhoḥ sukhayatañ ca mitho bhaginyau
sambhujya kiñcana sukkena kṛtaika-talpa-
svāpe dṛḍha-praṇayato nayatam̐ tri-yāmām (50)*

"O zusters," zei ze tegen Rādhā en Kṛṣṇa, "ik zie, dat Jullie huilen door de zegen van Jullie omhelzing. Nu moeten Jullie Je wederzijds geluk delen door met Jullie sluiert de tranen op elkaars gezicht te drogen. Daarna gaan Jullie samen fijn een maaltijd gebruiken en brengen Jullie de nacht gezellig met Elkaar door." (50)

*vṛddhā jagāma śayitum̐ nija-geham ārāt
kṛṣṇaḥ pragalbhataratām̐ dadhad ākhyad āliḥ
vidyām̐ vigītata-matām̐ gamitām̐ api drāg
vikriya vāñchitam̐ avindam̐ ato jītāḥ stha (51)*

Toen ze dit had gezegd, vertrok de oude vrouw om te gaan rusten in een van haar vertrekken op enige afstand van het gezelschap. Śrī Kṛṣṇa richtte Zich tot de *sakhīs* met zelfs nog grotere nadruk en arrogantie dan voorheen, "Kijk, *sakhīs*, jullie dachten, dat die kennis van Mij verachtelijk was, maar Ik heb hem vlot weten te verkopen en zodoende Mijn beoogde resultaat geboekt: de overwinning op jullie allemaal." (51)

*bhrātar vadhūr yad iha bhoḥ samabhōji tasmād
adyaiva vāñchitam̐ alambhi jayaś ca bhūyān
setur yadī truṭita eva tad ārdha-bhuktā
naivāstv iyaṁ bhavatu pūrṇa-manorathaiva (52)*

"O koning der charmeurs," zei Lalitā, "Je hebt Jouw gewenste resultaat inderdaad behaald door te genieten van Kundalatā, Jouw eigen schoonzuster, en zodoende heb Jij de grootste overwinning geboekt. Nu de sociale etiquetten toch eenmaal zijn geschonden, kun Je van Kundalatā niet slechts voor de helft genieten. Waarom zou Je niet al haar innerlijke verlangens vervullen?" (52)

*bhrātrāpi śuddha-manasā bhaginī sutāpi
pitrā 'tra kiṃ na parirabhyata eva loke
yuṣmākam ānakha-sikhaṃ smara-bhāva eva
tīvras tad-ātma-samam eva jagac ca vettha* (53)

Kundalatā zei, "Lalitā, kan een broer zijn zuster, of een vader zijn dochter niet met een zuiver hart omhelzen? Van top tot teen brandt Jouw hele lichaam van een intens amoureux verlangen en jij denkt, dat iedereen in de wereld van hetzelfde verlangen brandt." (53)

*ity uktavaty atiruṣeva nivedya kuṇḍa-
vallī bahir-bhavanam eva yadādhyatiṣṭhat
tasyāḥ prasādana-kṛte niraguś ca sakhyas
tatraika eva kusumesur apād yuvānau* (54)

Terwijl ze dit zei, liep Kundalatā, alsof ze woedend was, de kamer uit. Alle *sakhīs* volgden haar om haar te kalmeren. De enige, die in het vertrek achterbleef, was de bloemenschutter, Cupido, die bezig was het jeugdige Paar, Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa, in bescherming te nemen. (54)

*subhrū-vibhaṅga-kuṭilāśya-saroja-sīdhu
māḍyan madhu-vrata-vilāsa-susaurabhāni
samprāpya jāla-vivareṣu jughūrṇur eva
preṣṭhālayaḥ pratipadam pramadormi-puñjaiḥ (55)*

De *sakhīs* van Śrī Rādhā gluurden van buiten naar binnen door de patronen van het hekwerk in de vensters en snoeven het heerlijke aroma van het amoureuze spel en vermaak van Madhusūdana Śrī Kṛṣṇa op. Hijzelf werd bedwelmd door het drinken van de honing van Śrī Rādhā's fronsende lotusgelaat, dat getooid was met wenkbrauen als de bogen van Cupido. De *sakhīs* voelden zich steeds dieper wegdrijven in de golven van de oceaan van vreugdevolle zegen. (55)

ALDUS EINDIGT DE *BHĀVĀNUVĀDA* VAN ŚRĪ *CAMATKĀRA-CANDRIKĀ*
VAN ŚRĪLA VIŚVANĀTHA CAKRAVARTĪ ṬHĀKURA DOOR ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA.

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – Sea Palace, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 08904427754, Email: bvvaikhanas@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsim Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

www.backtobhakti.com – voor het laatste nieuws over de IPBYS, de International Pure Bhakti Yoga Society.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

<i>Arcana-dīpikā</i>	<i>Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya</i>
<i>Śrī Bhajana-rahasya</i>	<i>Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā</i>
<i>Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu</i>	<i>Śrī Prema-sampuṭa</i>
<i>Bhakti-rasāyana</i>	<i>Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ</i>
<i>Śrī Brahma-saṁhitā</i>	<i>Śrī Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Essence of the Bhagavad-gītā</i>	<i>Śrī Upadeśāmṛta</i>
<i>Five Essential Essays</i>	<i>Śrī Vraja-maṇḍala Parikramā</i>
<i>Going Beyond Vaikuṅṭha</i>	<i>Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda</i>
<i>Harmony</i>	<i>Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and Teachings</i>
<i>Jaīva-dharma</i>	<i>The Distinctive Contribution of</i>
<i>Letters From America</i>	<i>Śrīla Rūpa Gosvāmī</i>
<i>Śrī Manaḥ-śikṣā</i>	<i>The Essence of All Advice</i>
<i>My Śikṣā-guru and Priya-bandhu</i>	<i>The Gift of Śrī Caitanya Ma-</i>
<i>Pinnacle of Devotion</i>	<i>hāprabhu</i>
<i>Śrī Prabandhāvalī</i>	<i>The Journey of the Soul</i>
<i>Secret Truths of the Bhāgavatam</i>	<i>The Nectar of Govinda-līlā</i>
<i>Secrets of the Undiscovered Self</i>	<i>The Origin of Ratha-yātrā</i>
<i>Śiva-tattva</i>	<i>The Way of Love</i>
<i>Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Śrī Dāmodarāṣṭakam</i>	<i>Vaiṣṇava-siddhānta-mālā</i>
<i>Śrī Gauḍīya Gīti-guccha</i>	<i>Veṇu-gīta</i>
<i>Śrī Gīta-govinda</i>	<i>Walking with a Saint</i>
<i>Śrī Gopī-gīta</i>	<i>Rays of the Harmonist (periodical)</i>
<i>Śrī Harināma Mahā-mantra</i>	
<i>Śrīmad Bhagavad-gītā</i>	

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**

vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<i>Bhagavad-gītā</i>	<i>Prabandha Pañcakam</i>
<i>Bhāgavata-rahāsyā</i>	<i>Prabandhavalī</i>
<i>Bhajana-rahasya</i>	<i>Prema-pradīpa</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Prema-samputa</i>
<i>Boterdief</i>	<i>Reis van de ziel</i>
<i>Camatkāra-candrikā</i>	<i>Rāga-varṭma-candrikā</i>
<i>Essentie van Bhagavad-gītā</i>	<i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i>
<i>Geheimen van Bhajana</i>	<i>Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i>	<i>Śiva-tattva</i>
<i>Geluk in het paradijs der dwazen</i>	<i>Śrī Rādhā</i>
<i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i>	<i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i>
<i>Gīta-govinda</i>	<i>Summum van toewijding</i>
<i>Gopi-gīta</i>	<i>Ujjvala-nilāmaṇi-kiraṇa</i>
<i>Hari-kathāmr̥ta</i>	<i>Upadeśamr̥ta</i>
<i>Jagannātha Ratha-yātrā</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Jaīva-dharma</i>	<i>Veṇu Gīta</i>
<i>Mādhurya-kādambinī</i>	<i>Verborgen pad van devotie</i>
<i>Maharṣi Durvāsā</i>	<i>Voorbij Nirvāṇa</i>
<i>Manaḥ-śikṣā</i>	<i>Ware sentimenten van de ziel</i>
<i>Nitya-dharma</i>	<i>Wijze van Liefhebben</i>

